

O. JÓZEF AUGUSTYN SJ: WIARA
RODZI SIĘ W RELACJACH s. 10

URLOP Z ROZSĄDKIEM
– RADY POLICJI s. 20

PAPIEŻ W KRAJU
KLONOWEGO LIŚCIA s. 18

24.07.2022
nr 30 (873)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Dziadkowie są
jak cenne
okruchy chleba
pozostawione
na stole
naszego życia.

Starość
jako powołanie

s. 12

SZKOŁY BENEDYKTA

edukacja i rodzina

**W NASTĘPNYM ROKU
SZKOLNYM POSTAW NA**

EDUKACJĘ DOMOWĄ

WYBIERZ

SZKOŁY BENEDYKTA

I UCZ SIĘ KIEDY, GDZIE

I JAK CHCESZ!

TRWA

REKRUTACJA

**NA ROK SZKOLNY
2022 / 2023**

Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące Benedykta

Sulejówek, ul. Krasickiego 16, tel. 790 306 402 | Drohiczyn, ul. Kraszewskiego 4, tel. 575 053 753

www.szkolybenedykta.pl

ks. Henryk Zieliński

Dajmy Bogu szansę

Kto z kim przestaje, takim się staje – ta ludowa mądrość znajduje potwierdzenie w lipcowym raporcie Centrum Badań Opinii Społecznej na temat religijności Polaków: „Polski pejzaż religijny – z bliższego planu”. Jego autorka prof. Mirosława Grabowska już zapowiada kolejne opracowania, w których ma przedstawić socjologiczną odpowiedź na pytanie o przyczyny obecnego stanu i o to, na ile jest on „zawiniony” przez sam Kościół. „W żartach, ale i na poważnie mówi się, że Panu Bogu trzeba dać szansę. Czy w polskim społeczeństwie, wspólnie, Pan Bóg znajduje swoje szanse?” – pyta prof. Grabowska, kończąc raport. Wyniki tych badań warto śledzić z nie mniejszą uwagą niż wnioski z zakończonego dopiero co na poziomie diecezjalnym Synodu o synodalności. Trzeba też docenić tę „przysługę”, którą w ostatnim czasie oddają nam niezależne instytuty badawcze, i mądrze z niej skorzystać.

Dostrzeżenie wpływu środowiska społecznego na poziom wiary i praktyk religijnych jednostek nie jest czymś nowym. Zgodny z powszechną intuicją jest również wpływ najbliższej rodziny, a zwłaszcza matek, na religijność dzieci. Na tym ostatnim zagadnieniu raport CBOS skupia szczególną uwagę. Uwzględniając ogólny spadek religijności, zwłaszcza w pokoleniu 10–24 lata, badacze potwierdzają tezę o powtarzaniu w życiu dzieci matczynych przekonań i postaw. W większym stopniu dotyczy to samych przekonań. Jeśli nastolatki stykają się z przykładem wierzącej i praktykującej matki, wówczas w ponad 90 proc. pozostają ludźmi wierzącymi. Natomiast ludzie wychowywani w rodzinach, w których matki nie chodziły do kościoła, jedynie w 53 proc. deklarują wiarę, a w 43 proc. określają się jako niewierzący. Z praktykami religijnymi nie ma aż tak prostego przeniesienia jak z deklarowaną wiarą. Nawet wychowanie przez bardzo gorliwe religijnie matki owocuje (tylko) w 61 proc. regularnymi praktykami religijnymi ich dzieci. W przypadku matek uczęszczających na Msze wyłącznie w niedzielę szansa, że ich dzieci będą regularnie praktykować, wynosi już zaled-

wie 41 proc. Dzieci matek niepraktykujących aż w 71 proc. nie chodzą potem do kościoła. Do tego dochodzi jeszcze jeden szczegół: otóż młode kobiety znacznie częściej „dziedziczą” po matce wiarę i gorliwość religijną, mężczyźni zaś są bardziej podatni na „dziedziczenie” niewiary i braku praktyk religijnych. Wychowani przez niereligijne matki mężczyźni

są aż w 59 proc. niewierzący i w 80 proc. niepraktykujący. Wśród kobiet wychowanych w identycznych warunkach ten współczynnik wynosi odpowiednio (tylko) 25 proc. i 60 proc.

Wpływ matek bardziej wykształconych na „dziedziczenie” wiary przez dzieci, co poniekąd oczywiste, jest znacznie większy niż w przypadku tych mniej wykształconych, chociaż wśród tych z wykształceniem wyższym odsetek niewierzących jest wyższy niż w innych grupach. To „dziedziczenie” gorliwości religijnej po matce jest zauważalnie większe w mniejszych społecznościach niż w wielkich aglomeracjach, gdzie generalnie wpływ szeroko rozumianego środowiska na religijność jednostki jest mniejszy. Zaskakująca jest postępująca ambiwalencja rodziców wobec postaw religijnych ich dzieci. Pytani o oczekiwania wobec swoich dzieci, odpowiadali w 77 proc., że chcieliby, żeby dzieci pomagały im w domu lub gospodarstwie, 72 proc. chce, żeby dzieci zdobywały dobre wykształcenie, 44 proc. – żeby rozwijały swoje zainteresowania, a tylko 20 proc. deklaruje, że chciałoby, żeby ich dzieci chodziły do kościoła! Wiara przestaje być ważna.

W tym kontekście raport przygląda się również lekcjom religii w szkołach. Zauważa, że po trendzie wzrostowym, który występował do roku 2010, kiedy to udział w lekcjach religii deklarowało aż 93 proc. dzieci i młodzieży, w kolejnych latach nastąpił regres. W 2021 r. z lekcji religii korzystało już tylko 54 proc. dzieci i młodzieży. W wielkich miastach współczynnik ten jest jeszcze gorszy. Analizując korelacje między wiarą rodziców a udziałem dzieci w lekcjach religii, prof. Grabowska dochodzi do wniosku, że lekcje te jedynie wzmacniają i utwierdzają przekonania i postawy religijne wyniesione z domu. Żeby mogły „zadziałać”, niezbędny jest wyniesiony z domu „kapitał religijny” – twierdzi autorka raportu. Mocno z tym współbrzmi temat aktualnego numeru „Idziemy” o roli rodziców i dziadków w przekazywaniu wiary. To oni w odniesieniu do swoich dzieci i wnuków muszą dać Bogu szansę.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

24.07.2022 **idziemy** w numerze:

TEMAT NUMERU

Starość jako powołanie s. 12

Wiara rodzi się w relacjach – wywiad z o. Józefem Augustynem SJ s. 10

NA CZASIE

Wspieramy misję s. 4

Powody do zmartwień s. 8

Urlop z rozsądkiem s. 20

Moda na talerzu s. 34

NASZE SPRAWY

Jedenaste: nie rozgrywaj s. 23

Zatrucia metanolem s. 43

NA WAKACJE

Cudowne Podkarpacie: Przemyśl – stolica świętych s. 38

MOJA WIARA

W Kraju Klonowego Liścia s. 18

Duchowni z podręczników: Piotr Skarga – mistrz słowa s. 36

Uciekinier z Rosji s. 42

Na pomoc Afryce s. 54

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.
E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

W dniach 24–31 lipca obchodzimy XXIII Ogólnopolski Tydzień św. Krzysztofa. Co jest unikatowego w życiu patrona kierowców?

W średniowieczu św. Krzysztof zaliczony został do grona czterech „wspomożycieli”, czyli do szczególnych patronów. Od tego czasu jest opiekunem podróżujących i pielgrzymów. W naszej zmotoryzowanej epoce stał się patronem kierowców. Samo greckie imię Krzysztof (Christoforos) oznacza „niosący Chrystusa”. Mnie, jako misjonarza, który kilkanaście lat spędził na misjach, św. Krzysztof inspirował do ewangelizacji po najdalsze krańce świata. Misjonarstwo wymaga hartu ducha i wewnętrznej siły, która charakteryzowała świętego. Osobiście przed przekreśleniem kluczyka w stacyjce krótko modłę się do św. Krzysztofa, aby prowadził mnie w trakcie podróży.

fot. archiwum prywatne

wać kulturę drogową i bezpieczną jazdę. W parafiach podczas święcenia pojazdów lub przy wyjściu z kościoła po Mszach świętych zbierane są ofiary na środki transportu. Następnie pieniądze przekazywane są MIVA Polska przez proboszczów lub za pośrednictwem kurii. Można również wspierać misję indywidualnie, wpłacając dobrowolną sumę na konto MIVA.

Jaki był efekt ubiegłorocznej akcji?

W 2021 r. zrealizowaliśmy 137 projektów w 35 krajach świata, kupiliśmy 1336 pojazdów. Podczas Akcji św. Krzysztof zebraliśmy łącznie 5 345 407 zł, z których sfinansowano 55 samochodów, 30 motocykli, 527 rowerów (w tym 205 rowerów dla katechistów misyjnych i 320 rowerów dla uczniów w Afryce, a konkretnie w Republice Środkowoafrykańskiej, Gambii, Czadzie i Togo, gdzie dzieci często bez jakiegokolwiek środ-

Wspieramy misje

Z **ks. Jerzym Kraśnickim**, dyrektorem MIVA Polska, Stowarzyszenia na rzecz Misyjnych Środków Transportu, rozmawia Patryk Lubrzyński

Jak będą przebiegały tegoroczne uroczystości?

MIVA Polska we współpracy z sanktuarium Matki Bożej Łaskawej w Krzeszowie w diecezji legnickiej oraz Krajowym Duszpasterstwem Kierowców organizuje 24 lipca Ogólnopolski Misyjny Rodzinny Festyn św. Krzysztofa pt. „Z czterech stron świata”. Rozpoczyna on obchody XXIII Ogólnopolskiego Tygodnia św. Krzysztofa i zarazem Tygodnia Bezpiecznego Kierowcy. Na zakończenie, 31 lipca, odbędzie się uroczystość w sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia w Piekoszowie w diecezji kieleckiej.

Corocznie w czasie centralnych wydarzeń organizujemy miasteczka ruchu drogowego, zapraszamy służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, proponujemy wartościowe produkty na stoiskach misyjnych, licytacje na rzecz misji oraz warsztaty bębniarskie, które poprowadzi dla rodzin Ricky Lion. Zaplanowane są koncerty etnicznej muzyki afrykańskiej zespołu Bakuba oraz indiańskiego składu z Peru

„Los Companieros”. Będzie można wysłuchać świadectwa misjonarzy, którzy przebywają na urlopiach w Polsce.

Na czym polega akcja 1 grosz za 1 kilometr, organizowana przez MIVA Polska?

Jest związana z wdzięcznością za szczerą śliwą podróż. Polega ona na tym, że liczymy kilometry przebyte przez nas w ciągu ostatniego roku. Zachęcamy, żeby złożyć ofiarę w wysokości 1 grosza za każdy przejechany kilometr. Dzięki ofercie na środki transportu dla polskich misjonarzy nasza jazda nabiera charakteru misyjnego.

W jaki sposób MIVA dociera se swoim przesłaniem do darczyńców?

Działamy przy Komisji Episkopatu ds. Misji. Prowadzimy zbórkę za pośrednictwem diecezji, kurii i parafii w Polsce, którym przed akcją przysyłamy przygotowane pomoce liturgiczno-duszpasterskie na Ogólnopolski Tydzień św. Krzysztofa. Akcentujemy profilaktykę, aby promo-

ka transportu idą do szkoły kilka godzin w upale). Pomogliśmy nabyć 30 motocykli, 1 łódź i 8 silników do łodzi, 3 ambulanse (do Centrum Zdrowia św. Łukasza w Kifangondo w Angoli, Ośrodka Zdrowia Sióstr Służebniczek w Figuil w Kamerunie oraz Ośrodka Zdrowia Sióstr Albertynek w Ivirgarzama w Boliwii). Dodatkowo zaopatrzyliśmy misjonarzy w 2 traktory, 3 konie, 4 busy. Przekazaliśmy 702 wózki inwalidzkie dla osób niepełnosprawnych wytypowanych przez misjonarzy w krajach misyjnych oraz pojazd *tuc-tuc*.

Pomoc na pojazdy misyjne

można przekazać, przelewając środki na rachunek numer

69 1240 1037 1111 0000 0691 6802,

podając jako tytuł:

Darowizna na misyjne środki transportu.

Kontakt do MIVA POLSKA:

ul. Byszeńska 1, 03-729 Warszawa,

tel. (22) 678 59 83,

e-mail: biuro@miva.pl,

www.miva.pl

Serwowany w mediach przekaz na temat zmiany płci to czysta indoktrynacja. Brakuje w nim bezstronności i rzetelnej wiedzy, a także jasnego mówienia o konsekwencjach takich decyzji dla życia dzieci i młodzieży. Pisz o tym w specjalnym manifestie 140 lekarzy i naukowców różnych specjalności, domagając się od mediów obiektywnego informowania w tej sprawie.

Manifest zrodził się wśród intelektualistów Francji, Belgii, Niemiec, Wielkiej Brytanii i Szwajcarii, do których dołączają kolejni. Nie jest związany ze środowiskiem chrześcijańskim ani Kościołem, tylko w swych podstawach odnosi się do rzetelnych badań i naukowo ustalonych faktów dotyczących zmiany płci. Jest reakcją naukowców, zaniepokojonych indoktrynacją dotyczącą emancypacji „dziecka transpłciowego”,

Czysta indoktrynacja

która wdiera się już na place zabaw. „Jako naukowcy, specjaliści w dziedzinie opieki nad dziećmi i pracownicy naukowi zdecydowanie sprzeciwiamy się twierdzeniu, że kobiety i mężczyźni są jedynie konstrukcjami społecznymi lub odczuwalnymi tożsamościami” – czytamy w manifestie. Jego sygnatariusze podkreślają, że płcie są tylko dwie i się ich nie wybiera. Rodzi się jako dziewczynka lub chłopiec. Płeć jest usta-

łana przy narodzeniu i rejestrowana w urzędzie cywilnym. Naukowcy podkreślają, że możemy zmienić wygląd ciała, ale nie jego chromosomalny zapis. Ubolewają zarazem, że media jednoznacznie i bezkrytycznie podejmują bezpodstawne twierdzenia aktywistów transgender, nie pozostawiając miejsca na krytykę czy najmniejsze zastrzeżenia.

Sygnatariusze manifestu apelują do mediów o wier-

ne i poważne przedstawianie badań i naukowo ustalonych faktów dotyczących zmiany płci. Wskazują, że dominuje przekaz ukazujący takie decyzje jako cudowne rozwiązanie na złe samopoczucie nastolatków. Prowadzi to do wzrostu „samodiagnoz” wśród młodych, co w ciągu niespełna dekady zaowocowało 25-krotnym wzrostem liczby wniosków o zmianę płci. Sygnatariusze manifestu zwracają uwagę, że takie prośby bardzo niedbale traktowane są przez lekarzy czy psychiatrów, którzy też ulegają dyktaturze gender, nie przejmując się długofalowymi skutkami takich decyzji dla dzieci i młodzieży. Podkreślają, że zmiana płci u dzieci jest jednym z największych skandalów zdrowotnych i etycznych, który dokonuje się pod presją ideologów gender i przy bierności mediów. **/Beata Zajączkowska/vaticannews.va**

Krzysztof Ziemięć

drzeja Dębskiego. Czytelnicy „Idziemy” zapewne o niej słyszeli. Powiedzieć, że zgrzeszył, to za mało. – Nie mam pojęcia, co się ze mną stało, jak się to wydarzyło – tłumaczył potem, skruszony. Przyznał przy tym, że jego zachowanie nie było stosowne oraz

ją kapłanami? Co sprawiło, że zamiast przez pryzmat Biblii patrzeć na świat przez pryzmat sekskanałów? To ohydztwo, które pewnie sprawi, że znów część osób odejdzie od Kościoła, a inna część przez tygodnie będzie miała paliwo do ataków na całą wspólnotę wiernych. Ta sprawa jest kolejną przestrogą dla episkopatu i kapłanów. Za dużo niektórzy sobie pozwalają i za dużo oczu udaje, że tego nie widzi. Za dużo zamiata się pod dywan. A pycha kroczy przed upadkiem.

Kolejna sprawa to kwestia nie tyle dyscypliny kościelnej hierarchii, ile raczej systemu kształcenia w seminarium. Nie może to być „inkubator dewiacji”, gdzie zdecydowana większość kleryków może nie jest owładnięta seksem, ale odlicza czas, jak przetrwać to skoszarowanie i „wejść do za-

wodu”, żeby spokojnie egzystować w niewidzialnym kokonie. Może znów usłyszymy, że to wszystko przez celibat, który powinien być zniesiony. Tylko że Chrystus żył w celibacie i Jemu to się udało...

Ale na koniec gorzkie słowa do nas wszystkich: czyż jeśli powiemy do księży, że odeszli za daleko od Słowa Bożego, to

nie skrzywdzimy i tak skrzywdzonych przez współbrata innych kapłanów? Spróbujmy wejść w ich

buty. Jak podle muszą się czuć w tej sytuacji normalni księża? Ich wszystkie dokonania i praca teraz mogą wydać się nieważne. Dlatego niech każdy z nas spojrzy w głąb siebie. Jak często wspieramy naszych kapłanów w ich trudnej misji, choćby modląc się za nich co jakiś czas?

Autor jest dziennikarzem TVP

Rachunek sumienia

W polityce, mimo walki, dzieje się dużo. Wiele też złego. Niektórzy członkowie i beneficjenci obozu władzy zapomnieli, co to umiar i pokora. Z kolei opozycja zapomniiała, czym są prawda i dobre obyczaje. A mieszanina tego wszystkiego, w obliczu wojny, inflacji i zagrożeń związanych z zaplanowaną przez Putina wyjątkowo chłodną zimą w Europie, może być dla nas bolesna.

Myślę, że nie tylko dla mnie w tej chwili wyjątkowo bolesna jest sprawa skandalicznego zachowania ks. An-

drzeja Dębskiego. Czytelnicy „Idziemy” zapewne o niej słyszeli. Powiedzieć, że zgrzeszył, to za mało. – Nie mam pojęcia, co się ze mną stało, jak się to wydarzyło – tłumaczył potem, skruszony. Przyznał przy tym, że jego zachowanie nie było stosowne oraz

że nie powiadomił jeszcze o tym swojego przełożonego – abp. Józefa Guzdkę. Po ujawnieniu sprawy duchowny został zawieszony w obowiązkach ze skutkiem natychmiastowym. Ale to z wielu powodów sprawy nie kończy! Czuje, że Kościół nie będzie miał odwagi, żeby podobne sprawy wypalić rozgrzanym żelazem do żywego!

Sprawa księdza z Białegostoku jest kolejną przestrogą dla episkopatu i kapłanów.

nie skrzywdzimy i tak skrzywdzonych przez współbrata innych kapłanów? Spróbujmy wejść w ich

buty. Jak podle muszą się czuć w tej sytuacji normalni księża? Ich wszystkie dokonania i praca teraz mogą wydać się nieważne. Dlatego niech każdy z nas spojrzy w głąb siebie. Jak często wspieramy naszych kapłanów w ich trudnej misji, choćby modląc się za nich co jakiś czas?

W SKRÓCIE

■ **Nowe sankcje wobec Rosji.** Komisja Europejska przyjęła projekt nowych sankcji wobec Rosji. Zakłada on zakaz importu rosyjskiego złota i jednocześnie wzmacnia kontrolę eksportu w zakresie produktów podwójnego zastosowania i zaawansowanych technologii. Projekt, aby wejść w życie, będzie musiał zostać zaakceptowany przez państwa członkowskie.

■ **Amerykanie inwestują.** Meksykańskie media, komentując rezultaty wizyty prezydenta Meksyku Manuela Obradora w USA i jego rozmów z prezydentem Joe Bidenem, wybijają na pierwszy plan obietnicę Bidena zainwestowania w Meksyku 40 miliardów dolarów na tworzenie nowych miejsc pracy.

■ **Latynoska wersja Eurowizji.** Ze względu na wysoką oglądalność Konkursu Piosenki Eurowizji w krajach Ameryki Łacińskiej ten region świata będzie miał własną edycję popularnego festiwalu – ogłosiła Europejska Unia Nadawców.

■ **Losowe testowanie w Kanadzie.** Kanaadyjski rząd przywrócił losowe testowanie podróżnych przylatujących do Kanady, zawieszane w czerwcu. Testy na COVID-19 będą przeprowadzane poza budynkami lotnisk i dotyczyć będą podróżnych przylatujących do Toronto, Montrealu, Calgary i Vancouver.

■ **Większe uprawnienia.** Rosyjski rząd będzie mógł w trakcie prowadzenia przez Rosję wojny na Ukrainie zmieniać tryb pracy niektórych przedsiębiorstw i np. zlecać ich pracownikom, by pracowali po godzinach, nocą czy w dni wolne – podał niezależny rosyjski portal Meduza.

■ **Skazany za egzekucje więźniów.** Sąd w Sztokholmie skazał na dożywocie 61-letniego byłego asystenta prokuratora w Iranie Hamida Nuriego za przeprowadzenie latem 1988 r. masowych egzekucji na więźniach politycznych w więzieniu Gohardasz w mieście Karadż pod Teheranem.

■ **Opóźnione loty.** Na lotnisku w Brukseli 72 proc. lotów jest opóźnionych, a 2,5 proc. zostało odwołanych. Na drugim miejscu jest port lotniczy we Frankfurcie, z 68 proc. opóźnionych lotów – wynika z zestawienia Bloomberg, w którym porównano europejskie lotniska pod kątem opóźnionych lotów.

■ **Więźniarki sumienia.** Dziennikarka Biełsatu Kaciaryna Andrejewa została skazana przez białoruski sąd na osiem lat pozbawienia wolności. Półtora roku temu Andrejewa i Daria Czulcowa zostały skazane na dwa lata więzienia za prowadzenie relacji online z protestu w listopadzie 2020 r. Obydwie reporterki zostały uznane za więźniarki sumienia.

■ **Mniej turystów.** W minionym roku liczba turystów odwiedzających Portugalię była o 61 proc. mniejsza niż przed pandemią koronawirusa i wyniosła 9,6 mln – podał Krajowy Urząd Statystyczny w Lizbonie.

fot. PAP/EPA/Wykola Kalveniak

OHYDNE OBLICZE TERRORYZMU

Jestem zawsze blisko udręczonego narodu ukraińskiego, na który każdego dnia nieustannie spadają rakiety. Jak można nie rozumieć, że wojna powoduje jedynie zniszczenie i śmierć, pogłębiając dystans między narodami, zabijając prawdę i dialog? Modłę się i pragnę, aby wszyscy aktorzy na scenie międzynarodowej zapewnili wznowienie negocjacji, aby nie podsycać bezsensu wojny –

zapewnił Franciszek w minioną niedzielę, 17 lipca. Tymczasem wojna trwa, Rosjanie atakują obiekty cywilne, niszcząc budynki mieszkalne, szkoły, przychodnie. – Terroryzm rosyjskiego państwa ukazuje wszystkim swe potworne, ohydne oblicze. Ale Ukraina trwa, walczy i modli się – zapewnia abp Świątosław Szewczuk, zwierzchnik tamtejszych grekokatolików.

BEATYFIKACJA OJCA FILIPA

Niemiecki jezuita o. Johann Philipp Jenin-gen (1642–1704) został beatyfikowany 16 lipca podczas Mszy świętej w bazylice św. Wita w Ellwangen. Beatyfikacji przewodniczył legat papieski kardynał Jean-Claude Hollerich z Luksemburga. – Swoją posługę prowadził wśród ludności wiejskiej Księstwa Wirtembergii. Niestrudzony głosiciel Ewangelii, docierał do ludzi ze wszystkich warstw społecznych, ożywiony wielkim duchem apostołskim i szczególną pobożnością maryjną. Niech

fot. archiwum

przykład i wstawiennictwo tego kapłana pomoże nam odczuwać radość z dzielenia się Ewangelią z naszymi braćmi i siostrami. Brać dla nowego błogosławionego! – powiedział papież Franciszek w niedzielę 17 lipca.

UPAŁY I POŻARY

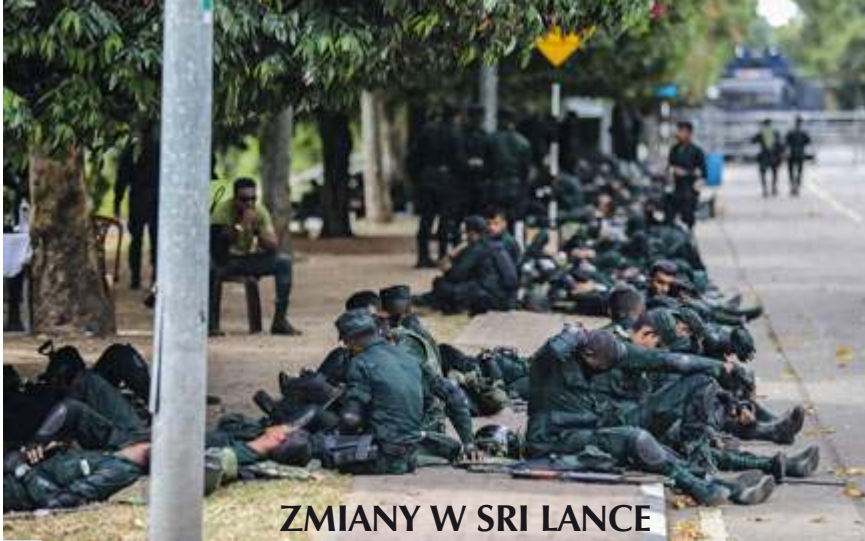
Hiszpania i Portugalia przeżywają ogromne upały, sięgające ponad 40 stopni Celsjusza. Obydwa kraje zmagają się też z pożarami. Tylko w ciągu pierwszych pięciu dni fala upałów w Hiszpanii przyczyniła się do śmierci 237 osób. W dystrykcie Leiria w Portugalii, w rejonie miejscowości Pombal, termometry miały pokazać 49 stopni Celsjusza. Upały sprzyjają rozprzestrzenianiu się pożarów. W Hiszpanii, gdzie trwały jednocześnie

w 52 miejscach, władze skierowały do pomocy 1000 żołnierzy z jednostek specjalistycznych. Wiele tysięcy ludzi zostało ewakuowanych. Zamknięto lotnisko w katalońskim mieście Sabadell, a pracownicy obiektu i pasażerowie zostali ewakuowani. Do części z kilkuset pożarów, które trawiają Portugalię (na zdjęciu), przyczynili się podpalacze. 53 z nich zatrzymano. Poparzone zostały 82 osoby, 50 z nich to strażacy. Dwie osoby zginęły.

fot. PAP/EPA/Nuno Andre Ferreira

fot. PAP/PA/Chamila Karunaratne

ZMIANY W SRI LANCE

Premier Sri Lanki Ranil Wickremesinghe został zaprzysiężony na pełniącego obowiązki prezydenta kraju. Dotychczasowy szef państwa Gotabaya Rajapaksa podał się do dymisji pod presją społecznych protestów i uciekł do Singapuru. Tymczasowy prezydent zapowiedział, że będzie przestrzegał porządku konstytucyjnego i zaprowadzi porządek w kraju. Sri Lanka przeżywa najgorszy kryzys

finansowy od siedmiu dekad. Jej rezerwy walutowe spadły do rekordowo niskiego poziomu, wskutek czego w budżecie państwa zabrakło środków na regulowanie należności za podstawowe importowane produkty, w tym żywność, leki i paliwo. W niedzielę 17 lipca papież Franciszek po raz kolejny wyraził swą bliskość z narodem Sri Lanki. Na zdjęciu wojsko na ulicach Kolombo.

W OBRONIE WIĘŹNIÓW SUMIENIA

Związany z Papieskim Instytutem Misji Zagranicznych 74-letni włoski duchowny ks. Franco Mella odbył trzydniowy protest głodowy w pobliżu więzienia na wyspie Lantau w Hongkongu. Domagał się amnestii i uwolnienia opozycyjnych działaczy politycznych więzionych za swe przekonania. W lutym na ręce szefowej administracji Hongkongu Carrie Lam złożył list w tej sprawie, podpisany przez ponad dwunastu przywódców kościelnych z Europy, USA i Azji.

BIDEN O BLISKIM WSCHODZIE

Stany Zjednoczone nie odstąpią od Bliskiego Wschodu, ponieważ pozostawiona próżnię wypełniłyby Chiny, Rosja lub Iran – powiedział prezydent USA Joe Biden. Wziął on udział w zorganizowanym w Arabii Saudyjskiej szczycie przywódców dziewięciu państw regionu. – Stany Zjednoczone pozostaną aktywnym i zaangażowanym partnerem Bliskiego Wschodu – zapewnił Biden. W spotkaniu

z amerykańskim prezydentem udział wzięli przywódcy Arabii Saudyjskiej, Kataru, Bahrajnu, Kuwejtu, Omanu, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Jordanii, Egiptu oraz Iraku (na zdjęciu). Prezydent USA zaapelował do liderów państw Bliskiego Wschodu o przestrzeganie praw człowieka i zapewnienie swoim obywatelom możliwości „krytykowania rządu bez strachu przed możliwymi represjami”.

fot. PAP/PA/Saudi Press Agency Handout

■ **Z magazynu do ambasady.** Obraz Franciszka Starowieyskiego „Boska Polska porwana przez pogańską Europę” powróci do Stałego Przedstawicielstwa Polski przy UE w Brukseli. Przez ostatnie lata przechowywany był w magazynie.

■ **Pogrzeb zamordowanego polityka.**

W świątyni buddyjskiej w Tokio odbyła się uroczystość pogrzebowa byłego premiera Japonii Shinzo Abego, zastrzelonego przez zamachowca na wiecu politycznym. Przed uroczystością Japończycy ustawiali się w długich kolejkach, by złożyć kwiaty na stołach pod zdjęciem Abego.

■ **Nie chcą broni.** Według sondażu przeprowadzonego przez prestiżowy ośrodek badania opinii publicznej Datafolha 69 proc. Brazylijczyków jest przeciwko liberalizacji dostępu do broni palnej, czego gorącym zwolennikiem jest prezydent kraju Jair Bolsonaro.

■ **Konsulat w Burgos.** W Burgos w Hiszpanii otwarty został Konsulat Honorowy Rzeczypospolitej Polskiej. Konsulem będzie Álvaro Enrique de Villamor y Soraluze, przedsiębiorca, który od wielu lat na wielu polach współpracuje z Polską.

■ **Skutki strachu.** Władze angielskiego miasta Telford przez wiele lat ignorowały doniesienia o wykorzystywaniu seksualnym ponad tysiąca dzieci, ponieważ obawiały się oskarżeń o rasizm bądź podsycania napięć na tle rasowym. Sprawcy pochodzili z południowej Azji.

■ **Odkrycie archeologów.** Narzędzia wykonane przez człowieka przed milionem lat znaleźli naukowcy z kilku ośrodków badawczych w prowincji Cuenca, we wspólnocie autonomicznej Kastylia-La Mancha, w środkowej Hiszpanii. Większość znalezionych w El Pino narzędzi to artefakty z kwarcytu.

■ **Przeprosiny po latach.** Holenderski rząd wyraził „najgłębsze przeprosiny” krewnym ofiar masakry w Srebrenicy, 27 lat po ludobójstwie. W lipcu 1995 r., przy bezczynności żołnierzy z holenderskiego batalionu ONZ, doszło tam do masakry około 8 tys. bośniackich muzułmanów.

■ **Widziane z Kosmosu.** Najgłębszy obraz Wszechświata w podczewieniu, widmo atmosfery planety pozasłonecznej, dwie mgławice i grupa galaktyk – to obiekty pokazane przez NASA na kolejnych zdjęciach z Kosmicznego Teleskopu Jamesa Webba.

■ **Co ważniejsze.** Kierowcy Ubera zostali skarżeni przez 550 kobiet w USA o molestowanie seksualne. W pozwie stwierdzono, że już w 2014 r. firma Uber wiedziała, że jej kierowcy napaścili seksualnie i gwałcili pasażerki. Przedsiębiorstwo miało jednak nadać priorytet „rozwojowi ponad bezpieczeństwem klientów”.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Powody do zmartwień

Święty Ignacy Loyola mawiał: „Módl się tak, jakby wszystko zależało od Boga, a działaj, jakby wszystko zależało tylko od ciebie”. Parafrazował on starą myśl św. Augustyna: „Pracuj tak, jakby wszystko zależało od ciebie, ale ufaj tak, jakby wszystko zależało od Boga”.

W czasach, w jakich żyjemy, należałoby tę myśl powtarzać sobie jak mantrę w dzień i w nocy albo wyryć na czole, tak aby każdego dnia, spoglądając w lustro, pamiętać o tym, że to Bóg jest Panem czasu i historii. I że postawił nas dokładnie w tym czasie i w tym miejscu po coś. Zaufać Bogu – wydaje się to takie proste, a w rzeczywistości jest takie trudne. Stąd tak wiele osób, zamiast cieszyć się pogodą, latem, śpiewem ptaków, chwalać Pana za dzieło stworzenia, zamartwia się o przyszłość.

A powodów do zmartwienia jest w tym roku wiele: wojna w Ukrainie, inflacja, zapowiadane wysokie ceny gazu i kolejna fala pandemii. Jak tu normalnie żyć, pracować i ufać. A co dopiero wypoczywać na urlopie! I rzeczywiście, trudno jest wyzbyć się ponurych myśli, jeśli już na starcie nie postawi się zasady nieograniczonego zaufania Bogu: Działam, robię to, co do mnie należy, staram się, ale wszystko to czynię w największym zaufaniu wobec Stwórcy. Bo nie jest łatwo, ale jeśli popatrzymy na karty historii, okaże się, że i tak żyjemy w najspokojniejszych czasach. Tyle że nasza wrażliwość jest większa, bo i nasze oczekiwania odnośnie

do dostatniego i spokojnego życia też bardzo wzrosły.

Współczesnemu człowiekowi trudno pogodzić się z myślą, że np. będzie zimą marzył we własnym domu. A tak może się zdarzyć, jeśli najbliższa zima okaże się sroga i nie starczy zapa-

a pod spodem wypisano goziny, w których w kranach będzie ciepła woda, z sugestią, kiedy należy się myć.

W innych landach szykowane są specjalne hale, w których obywatele będą mogli się zimą ogrzać, w razie gdyby nie było ich stać na ogrzewanie domu bądź nie mieliby czym go ogrzać. Właściciele domów zaczęli wręcz masowo instalować

fot. pixabay.com

sów gazu bądź nie będzie nas stać na opłacenie za niego rachunków.

Aczkolwiek Polska i tak pozostaje w lepszej sytuacji

W niemieckich landach rozpoczęło się już oszczędzanie energii i gazu, np. poprzez zamykanie basenów czy racjonowanie w budynkach mieszkalnych ciepłej wody.

acji niż inne kraje europejskie, które za późno zaczęły się rozglądać za innym gazem niż rosyjski. W niemieckich landach rozpoczęło się już oszczędzanie energii i gazu, na przykład poprzez zamykanie basenów, wyłączanie latarni czy racjonowanie w budynkach mieszkalnych ciepłej wody. Jak podała gazeta „Bild”, w jednej ze spółdzielni mieszkaniowych w Saksonii, do której należy 600 mieszkań, wywieszono ogłoszenie tejże treści: „Ceny gazu i prądu dalej rosną... musimy oszczędzać na zimę”,

wać piece na drewno, a media żartują, że Niemcy będą w zimie palić chrustem.

Słuchając takich doniesień płynących od naszych bogatych sąsiadów, przyzwyczajonych do dobrobytu, którzy naprawdę boją się o najbliższą przyszłość, chociaż do tej pory postrzegani byli jako śmieszni Europejczycy, można poczuć niepokój. Bo naturalnie ich zła sytuacja gospodarcza odbija się też w jakimś stopniu na naszej, a przecież już i tak odczuwamy skutki pandemii i skutki wojny. A na zakończenie tej pierwszej i tej ostatniej poki co nie mamy co liczyć.

Co nam pozostaje? Zmartwienie się, które prowadzi do chorób ciała i umysłu, czy robienie tego, co do nas należy, złożony cały ufność w Boga? Wybór jest prosty, ale – trzeba to przyznać – nie jest łatwy do wykonania, zwłaszcza dla tych, którzy są przyzwyczajeni mieć nad wszystkim kontrolę. Ale tę kontrolę trzeba złożyć w rękach Kogoś wyższego niż my sami, a wtedy pocujemy ulgę i spokój, jak po pozbyciu się wielkiego balastu.

Zwierzenia Franciszka

W wywiadzie dla meksykańskich mediów papież Franciszek kolejny raz stanowczo zaprzeczył, jakoby miał przejść na emeryturę. „Nie mam zamiaru rezygnować, na razie nie” – powiedział Ojciec Święty w rozmowie, którą w całości wyemitowała telewizja Univision. Przyznał, że zawsze myślał, że jego pontyfikat będzie krótki. Zapewnił, że choć ma problemy z kolanem i czuje, że nie jest już tak silny, jak na początku pontyfikatu, to jednak jak dotąd ani razu nie przyszło mu do głowy, żeby zrezygnować. Wyraził swój wielki podziw dla Benedykta XVI, który choć ma już 95 lat, to prowadzi na emeryturze aktywne życie, czytając, studiując i pisząc wciąż nowe przemówienia. „Jeśli będę widział, że nie daję rady, że jestem przeszkodą, wówczas liczę na pomoc w podjęciu decyzji w przejściu na emeryturę” – powiedział Franciszek.

Mordują księży

Lwowski metropolita Prawosławnego Kościoła Ukrainy Dymitr Rudiuk wyraził poważne oskarżenia wobec armii rosyjskiej oraz patriarchy Moskwy, Cyryla. W rozmowie z niemieckim tygodnikiem „Die Tagespost” powiedział, że większość księży prawosławnych musiała uciekać, „a ci, którzy pozostali, są narażeni na nieustanne represje”. Pięciu księży prawosławnych zostało zastrzelonych, jeden ksiądz zakonny zginął na skutek ciężkich tortur.

Na terenach pod rosyjską kontrolą kontynuowanie pracy duszpasterskiej jest niemal niemożliwe. Niemniej jednak od początku wojny około 600 parafii przeszło z Ukraińskiego Kościoła Prawosławnego Patriarchatu Moskiewskiego do Prawosławnego Kościoła Ukrainy. Metropolita przypominał, że zwierzchnik rosyjskiego prawosławia poparł wojnę Putina, co wywołało wielki niepokój wśród wiernych Patriarchatu Moskiewskiego na Ukrainie.

Dariusz Kowalczyk SJ

Sądzą Kościół według siebie

Ileż to razy czytałem w Internecie, że „wam chodzi tylko o kasę i władzę”. „Wam”, czyli księżom. Swoją drogą, ciekawe, że różni moi oponenti zwracają się do mnie nie w liczbie pojedynczej, ale mnogiej: Wy to, wy tamto. Wygląda na to, że ci ludzie naprawdę uważają, że księża to swego rodzaju „kasta” złączona wspólnymi interesami, w której wszyscy myślą tak samo. Co więcej, wszyscy się znają i wszystko o sobie nawzajem wiedzą. Zdarzało się, że ludzie życzliwi Kościołowi pytali mnie, czy nie znam jakiegoś tam księdza z ich miejscowości, i widać było lekkie zdziwienie, że nie znam i nigdy o kimś takim nie słyszałem. Ludzie nieżyczliwi wobec Kościoła jeszcze bardziej są przekonani, że wszyscy księża się znają. Bo przecież kryją jeden drugiego.

W zakonie jestem już prawie czterdzieści lat i nigdy nie spotkałem nikogo, kto by do zakonu wstępował z tą myślą, że właśnie w zakonie będzie miał kasę i władzę, jakiej nigdy by nie zdobył, nie będąc księdzem. To prawda, że zakony to często międzynarodowe struktury z domami rozsianymi po całym świecie. Taka zakonna struktura daje pewne poczucie bezpieczeństwa, szczególnie na starość, w sytuacji choroby. Ale bycie w zakonie oznacza także zależność od przełożonych i konkretne ograniczenia, nie tylko w kwestii posiadania dóbr i dysponowania nimi, ale przede wszystkim dysponowania sobą. Patrząc na wielu wszechstronnie uzdolnionych współbraci, nie mam wątpliwości, że gdyby nie wybrali życia zakonnego, to zdobyliby dobre zawody, zapew-

niające im i założonym przez nich rodzinom wysoką stopę życiową, wyższą niż w zakonie.

Czasem się zastanawiam, jak właściwie ci „znawcy” Kościoła wyobrażają sobie życie przeciętnego księdza diecezjalnego. Sześć lub więcej lat seminarium. Potem pra-

ca w parafii: katecheza, posługa sakramentalna, odprowadzanie Mszy, głoszenie kazań, spowiadanie, obsługa wiernych w kancelarii, prowadzenie grup kościelnych. Gdzie ta kasa? Mieszkanie na plebanii i samochód są naprawdę takim luksusem? Gdzie ta władza? Nad kim? Oczywiście, proboszcz jest jeszcze w wielu społecznościach punktem odniesienia, ale niekiedy jeszcze bardziej bywa przedmiotem ocen, osądów, ataków. Nie ma żadnych narzędzi, aby rzucić. Jeśli chce mieć autorytet, to musi go sobie solidną posługą i odpowiednią postawą wypracować.

Odnoszę wrażenie, że nierzadko przeciwnicy Kościoła, w tym przede wszystkim księży, wygadują z wielkim przekonaniem farmazony, bo sądzą po sobie. Mają pewne życiowe priorytety i uważają, że księża nie mogą mieć innych. I zupełnie nie rozumieją, że młody człowiek przychodzący do seminarium, a także ksiądz po święceniach czuje się powołany przez Pana Jezusa do służenia Bogu i ludziom jako kapłan. Nie mają pojęcia, że można zachwycić się Biblią, liturgią, historią świętych. Nie widzą, że tkwią w ciasnych, antyklerykalnych schematach. Co gorsza, tę światopoglądową ciasnotę myślą z brakiem naiwności i widzeniem tego, co kryje się pod powierzchnią słów i czynów. Wszystko, co dotyczy Ko-

ścioła, sprowadzają do tego, co najgorsze.

Życzący źle Kościołowi cieszą się, kiedy słyszą, że zmniejsza się liczba powołań kapłańskich i zakonnych i że coraz mniej ludzi chodzi na Mszę świętą. „No i co? – triumfują w Internecie. – Kończy się kasa

i wpływ”. Nic nie rozumieją! Tymczasem Kościół jest Kościołem, bo wierzy, że ma do dania światu słowo o zbawieniu w Jezusie Chrystusie. W tej perspektywie to nie Kościół ma problem, kiedy ktoś porzuca wiarę katolicką, ale ten, kto odchodzi od Jezusa i Jego Kościoła. Przy-

pomina się tutaj ewangelia o tym, jak Jezus rozesłał po dwóch apostołów, aby głosili Dobrą Nowinę o królestwie Bożym. Mistrz z Nazaretu posłanym udzielił takiego oto pouczenia: „Gdy-

by was gdzie nie chciano przyjmować i nie chciano słuchać słów waszych, wychodząc z takiego domu albo miasta, strząśnijcie proch z nóg waszych! Zaprawdę powiadam wam: Ziemi sodomskiej i gomorejskiej lżej będzie w dzień sądu, niż temu miastu” (Łk 10, 14-15). Jezus nie martwi się o swoich uczniów, że ktoś ich nie przyjmie. Martwi się o tych, którzy ich nie przyjmą.

To prawda, że wśród duchownych zdarzają się przywiązani do pieniądza i zaszczytów karierowicze. No cóż! Świat, a w nim Kościół, nie jest idealny. Ale Kościół istnieje od dwóch tysięcy lat i wciąż się odnawia, bo są w nim kapłani, którzy – jak św. Paweł – mówią z przekonaniem, choć pośród słabości: „Dla mnie bowiem żyć – to Chrystus” (Flp 1, 21).

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Najniższy przyrost

Przyrost światowej populacji w latach 2020–2021 nie przekroczył jednego procenta w skali roku i był najniższy od 70 lat; za taki stan rzeczy odpowiadają głównie pandemia COVID-19 i niski wskaźnik dzietności w wysoko rozwiniętych państwach – wynika z raportu ONZ, cytowanego przez „Financial Times”. Liczba ludności Europy zmniejszyła się w 2020 r. o 744 tys., natomiast rok później – o 1,4 mln. Był to największy spadek spośród wszystkich kontynentów od czasu rozpoczęcia rejestrów w 1950 r., odzwierciedlający gwałtowny wzrost liczby zgonów w wyniku pandemii, mniejszą liczbę urodzeń i niższą migrację netto związaną z ograniczeniami sanitarnymi./ws

Watykan pomaga

Watykański Szpital Dzieciątka Jezus od początku wojny przyjął ponad 1150 rannych i chorych dzieci z Ukrainy. Większość z nich zachorowała jeszcze przed rozpoczęciem rosyjskiej inwazji. Cierpią głównie na białaczkę i inne rodzaje raka. Wcześniej leczone były w dziecięcych klinikach na terenie Ukrainy. Gdy ich kraj zaatakowała rosyjska armia, rodzice zdecydowali się na poszukiwanie pomocy za granicą. Wiele z nich wojna zaskoczyła, zmusiła do ucieczki w nocy, pod bombami. Ogromną traumą dla dzieci było także gwałtowne rozstanie z jednym z rodziców, ponieważ ojcowie w większości zostali na Ukrainie, by walczyć. Dzięki pomocy organizacji charytatywnych mamy z dziećmi przedostały się na zachód Ukrainy, a następnie przez Polskę do Włoch.

– Takie wspomnienia bywają gorsze niż sama choroba. Dzieci nie mogą poradzić sobie z traumą, gorzej znoszą leczenie, dlatego zajmujemy się nie tylko ich ciałami, ale także psychiką – wyjaśnia dr Lucia Celesti, pediatra ze Szpitala Dzieciątka Jezus w Rzymie./ws

raz innego wyboru. Do wiary nie można przymuszać.

Co jednak rodzice są w stanie i powinni robić?

Dawać świadectwo życiem, dyskretnie podpowiadać, pouczać, modlić się o wiarę dla dzieci, nieustannie je błogosławić, a resztę zostawić Bogu. Rodzice winni też nieustannie pamiętać, że to nie są najpierw „ich” dzieci, ale dzieci Boga.

Powinni to traktować jako zadanie, z którego starsze pokolenie nie może się wobec młodszego zwolnić?

Właśnie tak. Przekaz wiary w rodzinie nie rozpoczyna się od treści czy też praktyk religijnych, ale od budowania głębokich więzi pomiędzy rodzicami i dziećmi. Nie chodzi jedynie o wzajemną zależność, ale także o przyjacielskie relacje, naznaczone wzajemnym szacunkiem, sympatią, poszanowaniem wolności.

Dziecko związane silnymi więzami z matką i ojcem, którzy żyją w zgodzie, w sposób naturalny utożsamia się z ich fundamentalnymi wyborami duchowymi i moralnymi. To, co jest dla nich ważne, staje się ważne dla dziecka. Jeżeli tata, któremu dziecko ufa, mówi, że Bóg je kocha, ono przyjmuje to jako prawdę.

Podobnie jest w szkole. Gdy nauczyciel zbuduje więź sympatii i przyjaźni z uczniami, oni chętnie uczą się jego przedmiotu.

Świat dziś pędzi, kusi, proponuje życie takie, jakby Boga nie było. Czy silne więzi rodzinne w tych warunkach zwyciężą?

Tylko one mają tę szansę. W mojej pracy rekonstrukcyjnej poznałem wiele dobrych

fot. Dominik Nienartowicz

Wiara rodzi się w relacjach

Z o. **Józefem Augustynem SJ** rozmawia Radosław Molenda

Książka „Listy Matki” Anny Augustyn daje piękne świadectwo życia i wiary Ojca rodziców. Jaki mieli oni wpływ na wiarę Ojca i rodzeństwa?

Doceniam wpływ ojca i matki na przekaz wiary w mojej rodzinie, doceniam też klimat duchowy i moralny rodzinnego domu. Oni dzielili się tym, co sami wcześniej otrzymali w swoich domach. Uczestniczyli w wielopokoleniowym łańcuchu przekazywania wiary. Istotny wpływ na przekaz wiary miała także parafia – z całym bogactwem liturgii, praktyk religijnych, zwyczajów, a wszystko dzięki gorliwym duszpasterzom. W takim środowisku nasiąkaliśmy wiarą, my dzie-

ci, a wcześniej nasi rodzice. Tak więc – nie umniejszając wagi domu rodzinnego – na przekaz wiary trzeba spojrzeć w szerszej perspektywie.

Jeśli sprowadzamy przekaz wiary wyłącznie do środowiska rodzinnego, rodzice łatwo czują się winni, gdy dzieci nie podzielają ich przekonań religijnych: rezygnują z Mszy świętej niedzielnej, żyją bez ślubu kościelnego. Szczególnie matki zadają sobie pytanie: gdzie popełniłam błąd? Nie można też zapomnieć, że wiara jest osobistym wyborem, a jej przyjęcie wymaga trudu, ofiary. Rodzice mogą starać się przekazywać wiarę dziecku, a ono mimo to dokonuje nie-

rodzin, żyjących we wzajemnym szacunku, w których wychowanie religijne dzieci nie narażało większego problemu: dzieci nie polemizowały z rodzicami, angażowały się żywo w codzienne życie wiarą. O takiej postawie dzieci decydowała silna więź z matką i ojcem, ich wzajemna serdeczna miłość, traktowanie życia z całą powagą.

Jeśli międzypokoleniowy przekaz wiary i moralności jest dziś tak kruchy, to również dlatego, że zostały zaburzone fundamentalne więzi miłości najpierw pomiędzy samymi rodzicami, a następnie pomiędzy rodzicami i dziećmi. Rozbicie wspólnoty małżeńskiej odbija się negatywnie na relacjach dzieci

z rodzicami. Gdy relacje dziecka z rodzicami stają się konfliktowe, ono zaczyna się im sprzeciwiać, dystansuje się wobec wartości religijnych i moralnych, jakie oni wyznają. Ma to miejsce szczególnie wtedy, gdy dostrzega ono niespójność między tym, co rodzice mówią, a tym, jak żyją.

Rozmawiamy na okoliczność II Światowego Dnia Dziadków i Osób Starszych. Jaka jest ich rola? Kiedyś to oni najpierw wprowadzali w historię biblijną, opowiadali o Jezusie, uczyli pierwszych modlitw. A dziś?

Były to czasy rodzin wielopokoleniowych żyjących blisko siebie, czasem w jednym domu. Dzisiaj dzieci, zakładając własne rodziny, chcą być „u siebie”, „iść na swoje”. Kontakty rodziców z dziećmi, a później dziadków z wnukami są rzadsze, stąd wnuki mają nieraz bardzo ograniczony dostęp do dziadków. By zmienić tę sytuację, dziadkowie musieli by z większą determinacją szukać okazji do budowania ściślejszych więzi z wnukami.

Władzę nad dziećmi sprawują ich rodzice, nie dziadkowie. Ale gdy istnieją silne więzi między rodzicami a dziadkami, budowanie więzi z wnukami staje się czymś naturalnym. Dorosłe dzieci odwiedzają swoich rodziców ze swoimi pociechami. Przyjaźń dziadków z wnukami jest jakby przedłużeniem przyjaźni dorosłych dzieci z rodzicami.

Jaki model kontaktów dziadkowie-wnuki mógłby się sprawdzić?

Gdy ich wzajemne kontakty są rzadkie, sprowadzają się do kilku godzin spędzonych razem, prawdziwy przekaz wiary jest trudny. Nauka przez dziadków wiary i modlitwy swoich wnuków wymaga kontaktów częstszych, niemal codziennych, a przynajmniej w rytmie tygodniowym. Wprowadzenie młodego człowieka w ducha wiary wymaga czasu, wzajemnego zaufania, otwartości, pewnej intymności, radości spotkania.

Papież Franciszek, aktywizując osoby starsze, wzywa je do współbudowania jutrzejszego świata młodych, dzieląc się z nimi modlitwą, pamięcią o przeszłości, marzeniami o lepszym świecie.

Papież Franciszek, sam będąc w wieku dziadków, dobrze rozumie ich pragnienia: podzielić się z wnukami tym, co w ich życiu było najważniejsze.

Nawet gdy dziadkowie mają z wnukami mniejszy kontakt, nie pozostają w sytuacji beznadziejnej; mogą omadlać swoje wnuki. Modlitwa jest wielkim „osobowym

darem”. Nie jest to tylko rodzaj pamięci psychologicznej. Jest wyrazem głębokiej jedności z bliźnimi w Bogu. Osobiście głęboko wierzę, że gdy ktoś modli się za mnie, jego modlitwa ma ważny wpływ na moje życie.

A propos pamięci, o której mówi papież: dziadkowie noszą w sobie często bardzo ciekawą historię rodzinną. Winni podzielić się tą historią. To rzecz najwyższej wagi, aby ukazać wnukom ich rodzinne korzenie. W czasach

atomizacji więzi w rodzinie zanika pamięć o rodzinnej historii. Śledzimy w mediach sztuczne historie serialowych rodzin, a historia naszych własnych bywa nieraz o wiele ciekawsza.

Kiedy przygotowywałem do druku wspomniane tutaj „Listy Matki”, wiele lat po śmierci rodziców, brakowało mi podstawowych informacji z ich życia: z okresu zawierania związku małżeńskiego, z czasów okupacji niemieckiej. Miałem jedynie jakieś szczątkowe informacje; żałowałem niewykorzystanej szansy, by dopytać o wydarzenia, fakty, okoliczności itp. Historia rodzinna jest bezcenną wiedzą dla każdego, pozwala podtrzymać ciągłość naszej historii; odpowiedzieć na pytanie, skąd jesteśmy. Tylko ci, którzy wiedzą, skąd pochodzą, są w stanie powiedzieć, dokąd zmierzają. Pamięć historii rodzinnej buduje więzi i jest podstawą do przekazywania wiary.

Dziadkowie pragną także podzielić się marzeniami o budowaniu nowego świata. Mój najwyższy podziw budzą nasi dziadkowie, pradiadkowie, którzy z takim oddaniem i poświęceniem walczyli o odzyskanie niepodległości. To było ich wielkie marzenie i byli gotowi za nie oddać życie. Od nich możemy uczyć się poświęcenia dla ojczyzny.

Jak w czasach pośpiechu, ciągłego szukania nowych wrażeń, mówić młodym o Bogu? Jak zainteresować Mszą świętą, która wymaga zatrzymania się, skupienia?

Tu także pozostaje jedyna droga: budowanie głębokich więzi. Ich brak to zasadniczy problem duszpasterstwa. Odnosi się to zarówno do parafii, jak i katechezy. Ksiądz, który uczy w szkole religii, uczy swego przedmiotu jak każdy inny nauczyciel, niewiele osiąga, gdy chodzi o przekaz wiary.

Przez całe lata robiliśmy wszystko, by zrobić z księży zawodowych nauczycieli, z karierą nauczycielską, dobrymi pensjami, stopniami z religii na świadectwie. Ale jak to się przełożyło na wiarę dzieci i młodzieży, skoro gremialnie porzucają dzisiaj praktyki religijne? Jakże więzi zbudowaliśmy, my księża, z młodzieżą, skoro tak wielu wypisuje się z lekcji religii? To bolesne pytania, ale ważne dla naszej dalszej pracy z młodymi. Nie możemy udawać, że nic się nie dzieje w naszej posłudze duszpasterskiej ludzom młodym. Wiara, modlitwa, moralność – to jest bardzo intymne doświadczenie. Można je przekazać tylko poprzez budowanie bliskich, przyjacielskich, ojcowskich więzi.

Podobnie winno być w parafiach i wspólnotach w Kościele.

Istotnym miejscem przekazywania wiary jest nie tylko rodzina, ale także parafia, o czym wspominałem na początku naszej rozmowy. Kościół dzisiaj uświadamia sobie, że każda parafia winna być wspólnotą małych wspólnot. Za przykład mogą służyć wspólnoty neokatechumenalne, gdzie przekazywanie wiary dzieciom staje się oczywiste i naturalne. Oczywiście, ten typ wspólnoty nie jest jedyną propozycją dla parafii. Trzeba nam dzisiaj podejmować wzmógłony wysiłek, by każda parafia stawiała się stopniowo wspólnotą małych

Żywa wspólnota parafialna stanowi ogromną pomoc w przekazywaniu wiary dzieciom w warunkach osłabionych więzi rodzinnych; rodzice otrzymują wsparcie dziesiątek, setek rodzin wierzących.

wspólnot, gdzie wierni spotykają się, wspólnie się modlą, rozmawiają, świętują, tworzą przyjacielskie więzi, wzajemnie się wspierają. Kilka lat temu grupa zaangażowanych księży podjęła inicjatywę *New Pastoral* i opracowała zestaw medialny do inicjowania i prowadzenia spotkań małych grup domo-

wych w parafiach. Program ten dostępny jest w Internecie (zob. newpastoral.net).

Żywa wspólnota parafialna stanowi ogromną pomoc w przekazywaniu wiary dzieciom w warunkach osłabionych więzi rodzinnych; rodzice otrzymują wsparcie dziesiątek, setek rodzin wierzących. Dzieci to bystry obserwatorzy. One uważnie śledzą nie tylko swoich własnych rodziców, ale także rodziców swoich kolegów. I tak mogą uczyć się wiary nie tylko od taty i mamy, ale też od rodziców swoich przyjaciół. W przekazie wiary wszystko więc rozpoczyna się od budowania więzi: rodzinnych, parafialnych, które – jak u pierwszych chrześcijan – także dzisiaj są w stanie przyciągać ludzi do Jezusa.

foto: xiz

Dziadkowie i osoby starsze nie są okruchami życia, odpadami, które trzeba wyrzucić. Są to cenne kawałki chleba pozostawione na stole naszego życia, które mogą nas jeszcze karmić zapachem, który utraciliśmy, wonią pamięci.

(z orędzia Franciszka na I Dzień Dziadków i Osób Starszych)

Radosław Molenda

Starość jako powołanie

Osoby w podeszłym wieku – o których często wspomina na swoich kartach Pismo Święte – zawsze zajmowały w Kościele ważne miejsce, szczególnie zaś uwidacznia się to od kilkudziesięciu lat za sprawą ostatnich trzech papieży. Św. Jan Paweł II wspomina o nich już w pierwszej programowej encyklice „Redemptor hominis” (1999), a później w adhortacjach „Familiaris consortio” (1981), „Christifideles laici” (1988) i w encyklice „Evangelium vitae” (1995). Bardzo ważny był jego napisany w 1999 r. „List do moich Braci i Sióstr – ludzi w podeszłym wieku”, w którym papież „sam posunięty w latach, odczuwał potrzebę nawiązania z nimi dialogu”. W „Liście” przedstawił starość jako zadanie, nawołując osoby w podeszłym wieku do działania. To św. Janowi Paw-

łowi II przypisywane są słynne słowa o tym, że starzenie się nie jest złem, któremu trzeba się podporządkować, ale powołaniem, na które trzeba umieć odpowiedzieć. Z kolei młodszemu pokoleniu Jan Paweł II nakazywał ludzi starszych czcić, tj. „spełniać wobec nich trojką powinności: akceptować ich obecność, pomagać im, doceniać ich zalety”.

Wiele uwagi osobom starszym poświęcił także Benedykt XVI, m.in. przypominając, że Biblia postrzega długie życie jako wyraz Bożego błogosławieństwa. Papież ten częstokroć nazywał dziadków „cennym skarbem każdej rodziny” oraz „bogactwem społeczeństwa” – pomimo pewnych dolegliwości i ograniczeń starszego wieku. Słynne stały się jego słowa, że „pięknie jest być starszym! W każdym wie-

ku trzeba umieć odkryć obecność i błogosławieństwo Pana i skarby, jakie on zawiera. Nigdy nie wolno dać się uwieść przez smutek!”.

Tym samym torem swych poprzedników idzie także Franciszek. Sam od początku pontyfikatu utożsamia się z osobami starszymi, jak w swojej katechezie z 2015 r.: „Ludzie starsi to my...”. Dostrzega też w tradycji Kościoła „bagaż mądrości, która zawsze umacniała kulturę bycia blisko osób starszych, gotowość do pełnego miłości i solidarnego towarzyszenia w schyłkowym okresie życia”. Dla niego samego emerytura nie jest czasem, by „wyciągnąć wiosła na pokład” i „usunąć się na bok, porzucając stery łodzi”, ale „porą, w której należy wciąż przynosić owoce”. Nic dziwnego, że obecny papież dostrzega osoby starsze, dziadków i bab-

cie, ich rolę w rodzinie i ich potencjał, nakładania do empatii wobec nich, a przede wszystkim stawia przed nimi konkretne zadania.

Szczególnie cenne inicjatywy Franciszka dotyczące osób starszych, choć skierowane nie tylko do nich, ale w dużej mierze do osób młodych, to obchodzony właśnie po raz drugi Światowy Dzień Dziadków i Osób Starszych oraz rozpoczęty 23 lutego br. cykl katechez poświęconych osobom starszym podczas śródowych audycji generalnych.

PRZYMIERZE MŁODYCH I STARYCH

Hasłem ubiegłorocznego, pierwszego z organizowanych decyzją Franciszka w ostatnią niedzielę lipca Świątowych Dni Dziadków i Osób Starszych, były słowa Jezusa „Ja jestem z tobą przez wszystkie dni” (por. Mt 28, 20). Miał ten dzień swoją dodatkową wagę ze względu na trwającą wówczas pandemię. Dlatego też w swoim orędziu na to wydarzenie papież zapewnił: „Droży dziadkowie, drogie babcie [...] cały Kościół jest blisko Ciebie – mówiąc lepiej: jest blisko nas – troszczy się o Ciebie, kocha Cię i nie chce Cię opuścić! [...] „Pan zna każde z cierpień. [...] Jest blisko tych, którzy doświadczają bolesnego odsunięcia na bok; nasza samotność nie jest Mu obojętna”.

Ważnym, jeśli nie najważniejszym elementem orędzia, które Franciszek rozwinął 25 lipca 2021 r. podczas Mszy świętej w I Dniu Dziadków i Osób Starszych, był apel Franciszka o „nowe przymierze” między ludźmi młodymi i starszymi, którzy są sobie potrzebni i mają nawzajem wiele do zaoferowania. „Potrzebujemy siebie nawzajem i jesteśmy dłużnikami jedni drugich” – pisze Franciszek. I wątek ten dominuje w papieskim nauczaniu na temat starości.

„Także wówczas, gdy wszystko wydaje się pogrążone w mroku, jak podczas tych miesięcy pandemii, Pan nie przestaje posyłać aniołów, aby ukoić naszą samotność i powtarzać nam: «Ja jestem z tobą przez wszystkie dni». Mówi to do Ciebie, mówi to do mnie, do wszystkich. [...] Czasem ci aniołowie mają twarz naszych wnuków, czasem członków rodziny, dawnych przyjaciół lub tych, których poznaliśmy właśnie w tych trudnych chwilach. I to jest istotą tego pierwszego Dnia” – napisał Ojciec Święty.

Franciszek nie skoncentrował się jednak wyłącznie na tym, by wnuki i młodzież poczuły się wezwane do obecności w życiu osób starszych. Konkretne zadania postawił także przed seniorami. Dlatego w orędziu apeluje: „Wysłuchajcie się dobrze: jakie jest nasze powołanie dziś, w naszym wieku? Strzeżenie korzeni, przekazywanie wiary młodym i za-

opiekowanie się najmniejszymi. Nie zapominajcie o tym”.

Franciszek zapewnia także osoby starsze: „jesteś potrzebny do tworzenia, w braterstwie i przyjaźni społecznej, jutrzejszego świata: tego, w którym będziemy żyć – my, wspólnie z naszymi dziećmi i wnukami – kiedy ustanie burza [epidemii – przyp. RM]”. Wśród rozmaitych filarów, które – jak pisze papież – muszą dźwigać tę nową konstrukcję [jutrzejszego świata – przyp. RM], znajdują się trzy, które osoby starsze lepiej niż inni mogą pomóc wznieść. „Trzy filary: marzenia, pamięć i modlitwa. Bliskość Pana da siłę, także najbardziej kruchym spośród nas, aby wyruszyć w tę nową drogę: drogami marzeń, pamięci i modlitwy” – pisze Franciszek, ostrzegając przy tym i młode, i starsze pokolenie przed „zabijającym” zgorzknieniem serca, egoizmem i troską jedynie o siebie samego.

ŚWIAT WAS POTRZEBUJE

Bardzo podobny wydźwięk ma papieskie orędzie na tegoroczny, przypadający 24 lipca II Światowy Dzień Dziadków i Osób Starszych, obchodzony pod wskazującym na seniorów hasłem „Wydadzą owoc nawet i w starości” (Ps 92, 15). „Ma on na celu podkreślenie, że dziadkowie i osoby starsze są wartością i darem zarówno dla społeczeństwa, jak i dla wspólnot kościelnych” – czytamy

w komunikacie watykańskiej Dykasterii ds. Świeckich, Rodziny i Życia.

W orędziu Franciszek nawiązuje do „kultury odrzucenia” starości, której zgodnie z normami dzisiejszego świata należy się bać, z którą lepiej unikać jakiegokolwiek kontaktu.

Same zaś osoby starsze – jak pisze papież – z jednej strony kusi się, by „odpędzały starość”, ukrywając zmarszczki i udając, że wciąż są młode, a z drugiej strony wmawia się im, że nie mogą już robić nic innego, jak tylko żyć w rozczarowaniu, pogodzone z tym, że nie mają więcej „owoców do wydania”.

Ojciec Święty mocno przeciwstawia się takim pokusom, tłumacząc, że „długie życie – jak naucza Pismo Święte – jest błogosławieństwem, a ludzie starzy nie są wyrzutkami, od których należy się dystansować, lecz żywymi znakami życzliwości Boga, który obdarza życiem w obfitości”. A długie życie jest darem. „Starzenie się nie jest potępieniem, lecz błogosławieństwem!” – pisze Franciszek.

I znów Ojciec Święty w orędziu daje osobom starszym misję: poświęcać swój czas,

uwagę, doświadczenie i zdolności, myśli i uczucia młodemu, zagubionemu w dzisiejszym świecie pokoleniu. Dlatego Franciszek prosi je, by „czuwać nad sobą i uczyć się prze-

żywać starość w sposób aktywny, także pod względem duchowym, pielęgnując nasze życie wewnętrzne poprzez wytrwałą lekturę słowa Bożego, codzienną modlitwę, regularne korzystanie z sakramentów i uczestnictwo w liturgii”.

JP II

Jednocześnie z relacją

do Boga stawia papież zadanie pielęgnowania relacji seniorów z innymi: „przede wszystkim z rodziną, z dziećmi, z wnukami, którym powinniśmy okazywać naszą czułość pełną troski, a także z ludźmi ubogimi i cierpiącymi, którym powinniśmy być bliscy poprzez konkretną pomoc i modlitwę”. „Wszystko to pomoże nam, by nie czuć się jedynie widzami w teatrze świata i nie ograniczać się do przesadywania na balkonie i stania w oknie” – zapewnia Franciszek. A pod koniec orędzia apeluje: „Drogi babcie i droży dziadkowie, drogie starsze kobiety i droży starsi mężczyźni, w tym naszym świecie jesteśmy wezwani, by być sprawcami rewolucji czułości!”.

PRZEWODNICZY POKOLEŃ

Uszczegółowieniem i rozwinięciem tego wszystkiego, co Franciszek zawarł w swoich dwóch dotąd orędziach na Świątówne Dni Dziadków i Osób Starszych, są wspomniane wyżej papieskie katechezy na temat starości. To poprzez nie papież podczas odbywających się co środę audycji generalnych omawia m.in. poszczególne zadania dla osób starszych: „by starość nie była dla nich okresem bezużytecznym”, by być jak „oliwki zielone w domu Bożym” i błogosławieństwem dla tych, którzy żyją obok nich. By dzieląc się z młodymi ludźmi swoimi marzeniami, pamięcią, a przede wszystkim „wykorzystując najcenniejsze narzędzie, jakie mają i które jest najbardziej stosowne dla ich wieku: modlitwę”, stali się ich przewodnikami i powiernikami.

Ostatnim zaś akcentem przed świętowaniem 24 lipca II Świątowego Dnia Dziadków i Osób Starszych jest przekazana za pośrednictwem Światowej Sieci Modlitwy intencja na lipiec, w której papież poleca całemu Kościołowi osoby starsze. I – jak za każdym razem – przekonuje: „dziadkowie i osoby starsze są chlebem, który karmi nasze życie, są ukrytą mądrością ludu, dlatego powinniśmy je celebrować, i po to ustanowiłem ten dzień. Módlmy się za osoby starsze, aby stały się nauczycielami czułości, aby ich doświadczenie i mądrość pomagały najmłodszym patrzeć w przyszłość z nadzieją i odpowiedzialnością”.

W SKRÓCIE

■ **Pamięci franciszkańskich męczenników.** Krakowscy franciszkanie uruchomili aplikację mobilną *Męczennicy z Pariacoto*, poświęconą franciszkańskim misjonarzom – błogosławionym Michałowi Tomaszewi i Zbigniewowi Strzałkowskiemu. Można ją pobrać bezpłatnie ze sklepów Google Play lub App Store. Relikwie misjonarzy znajdują się już w ponad 500 miejscach w Polsce i na świecie, do wiernych trafiło też około 500 tys. obrazków z relikwiami drugiego stopnia.

■ **O trzeźwą i wolną Polskę.** W sierpniu, miesiącu ważnych rocznic patriotycznych i świąt maryjnych, zachęcamy wszystkich ludzi dobrej woli do zachowania abstynencji od alkoholu – czytamy w apelu Zespołu Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych, podpisanym przez jego przewodniczącego bp. Tadeusza Bronakowskiego. Działania apostolstwa trzeźwości w tym roku odbywają się pod hasłem „Posłani w pokoju Chrystusa, budujmy trzeźwą i wolną Polskę”.

■ **Czołgi dla Polski.** Polska kupi 116 używanych czołgów Abrams od armii Stanów Zjednoczonych – poinformował wicepremier, minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak. Umowa z administracją USA została uzgodniona. Maszyny będą uzupełnieniem braków, które powstały po tym, gdy nasz kraj przekazał ukraińskiej armii czołgi T-72.

■ **Statystyka szczepień.** Od 27 grudnia 2020 r., gdy rozpoczęły się w Polsce szczepienia przeciw COVID-19, podano 54 647 716 szczepionek – poinformowano na stronach rządowych. W pełni zaszczepionych jest w Polsce 22 521 066 osób. Podano 11 973 409 dawek przypominających.

■ **Represjonowani w Licheniu.** W XXI Ogólnopolskiej Pielgrzymce Represjonowanych Politycznie Żołnierzy-Górników do sanktuarium Matki Bożej Licheńskiej Bolesnej Królowej Polski wzięli udział prześladowani przez system komunistyczny wraz z rodzinami i zaproszonymi gośćmi. Represjonowani opowiedzieli o dramacie 200 tys. ofiar, żołnierzy-górników. Wykonywali ciężką i niebezpieczną pracę, nawet po 20 godzin na dobę, podczas której zginęło ponad tysiąc żołnierzy, a 10 tys. zostało rannych.

■ **Rekrutacja na KUL.** Dla kandydatów na studia Katolicki Uniwersytet Lubelski przygotował ponad 2400 miejsc na prawie 60 kierunkach. O jedno miejsce ubiega się 6,45 kandydata na italianistykę w trybie zdalnym, 6,24 na psychologię, 4,74 na kryminologię i 3,6 na pielęgniarstwo.

■ **Skwer Wolnej Ukrainy.** Skwer zlokalizowany między ul. Krowoderską a Skwerem Biborskiego w Krakowie otrzymał imię Wolnej Ukrainy.

fol. PAP/Tomasz Waszczuk

NA POLACH GRUNWALDU

Ponad 20 tys. osób oglądało na Polach Grunwaldu inscenizację bitwy z 1410 r. W tym roku widowisko rozpoczęło się w strugach deszczu, mokra, śliska murawa była dla rekonstruktorów dodatkowym wyzwaniem. Inscenizacja bitwy pod Grunwaldem przebiegała zgodnie z jej opisem zawartym w „Kronice” Jana

Długosza. Jednak zanim się rozpoczęła, Wielki Mistrz Zakonu Najświętszej Maryi Panny wyłamał się z historycznej tradycji, objechał pole bitwy i zachęcał widzów do kibicowania wojskom krzyżackim, wzbudzając tym entuzjazm u widzów widowiska. Zgodnie z prawdą historyczną bitwę wygrały wojska polsko-litewskie.

BLIŻEJ CHORYCH

fol. PAP/Tomasz Waszczuk

Nową bazę Lotniczego Pogotowia Ratunkowego otwarto w Kokotowie koło Wieliczki. Wy-

budowano obiekt z pomieszczeniami socjalno-operacyjnymi dla załogi i hangar o łącznej powierzchni prawie 750 mkw. Dotychczas baza śmigłowców LPR była zlokalizowana na lotnisku w Krakowie-Balicach, ale ze względu na plany rozwoju tego portu konieczne było jej przeniesienie. Kokotów w pobliżu Wieliczki znajduje się blisko autostrady A4 i obwodnicy Krakowa. Przesunięcie bazy o kilkanaście kilometrów na wschód powoduje, że zabezpieczenie wschodniej części województwa, ale także województw ościennych jest zdecydowanie większe, bez utraty zabezpieczenia części zachodniej, które jest zapewnione przez bazę zlokalizowaną w Katowicach.

CZAS PIELGRZYMEK

Pielgrzymi pokoju – tak można nazwać tegorocznych jasnogórskich pątników. Pierwszy tzw. szczyt pielgrzymkowy związany jest z maryjnym odpustem Matki Bożej z Góry Karmel obchodzoną 16 lipca. To, co łączy przybywających do sanktuarium, to modlitwa o pokój dla Ukrainy i świata, o dobre owoce

synodu i uczenie się „w drodze” działalności za Kościół, i radość ze wspólnoty. Pielgrzymki wróciły do swojej tradycyjnej formy, czyli grupy przechodzą całą swoją trasę, mają noclegi. Do Częstochowy mogą wyruszyć wszyscy chętni, choć już teraz można zauważyć, że są to grupy mniejsze.

fol. PAP/Waldemar Deska

fot. PAP/Adam Kumorowicz

OFIAROM NIEMIECKICH ZBRODNI

Mieszkańcy i przedstawiciele władz uczcili ofiary niemieckiej pacyfikacji Michniowa (województwo świętokrzyskie). 79 lat temu Niemcy zamordowali 204 mieszkańców tej miejscowości. W rocznicę pacyfikacji Michniowa obchodzony jest w całej Polsce Dzień Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej.

Uroczystości rocznicowe odbyły się przed Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie, upamiętniającym 817 polskich wsi spacyfikowanych przez Niemców. Okolicznościowe listy przesłali prezydent Andrzej Duda oraz premier Mateusz Morawiecki.

MATEJKO W SANDOMIERZU

„Jagiello-Matejko. Król w twórczości Mistrza” – to tytuł wystawy obrazów Jana Matejki, którą można oglądać do 29 września w sandomierskim Muzeum Zamkowym. Wystawa prezentuje postać króla Władysława Jagiełły w świetle twórczości Jana Matejki. Jej celem jest przypomnienie roli XIX-wiecznego malarstwa historycznego jako narzędzia interpretacji narodowych dziejów i upowszechniania wiedzy historycznej. W salach muzealnych zaprezentowane zostały m.in.: „Chrzest Warneńczyka” z 1881 r., „Władysław Jagiełło i Witołd modlący się przed bitwą pod Grunwaldem” z 1855 r., „Założenie Szkoły Głównej” z 1888 r., „Ślub Jadwigi z Jagiełłą”, szkic malarzski z 1872 r. do „Bitwy pod Grunwaldem”

fot. PAP/Piotr Polak

i szkice nagrobka Jagiełły w katedrze na Wawelu. Władysław Jagiełło jest jednym z najbardziej „sandomierskich” królów polskich. Wielokrotnie odwiedzał Sandomierz, był stałym bywalcem tutejszego zamku. Ekspozycje udostępnione zostały przez muzea w Warszawie, Krakowie i Malborku.

POD AMBASADĄ ROSJI

Blisko dwie i pół godziny protestowali głównie Ukraińcy pod ambasadą Rosji w Warszawie. Zgromadzenie miało charakter pokojowy. Nie doszło do żadnych incydentów. Wznoszono okrzyki „Rosja to terroryści” czy „Embargo”. Protest odbył się pod hasłem

#terrorussia. Wśród demonstrujących byli też Polacy. W czasie manifestacji odbył się happening: z matrioski wyrzucono plastikowe rakiety z nazwami ukraińskich miast, które Rosja atakowała śmiertelnościami pociskami.

fot. PAP/Radek Pietruszka

■ **Dotacje dla zabytków.** Przeszło 1,7 mln wsparcia samorządu Mazowsza trafi na odnowienie 21 zabytkowych obiektów w Radomiu i sąsiednich powiatach, w tym grójce i kozienickim. Na liście zabytków znalazły się m.in. dawny klasztor dominikanów w Wysokim Kole, kościoły w Chlewiśkach i w Chynowie.

■ **Festiwal w Zakopanem.** Do 13 sierpnia potrwa rozpoczęty w Zakopanem XXI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej. W jego ramach odbędzie się kilka koncertów w tatrzańskich świątyniach. Festiwal zyskał w tym roku patrona. Został nim Wacław Geiger, kompozytor, pedagog i organista, przez długie lata związany zawodowo z Zakopanem.

■ **Nowa przełożona słuźebniczek.** Siostry ze Zgromadzenia Słuźebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej, zebrane na XXV Kapitułę Generalną w Starej Wsi, wybrały nową przełożoną generalną. Została nią s. Dorota Baranowska, która od jedenastu lat pełniła urząd przełożonej prowincji amerykańskiej w Cherry Hill koło Filadelfii.

■ **Zawieszony duchowny.** Kuria Metropolitalna Białostocka poinformowała, że abp Józef Guzek zawiesił w wykonywaniu powierzonych zadań w archidiecezji białostockiej ks. Andrzeja Dębskiego, rzecznika prasowego kurii i zabronił mu używania stroju duchownego. Również Redakcja Programów Katolickich Telewizji Polskiej zakończyła z kapłanem współpracę. Decyzje te zapadły po publikacji prasowej, w której ujawniono nie stosowne zachowanie księdza.

■ **Sondaż CBOS.** 52 proc. badanych dobrze oceniło działalność prezydenta Andrzeja Dudy, źle – 37 proc. Pozytywną ocenę sejmowi wystawiło 28 proc. respondentów, a 57 proc. – negatywną. O senacie dobrze wypowiedziało się 31 proc., a źle oceniło pracę tej izby 49 proc. – wynika z najnowszego sondażu CBOS.

■ **Zniszczony pomnik.** Postawiony i odsłonięty zaledwie cztery tygodnie temu w parku Szubianki w Jarocinie pomnik byłego ministra środowiska Jan Szyszki został obłany czerwoną farbą. Policja wszczęła postępowanie pod kątem znieważenia pomnika.

■ **Odeszli:** W wieku 97 lat zmarł kpt. Leszek Zabłocki ps. Jola, harcerz września 1939 r., żołnierz OW Związek Jaszczurczy, więzień Pawiaka i obozów koncentracyjnych na Majdanku, w Gross-Rosen i Litomierzycach. Odeszła też Anna Jakubowska ps. Paulinka, sanitariuszka batalionu „Zośka”, więziona w latach stalinowskich. Była honorowym obywatelem Warszawy. Żyła 95 lat.

Jacek Karnowski

Węgiel i trzecia kadencja

Lato w pełni, ale myśli polityków biegną już ku jesieni i zimie. To wtedy rozstrzygną się polityczne losy naszego kraju. Jeśli obóz rządzący zdoła zapewnić (najlepiej niedrogi) węgiel, prąd i gaz, jeśli powstrzyma inflację i drożyznę, to wiosną złapie oddech i będzie mógł walczyć o trzecią kadencję. Jeśli poniesie klęskę i nie zapobiegnie fali niezadowolenia, to nawet najlepsza kampania przed wyborami może nie pomóc.

Warto podkreślić, że ta batalia rozstrzygnie się nie tylko w sferze faktów. Nie da się uciec od kosztów związanych z wojną i większość Polaków doskonale to rozumie. Kwestią kluczową jest raczej interpretacja „ekonomicznego szoku wojennego”. Opozycja dąży do tego, by winą za kłopoty społeczeństwo obciążyło rząd oraz bank centralny. To dlatego Donald Tusk tak ostro i tak brutalnie atakuje prezesa NBP. Chce z niego zrobić kozła ofiarnego, a z siebie człowieka, który za pomocą „silnych ludzi” wyrzuci go z siedziby i zakończy ekonomiczną udrękę. Zauważmy, że lider PO unita jednocześnie wspomina o wojnie. Atakuje kluczową dla bezpieczeństwa finansowego instytucję i wymachuje słonym rachunkiem, który płacimy w związku z rosyjską agresją na Ukrainę (i wcześniej pandemią), ale wyrwa to wszystko z prawdziwego kontekstu. Nie wspomina też, że to on najgłośniejszy nawoływał do zerwania wszelkich powiązań ekonomicznych z Rosją, w tym do natychmiastowej rezygnacji z importu węgla. Prezentuje stanowisko pełne sprzeczności,

licząc, że nikt nie będzie pytał o szczegóły.

Rząd nie może iść na skróty, ale nie jest też bez szans. Po pierwsze, musi pokazać Polakom, że robi co może. Takie inicjatywy jak tarcza antyinflacyjna, obniżki niektórych podatków, wakacje kredyto-

we, tańszy węgiel czy dodatkowe emerytury nie tylko łagodzą skutki ekonomiczne wojny, ale są pokazem aktywności i determinacji. Po drugie, trzeba uczciwie rozmawiać ze społeczeństwem, bez malowania trawy na zielono. W tym kontekście ciekawe są wyniki sondaży poparcia dla partii, które pokazują wzrost notowań PiS po tym, gdy Jarosław Kaczyński ruszył w objazd

po kraju. PiS ma w obecnej sytuacji pewne atuty: jest partią społecznie wrażliwą i może wiarygodnie się prezentować jako obrońca interesów uboższych warstw społecznych. Platforma z kolei może obiecać złote góry, ale i tak nie będzie to traktowane poważnie przez tych wyborców, którzy pamiętają lata 2007–2015.

Wicemarszałek sejmu i szef klubu PiS Ryszard Terlecki powiedział niedawno: „Gramy o samodzielną większość. Na to liczymy”. Podkreślił, że jeśli obecny układ sondażowy utrzyma się do wyborów, to PiS taką większość zdobędzie, ponieważ „w kampanii z pewnością zyska te parę procent, których dziś mu brakuje”. W jakiejś mierze to oficjalny optymizm, ale nie tylko. Komunikat opozycji to dziś przede wszystkim głośnie bębny i coraz bardziej agresywne pohukiwania, bez alternatywnej wizji gospodarczej. Właściwie to klasyczny populizm. Tusk stawia wszystko na jedną kartę, licząc na scenariusz w istocie rewolucyjny. To może zadziałać, ale nie musi. Bo jeśli

populizm nie prowadzi do błyskawicznego sukcesu, to bardzo szybko przynosi śmieszność, czyli element w polityce zabójczy. Radykalizm opozycji może być zarówno przesadny, jak i przedwczesny. Już dziś widać sygnały, które powinny skłonić władzę Platformy do refleksji. Według badań ośrodków CBOS i IBRIS wyraźnie rośnie nieufność do Donalda Tuska. Agresywna strategia nie pasuje do czasów tak pełnych niebezpieczeństw.

Ze wszystkich bitew najważniejsza może okazać się bitwa o węgiel. Możliwości szybkiego zwiększenia krajowego wydobycia wiąże się z wieloma trudnościami, a do tego jest to węgiel raczej przemysłowy, a nie

W niektórych dziedzinach gospodarki trzeba myśleć dalekowzrocznie, zakładając najczarniejsze scenariusze.

ten zużywany przez gospodarstwa domowe. Import jest drogi i niepewny. Trzeba więc ściągać paliwo z wie-

lu źródeł. Całe szczęście, że w ogóle mamy jeszcze swoje kopalnie. Niektóre ze zlikwidowanych zostały zalane bądź zasypane jedynie symbolicznie i teoretycznie można je dość łatwo uruchomić. Są też poważne złoża na Lubelszczyźnie. Problemem jest jednak czas; w górnictwo od trzech dekad niewiele inwestowano, a na efekty nowych inwestycji trzeba czekać nie miesiące, ale lata. Miejmy nadzieję, że na przyszłość wyciągniemy z tego wniosek, że w niektórych dziedzinach gospodarki trzeba myśleć dalekowzrocznie, zakładając najczarniejsze scenariusze. Jeśli masz własny węgiel, to masz naprawdę. Jeśli masz własną energię, jeśli masz własną żywność, no i oczywiście własną armię – możesz sądzić, że jesteś relatywnie bezpieczny. Wszystko, co opiera się na powiązaniach międzynarodowych, zawsze jest w jakiejś mierze iluzoryczne i może paść przy pierwszym podmuchu historii.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Ofiarom Obławy Augustowskiej

Jesteśmy tutaj, by wołać o prawdę i modlić się, by świat, nasza ojczyzna nie doświadczała podobnych zbrodni na niewinnych ludziach. Giby to symboliczny cmentarz zamordowanych ojców, synów, braci, siostr i córek ziemi suwalskiej, augustowskiej, sejneńskiej i sokólskiej. Oni są częścią wielkiej rzeszy umęczonych i nieodnalezionych. Nie wiemy, gdzie są ich doły śmierci i jakie było zakończenie ich drogi krzyżowej. Ich miłość do Boga, ojczyzny i wolności składamy dzisiaj na ołtarzu jako najcenniejszy dar – mówił w Gibach bp Jerzy Mazur, ordynariusz ełcki, podczas uroczystości związanej z 77. rocznicą Obławy Augustowskiej. Na kamiennym obelisku w Gibach widnieje napis: „Zginęli, bo byli Polakami”. W uroczystości udział wzięli przedstawiciele władz samorządowych, delegacje służb mundurowych, poczty sztandarowe, wierni z parafii, a przede wszystkim rodziny ofiar Obławy Augustowskiej.

W poniedziałek 18 lipca 2022 r. w bazylice Najświętszego Serca Jezusowego w Augustowie będzie sprawowana Msza święta pogrzebowa w intencji śp. ppor. Wacława Sobolewskiego ps. Sęk, jednej z ofiar Obławy Augustowskiej. Jego szczątki zostały odnalezione podczas prac ekshumacyjnych w okolicach miejscowości Osowy Grąd.

Na dobry start

Wyplata wyprawki szkolnej w ramach programu „Dobry start” ruszyła 18 lipca. Wniosek można składać do 30 listopada. ZUS po raz drugi przyznaje świadczenie w wysokości 300 zł. Według rządowych szacunków z wyprawki szkolnej skorzysta w tym roku ponad 4,4 mln dzieci.

fot. PAP/Tomasz Waszczuk

Masowe groby więźniów

W tak zwanym lesie białuckim niedaleko miejscowości Iłowo Osada w powiecie działdowskim (diecezja toruńska) Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu odkryła dwa masowe groby z czasów II wojny światowej, w których pochowano około 8 tysięcy ludzi, głównie więźniów KL Soldau. W obozie tym śmierć ponieśli także wyniesieni na ołtarze w gronie 108 męczenników: ordynariusz płocki abp Antoni Julian

Nowowiejski, jego sufragani Leon Wetmański oraz s. Maria Teresa od Dzieciątka Jezus (Mieczysława Kowalska), klaryska kapucynka z klasztoru w Przasnyszu. Do dziś nie jest znane miejsce, gdzie mogłyby znajdować się ich szczątki.

O odnalezieniu masowych grobów poinformował dr Karol Nawrocki, prezes Instytutu Pamięci Narodowej. – Dokonano tu porzucenia szczątków ludzkich,

w większości ofiar obozu KL Soldau. Robiono to, aby nikt nie poniósł odpowiedzialności za zbrodnie niemieckich nazistów. To się nie udało, bo Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu z pełną determinacją poszukuje ofiar i bohaterów II wojny światowej. IPN nigdy nie pozwoli na to, by choć jedna ofiara została zapomniana – podkreślił Nawrocki. Zapowiedział też zbadać kolejne sześć miejsc, w których mogą znajdować się podobne groby.

Zwłoki przed spalaniem były okradane przez oprawców. W lesie białuckim odnaleziono 17,5 tony prochów ludzkich, co można określić na 8 tysięcy ofiar. Jeden z masowych grobów miał 28 metrów długości, a drugi 12 metrów, jamy miały głębokość około 3 metrów. W jamach grobowych w lesie białuckim archeolodzy znaleźli kilkadziesiąt artefaktów, na przykład guziki, szkaplerze i krzyżyki.

Obóz KL Soldau powstał w 1939 r. w celu eksterminacji polskiej inteligencji i duchowieństwa. Przeprowadzono w nim też akcję T4, polegającą na eliminacji osób umysłowo chorych. Nie wiadomo jeszcze dokładnie, ile osób zostało zamordowanych w Działdowie.

f

Synod w Przemyślu

W Przemyślu, z udziałem czterdziestu hierarchów z całego świata, odbył się Synod Biskupów Ukraińskiego Kościoła Grekokatolickiego. Przebiegał pod hasłem „Synodalność i soborowość: doświadczenie UKGK”, a obradom przewodniczył arcybiskup większy kijowsko-halicki Swiatosław Szewczuk. Gośćmi synodu byli przedstawiciele Kościoła katolickiego z innych krajów Europy.

Zgromadzenie rozpoczęło się 6 lipca nabożeństwem do Ducha Świętego oraz zaprzysiężeniem ojców synodalnych i personelu technicznego w kaplicy rzymskokatolickiego Wyższego Seminarium Duchownego w Przemyślu. Przesłanie do uczestników skierował papież Franciszek, zapewniając ich i cały naród ukraiński o swej jedności z ich cierpieniami oraz o modlitwie i swych wysiłkach na rzecz przywrócenia pokoju na Ukrainie. Wezwał również biskupów UKGK, aby nadal troszczyli się o żywą bliskość z powierzonym ich opiece ludem Bożym. Papież powierzył ojców synodalnych opiece błogosławionych nowych męczenników UKGK, wspominanych przez Kościół 27 czerwca.

W kazaniu na rozpoczęcie obrad abp Szewczuk podkreślił znaczenie synodu jako znaku jedności i solidarności całego narodu ukraińskiego. Następnie rozpoczęły się kilkudniowe prace robocze. Abp Szewczuk przedstawił obecny stan UKGK w kontekście

agresji Rosji przeciw Ukrainie oraz nowe wyzwania duszpasterskie i humanitarne, stojące dziś przed Kościołem i społeczeństwem ukraińskim. Po jego wystąpieniu członkowie synodu podzielili się swoimi poglądami na temat dalszego duchowego prowadzenia wierznych i całego narodu ukraińskiego w czasie wojny. Mówili też o roli UKGK w przyszłej odbudowie kraju i przezwyciężeniu długofalowych skutków rosyjskiej agresji.

Bp Dionisij Lachowycz, egzarcha apostołski dla Ukraińców we Włoszech, podkreślił teologiczne i antropologiczne zasady synodalności. Ojcowie synodalni wysłuchali też raportu eksperta Jewhena Hlibowickiego na temat demograficznych aspektów kryzysu humanitarnego na Ukrainie, wywołanego m.in. agresją rosyjską.

Owocami dyskusji i refleksji były uchwały synodalne, w których kładziono nacisk na solidarność i wspólne działania w przeciwstawianiu się napaści rosyjskiej i przezwyciężaniu skutków wojny. W czasie synodu rozpatrzono i zatwierdzono zaktualizowany tekst ukraińskiego tłumaczenia Boskiej Liturgii św. Jana Chryzostoma. Grupa robocza pod przewodnictwem metropolity przemysko-warszawskiego abp. Eugeniusza Popowicza przedstawiła wyniki prac nad Kodeksem Kanonów UKGK. Szczególną uwagę ojcowie synodalni poświęcili rozpatrzeniu sprawozdania z działalności misji „Ośrodek Postulacyjny Beatyfikacji i Ka-

nonizacji Świętych UKGK”, które przedstawił jego przewodniczący, bazylianin o. Polikarp Marceluk, a ks. Andrian Knysz, postulator sprawy beatyfikacji metropolity Andrzeja Szeptyckiego, opowiedział o stopniu jej zaawansowania. Obecnie trwają procesy ok. 60 sług Bożych: biskupów, księży, osób konsekrowanych i świeckich. Ponadto synod omówił i zatwierdził główne założenia „Planu Duszpasterskiego UKGK do 2030 roku”.

Synod biskupów podjął szereg ważnych decyzji osobowych. Między innymi wybrano nowy skład Stałego Synodu, jednym z jego członków został bp Włodzimierz Juszcak.

f

REKLAMA

Parafia Narodzenia NMP w Mińsku Mazowieckim
zaprasza na pielgrzymkę

**śladami św. Pawła Apostoła
Grecja i Bałkany**

w dniach 12-28.08.2022 r. (17 dni)

Cena 1300 zł + 490 euro

W programie: Budapeszt, Saloniki, Kawała, Filippi, Weria, Ateny, Epidaurus, Starożytny Korynt, Kanał Koryński, Osioł Łukas, Delfy, Meteory, Tirana, Kruja, Sarajewo; 4 dni wypoczynku nad Morzem Egejskim i 1 dzień nad Morzem Jońskim

Blizsze informacje: +48 606 830 700, 668 520 040

Kanada jest kolejnym krajem, który odwiedza Franciszek. Nie będzie to dla papieża łatwa pielgrzymka.

Kazimierz Dadak

Trudność podróży apostolskiej wynika nie tyle z kłopotów zdrowotnych Franciszka, ile ze złożoności sytuacji politycznej w Kraju Klonowego Liścia, rozdźwięków w samym tamtejszym Kościele. Dodatkową okolicznością obciążającą jest udział Kościoła w mało chwalebnej próbie „cywilizowania” pierwotnych mieszkańców tego ogromnego kraju.

Kanada została odkryta i skolonizowana przez Francję na początku XVII w. Wraz z przedstawicielami króla pojawili się tam katolicy misjonarze. Ewangelizacja Nowej Francji – tak wówczas nazywała się Kanada – przebiegała opornie. Na przeszkodzie stały przywiązanie do pogańskich praktyk i wojowniczość większości tubylczych szczepów. Indianie prowadzili pomiędzy sobą nieustanne wojny, które cechowały się ogromnym okrucieństwem. Niektórzy misjonarze doświadczyli tego na własnej skórze. W połowie XVII w. ośmiu jezuitów, którzy działali wśród Huronów (dzisiejsze pogranicze Kanady i USA), zostało bestialsko zamordowanych przez wrogich Huronom Mohikanów. Zostali kanonizowani przez Piusa XI w 1930 r. i dziś, wspólnie ze św. Józefem, są patronami Kanady.

Mimo ograniczonych sukcesów wysiłki nie poszły całkiem na marne. Piękną postacią jest Indianka Kateri Tekakwitha, która została zaliczona w poczet błogosławionych przez Jana Pawła II w 1980 r. i kanonizowana przez Benedykta XVI w 2012 r.

FRANCUSKO-ANGIELSKA RYWALIZACJA

Panowanie Francji na ogromnych obszarach Ameryki Północnej dobiegło końca w 1763 r., gdy po siedmioletnich zmaganiach Wielka Brytania i amerykańscy koloniści wyparli ją z Kanady i obszarów pomiędzy

Appalachami i Missisipi. Niemniej protestanci zwycięzcy pozwolili garstce Francuzów pozostać i zachować wiarę katolicką. Dzięki temu obecnie co piąty obywatel Kanady w domu mówi po francusku i język ten, obok angielskiego, jest w tym państwie językiem urzędowym.

Sytuacja w kanadyjskim Kościele katolickim skomplikowała się wraz z przybyciem ogromnych rzesz imigrantów z Irlandii

wią już ponad 3 proc. całej ludności. Około 24 proc. Kanadyjczyków nie identyfikuje się z żadną religią.

Zatem na pierwszy rzut oka może się wydawać, że Franciszek jedzie do „swoich”. Niestety, proces laicyzacji dotknął ten kraj w stopniu niewiele mniejszym niż bogate społeczeństwa zachodniej Europy. Większość katolików to są tak zwani CINO (Catholic-in-name-only – katolicy

W Kraju Klonowego Liścia

dii w drugiej ćwierci XIX w. Irlandczycy, pomimo ogromnych prześladowań ze strony Anglików, woleli pozostać przy języku angielskim i w Kanadzie w praktyce funkcjonowały dwie, mówiąc delikatnie, rywalizujące ze sobą katolickie hierarchie. Irlandczycy zgodnie działali w zakresie eliminacji francuskojęzycznych szkół i parafii. Dochodziło nawet do tego, że angielskojęzyczni biskupi usuwali ze swoich diecezji francuskojęzyczne zgromadzenia zakonne. Tym sposobem obszar frankofoński został ograniczony do jednej prowincji, Quebec.

Francusko-angielskie urazy osiągnęły apogeum w latach 90. ubiegłego wieku w postaci ruchu na rzecz niepodległości Quebecu. Przeprowadzone w tej sprawie w 1995 r. w Quebecu referendum dało wynik 50,6 proc. do 49,4 proc. za pozostaniem tej prowincji w ramach Kanady. Zwyciężyły argumenty natury gospodarczej, bo ekonomiczna cena niepodległości byłaby niemała.

Kanada należy do najbogatszych państw świata. Z tego powodu przyciąga imigrantów, którzy zresztą są tam mile widziani – szczególnie osoby dobrze wykształcone. Co roku ze szkodliwego wsparcia w tym kraju korzystają tysiące imigrantów. Nie brak wśród nich Polaków, ale obecnie dominują Azjaci, głównie Hindusi i Chińczycy. W tej chwili ponad jedna piąta Kanadyjczyków to są osoby urodzone poza swą obecną ojczyzną.

LAICYZACJA SPOŁECZEŃSTWA

Z tego powodu zmienia się profil religijny kraju. Największym wyznaniem są katolicy (około 39 proc.), za nimi są protestanci (ponad 20 proc.), inni wyznawcy Chrystusa (około 6 proc.), muzułmanie zaś stano-

tylko z nazwy), mniej niż co piąty chodzi do kościoła przynajmniej raz w miesiącu. Wielu z tych, którzy uczęszczają na Msze święte, wyraża poglądy lewicowe, szczególnie w Quebecu.

W przeciwieństwie do USA, gdzie Joe Biden jest dopiero drugim prezydentem katolikiem, w ciągu ostatniego półwiecza wielu premierów Kanady było katolikami. Niestety, trudno byłoby powiedzieć, że ich afiliacja religijna wywarła jakiegokolwiek piętno na kanadyjskim prawodawstwie, kulturze i tradycji. Byli oni właśnie reprezentantami owych CINO-sów.

Doskonałym przykładem takiej postawy jest obecny premier Kanady Justin Trudeau. Po tym, gdy w USA Sąd Najwyższy unieważnił decyzję Roe vs. Wade, która stanowiła podstawę do niekaralności przerywania ciąży, obwieścił on, że dołoży wszelkich starań, aby Amerykanki mogły dokonywać aborcji w jego kraju.

W samej Kanadzie od 1988 r. aborcja jest dozwolona. Dokonano tego, tak jak miało to miejsce wcześniej w USA, nie w drodze ustawy, ale „od kuchni”, poprzez wyrok Sądu Najwyższego. W Kanadzie ruch pro-life jest dużo słabszy niż w USA i niestety nie należy oczekiwać zmiany w tym zakresie.

Kanada „przoduje” także w innych dziedzinach. Jako pierwsze państwo na zachodniej półkuli zalegalizowała „małżeństwa” homoseksualne. Na mocy ustawy parlamentu mają one prawo do adopcji dzieci. Ustawa zakazuje stosowania terapii pozwalającej na przezwycięzenie homoseksualnych skłonności. Federalny zakaz obejmuje także leczenie dysforii płciowej, czyli chęci zmiany płci. O panujących w Kanadzie

Większość katolików w Kanadzie to są tak zwani CINO – katolicy tylko z nazwy.

Grupa Kanadyjczyków przybyłych do Polski na spotkanie z papieżem Franciszkiem podczas ŚDM w 2016 r.

foto: xhz

nastrojach najlepiej świadczy to, że ustawa ta została przyjęta przez aklamację. Nic dziwnego, że w zeszłym roku w rankingu na państwo najbardziej przyjazne społeczności gejów Kanada zajęła pierwsze miejsce w świecie.

Mimo tego, że katolicy stanowią tam niemal dwukrotnie większy odsetek niż w USA, to Kanada kroczy w pierwszym szeregu państw promujących „kulturę śmierci”. Brak jest tam silnego przywództwa duchowego i niestety nic nie wskazuje na to, żeby sytuacja mogła się poprawić.

CYWILIZOWANIE INDIAN

Wizyta Franciszka przebiegnie pod znakiem zadośćuczynienia i pojednania z pierwotnymi mieszkańcami Kanady – Indianami. Póki Kanada była pod panowaniem francuskim, stosunki pomiędzy Indianami i białymi przybyszami układały się w miarę poprawnie. W wojnie, która zakończyła się klęską Francuzów w 1763 r., większość szczeptów stanęła po stronie Francji. Stąd też zwycięscy Brytyjczycy patrzyli na nie podejrzliwie. Sytuacji nie poprawiło powstanie wywołane przez małą grupę Indian w 1885 r. Władze postanowiły przemienić Indian w spokojnych rolników. Na wielką skalę program ten został wcielony w życie z dużym opóźnieniem, rozpoczął się dopiero w latach 20. ubiegłego wieku.

Dzieci indiańskie oddzielano od rodziców oraz ich naturalnej społeczności i umieszczano w specjalnych szkołach z internatem. Chodziło o to, żeby młode pokolenie nie miało styczności z tradycyjną kulturą i językiem swoich szczeptów. Zarządzanie szkołami powierzono organizacjom religijnym, ponieważ rząd pragnął osiągnąć zamierzony cel jak najniższym kosztem. Władze zakładały, że skoro edukacja jest

w rękach instytucji, których członkowie słubowali ubóstwo, to zapomogi dla nich mogą być głodowe. Nie było pieniędzy na utrzymanie budynków i zatrudnienie dobrej kadry. Dlatego poziom nauki był katastrofalny, dzieci indiańskie często nawet nie przyswajały sobie poprawnego języka angielskiego.

O ile same początki były niezwykle trudne, o tyle następne dekady upłynęły pod znakiem głodu, chorób i wysokiej śmiertelności wśród uczniów. Lata 30. i 40. to był okres wielkiego kryzysu i II wojny światowej. Rząd miał ważniejsze sprawy na głowie niż finansowanie edukacji „Czerwonoskórych”. Obcinano i tak nadzwyczaj skromne dotacje, bo szkoły miały w założeniu charakter rolniczo-zawodowy i zdaniem władz uczniowie byli w stanie sami zapracować na swą edukację. W praktyce jedynym sposobem utrzymania szkół było przyjmowanie jak największej liczby uczniów, także tych, którzy się nie kwalifikowali, na przykład chorych na gruźlicę. W potwornie zagęszczonych salach choroby rozprzestrzeniały się szybko, a nie było środków, żeby chorych otoczyć opieką zdrowotną.

Szacuje się, że w takich szkołach zmarło tysiące indiańskich dzieci. Skoro nie było pieniędzy na utrzymanie uczniów, to tym bardziej nie było pieniędzy na godny pochówek zmarłych. Wbrew rozsieranym opiniom nie chowano ich w zbiorowych grobach, ale indywidualnych, tylko byle jak oznaczonych.

Trudno w to uwierzyć, ale takie „cywilizowanie” Indian zakończyło się dopiero trzy

dekady temu. Warto podkreślić, że w latach 60. ubiegłego wieku rząd federalny przejął całkowitą kontrolę nad szkołami dla Indian i od tego czasu Kościół

katolicki nie miał z nimi nic wspólnego.

Dziś strona rządowa i media skupiają uwagę na roli instytucji religijnych, szczególnie katolickich, bo zdecydowana większość tych szkół była pod zarządem Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej. Zapewne wiedzeni impulsem misyjnym wzięli oni na swe barki ciężar, którego

udźwignąć nie byli w stanie.

Pomija się natomiast rolę rządu federalnego, który był odpowiedzialny za finansowanie tego przedsięwzięcia. Tak często kończy się sojusz ołtarza z tronem. Władze półgębkiem powiedzą przepraszam, a całe odium zrzucą na stronę kościelną.

Dlatego głównym zadaniem Franciszka będzie doprowadzenie do pojednania z Indianami. Papież Benedykt XVI wyraził ubolewanie z powodu złego traktowania Indian w szkołach katolickich, ale to było za mało – wielu domaga się przeprosin. Indianom chodzi także o odszkodowania, ale tu chyba pomylili adres, pod który powinni kierować żądania.

Kościół kanadyjski szczęśliwie uniknął skandali związanych z pedofilią, dlatego rozdmuchuje się sprawę szkół dla dzieci indiańskich. „Cywilizowanie” Indian to nie był pomysł Kościoła. Szkoda tylko, że wziął udział w tym przedsięwzięciu.

Autor jest profesorem ekonomii, wykłada w Hollins University w stanie Wirginia w USA

W latach 20. ubiegłego wieku władze postanowiły przemienić Indian w spokojnych rolników, wykorzystując do tego zakony.

go wyjazdu na portalach społecznościowych. Warto z tym poczekać do powrotu z wakacji.

Jak przygotować się do podróży samochodem?

Przede wszystkim prześledzić trasę na tradycyjnej mapie (dobrze mieć ją potem w schowku), zapoznać się z nawigacją i dobrze zaplanować czas podróży, uwzględniając postoje. Przy pakowaniu samochodu pamiętajmy, że bagaż nie może przekroczyć dozwolonej ładowności pojazdu. Należy ułożyć go tak, aby nie zasłaniał kierowcy widoczności i nie krępował jego ruchów, a w przypadku awaryjnego hamowania nie przemieścił się i nie spowodował obrażeń u podróżujących. Jeśli przewożymy rowery, warto zaopatrzyć się w dobrej klasy bagażnik rowerowy.

W trasie miejmy na uwadze, że wobec wzmożonego w wakacje ruchu drogowego policjanci będą kontrolować przestrzeganie przez jego uczestników przepisów, zwłaszcza dotyczących ograniczenia prędkości, pasów bezpieczeństwa, przewożenia dzieci, a także trzeźwości i stanu technicznego pojazdów. Dwa ostatnie zagadnienia dotyczą także środków transportujących dzieci i młodzież na kolonie czy obozy.

Czym się kierować przy zabieraniu autostopowiczów?

Przede wszystkim pamiętajmy o własnym bezpieczeństwie, a także poszanowaniu przepisów ruchu drogowego. Zatem na pierwszym miejscu rozsądkiem przy decydowaniu, czy daną osobę zaprosić do auta oraz czy zatrzymanie się w danym miejscu jest bezpieczne. Na pewno nie można tego robić na drodze ekspresowej czy autostradzie.

fot. archiwum prywatne

Urlop z rozsądkiem

Z rzecznikiem prasowym Komendanta Głównego Policji insp. **Mariuszem Ciarką** rozmawia Monika Odrobińska

Wreszcie urlop! O czym warto pamiętać, zanim na niego wyruszymy?

Przed opuszczeniem mieszkania przede wszystkim pamiętajmy o zamknięciu okien i drzwi. Aby uniknąć włamania, warto zawiązać tzw. sojusz z zaufanym sąsiadem. Może on wyjąć i przechować korespondencję, by

pełniona skrzynka nie informowała złodzieja o naszej nieobecności, a także zapalać wieczorem światło w różnych pomieszczeniach domu. Reakcja sąsiada na podejrzenie zachowujące się osoby w pobliżu domu może być skuteczną prewencją przed włamaniem. Niestety, my sami często prowokujemy złodziei, np. publikując fotografie z wymarzone-

Złodzieje nie mają wakacji. Jak nie dać się okraść?

Złodzieje wykorzystują tłok, wysokie temperatury i wakacyjne rozprężenie, bo w takich sytuacjach ludzie są dużo bardziej rozkojarzeni i mniej uważni niż na co dzień. Szczególną ostrożność należy zachować w centrach handlowych, sklepach, na targach czy w środkach ko-

munikacji publicznej, gdzie ma miejsce najwięcej kradzieży. Ale uważać trzeba także na imprezach masowych, na plaży czy koncertach, na dworcach, przystankach, jarmarkach i w sklepach.

Większą kwotę pieniędzy rozdzielmy i umieśćmy w różnych miejscach – w ten sposób zmniejszymy ryzyko utraty całej posiadanej gotówki. Płacąc za zakupy, nie pokazujemy całej zawartości portfela; najbezpieczniej mieć wcześniej odliczoną kwotę. Kolejną kwestią jest miejsce przechowywania dokumentów, pieniędzy czy telefonów komórkowych. Trzymając je w tylnych kieszeniach spodni, stajemy się potencjalną ofiarą złodziei. Z kolei kiedy cenne przedmioty przechowujemy w torebkach lub plecakach, należy pamiętać, by nie pozostawiać ich bez opieki. Torebkę lub plecak trzymajmy wyłącznie z przodu.

Jak do letniego wypoczynku przygotować dzieci?

Przed wszystkim należy ich pilnować. Niestety, każdego roku zdarzają się przypadki zabaw w miejscach niedozwolonej kąpieli bez nadzoru osób dorosłych, wypadki i okaleczenia podczas zabaw w domu i na podwórku, przestępstwa czy wykroczenia popełniane przez nieletnich i na ich szkodę. Warto porozmawiać z dzieckiem o bezpiecznych zachowaniach podczas wypoczynku, uczulić na zagrożenia związane z kontaktami z nieznanymi osobami, nieprzestrzeganiem zasad ruchu drogowego, np. podczas jazdy rowerem.

A co jeśli dziecko ciągnie do nieznanym psów?

Wytłumaczmy mu, że nie należy zbliżać się do obcego psa. Nawet jeśli wydaje się przyjazny, nie należy go głaskać. Jeżeli pies zaatakuje, dobrze jest odgrodzić się od niego np. kurtką, tornistrem, rowerem – czymś, co mamy pod ręką. Po drugie, jeśli pies nas przewróci, trzeba zwinąć się w kłębek, przyjmując tzw. postawę żółwia – z twarzą do ziemi, złączonymi nogami, z pięściami na karku. Pamiętajmy, aby osłonić rękami uszy.

Jak jeszcze usamodzielniać dzieci, nie tracąc z pola widzenia ich bezpieczeństwa?

Zainteresujmy się, z kim dziecko spędza czas poza domem. Monitorujmy jego aktywność w Internecie. Nauczmy je podstawowych zasad bezpieczeństwa

w cyberprzestrzeni i uczulmy na zagrożenia związane z nawiązywaniem nowych znajomości online.

Bywa, że w ich wyniku dziecko nagle znika z domu...

Co roku mamy w tym okresie ponad 2000 zaginięć małoletnich, głównie nastolatków. W dużej mierze odpowiedzialni są za to rodzice. Przyczyn ucieczek z domu może być wiele. Jedną z nich są konflikty między małżonkami czy partnerami, trudna sytuacja rodzinna, nadużywanie przez rodziców alkoholu, używanie narkotyków i zaniedbywanie dzieci. Ale nastolatki uciekają też z dobrych domów, gdzie dziecko ma zajęcia dodatkowe, wakacje za granicą. Powodem są najczęściej trudne relacje z rodzicami, głównie brak zainteresowania z ich strony. Przez ucieczkę dzieci chcą zwrócić na siebie uwagę pochłoniętych pracą czy karierą opiekunów.

Ucieczki podejmują także nastolatki, którym nie pozwala się na samodzielność, ciekawość świata – tzw. gigant jest ich spełnieniem marzenia o przygodzie. Dzieci uciekają również od rodziców zbyt wymagających, bo nie potrafią sprostać ich oczekiwaniom. Przyczyną mogą też być problemy w szkole, kiepskie świadectwo czy niespełniona miłość. Większość zaginionych zostaje odnaleziona w ciągu 48 godzin po zaginięciu, ale dla rodziców zawsze powinno być ono przyczynkiem do refleksji. By do zaginięcia nie doszło, czas wakacji wykorzystajmy na budowanie więzi z dziećmi.

Nastolatka jednak długo przy sobie nie zatrzymamy – kiedy wychodzi z przyjaciółmi na koncert, wiadomo, że spotka się z alkoholem. Jak go przestrzec?

Niestety, dla wielu młodych alkohol jest nieodłącznym elementem dobrej zabawy. Przyczyniają się do tego kultura, nawyki, obyczaje związane z pićciem, ale również łatwy dostęp do alkoholu. Młodzi widzą, jak piją rodzice, znajomi, jak pije się w miejscach publicznych. O zgrozo, coraz częściej to

właśnie rodzice pierwsi częstują swoje dziecko piwem, myśląc, że dzięki temu ich pociecha nie sięgnie po inne używki. Dzieje się wprost przeciwnie: spożywanie alkoholu w towarzystwie rodziców likwiduje psychiczną barierę i wzbudza dalsze zainteresowanie używkami. Nie popełniamy tego błędu i tłumaczmy

dziecku, że alkohol stymuluje do zachowań agresywnych, pozbawia hamulców emocjonalnych, w efekcie czego dochodzi do konfliktów z prawem i często do nieporozumień rodzinnych. Alkohol często towarzyszy popełnianiu przez młodych ludzi przestępstw lub wykroczeń, natomiast brawura prowadzi do nieszczęśliwych wypad-

ków. Nasze stanowisko wobec picia młodych musi być bezwzględne.

Jedni rodzice przestrzegają swoje nastoletnie dzieci przed wchodzeniem do wody „po piwku”, inni dają antyprzykład, plażując z procentami...

Alkohol odpowiada za blisko połowę utonięć. Podczas ubiegłorocznych wakacji było ich 167 – o 43 mniej niż rok wcześniej, ale to wciąż za dużo. Poza nim najczęstszą przyczyną utonięć jest brawura – często powiązana z alkoholem – słabe rozpoznanie zbiornika wodnego, brak umiejętności lub odpowiedniego przygotowania do pływania. Unikajmy kąpieli po spożyciu alkoholu, po wytężonym wysiłku fizycznym lub bezpośrednio po posiłku, po długotrwałym przebywaniu na słońcu. Korzystajmy tylko ze sprawnego i właściwie wyposażonego (np. w kamizelki ratunkowe) sprzętu pływającego.

Wypoczywając nad wodą, korzystajmy jedynie ze strzeżonych kąpielisk i miejsc wyznaczonych do kąpieli, a rodzaj aktywności dostosujmy do swoich umiejętności i możliwości psychofizycznych. Przestrzegajmy regulaminu kąpieliska, stosujmy się również do uwag i zaleceń ratownika.

Jaką ma Pan na koniec ogólną wskazówkę dla urlopowiczów?

Pamiętajmy, aby i w czasie podróży, i w trakcie letniego wypoczynku przestrzegać zasad bezpieczeństwa, kierować się zdrowym rozsądkiem i postępować w taki sposób, aby nie narażać nikogo – nawet samego siebie – na utratę tego, co najcenniejsze: zdrowia czy nawet życia.

Marek Jurek

Przed sezonem

Nie po to żyjemy, aby jeść; żyjemy, aby żyć. I po to też mamy futbol.

W czasach, gdy masa stacji telewizyjnych transmituje rozmaite ligi, gdy rozgrywki europejskie zaczynają się w lipcu – młodzi w ogóle nie wiedzą, czym były kiedyś przerwy między sezonami albo rundami. Zresztą – przerwy, nawet jeśli są krótkie, dla kibica i tak są długie.

Każdy sezon niesie nadzieję. Zaczyna się jak młodość, nawet pierwsze porażki nie gaszą nadziei. Tymczasem tylko niewiele odniesie sukces. Wiosna z reguły – jak wiek męski – to czas klęski. Ale nie zawsze. Szczęśliwie życie to marzenia dzieciństwa spełnione w wieku dojrzałym, to nadzieja dowiedziona do końca. A nawet jeśli nie spełni się tym razem, odradza się latem każdego roku.

Lubię motto „Męskiej gry” („Any Given Sunday”) Oliviera Stone’a, z wielkiego Vince’a Lombardiego (cytuje z pamięci, bo ciągle gra mi w głowie): Najpiękniejsza w życiu człowieka, który poświęcił się jakiejś sprawie, jest chwila, gdy leży bez sił na ziemi po wygranej walce.

I wreszcie sezon ruszył. Trzy polskie drużyny wygrały na początku lipca, choć już tydzień później przyszła pierwsza gorzka. W czasach piłkarskiej mocarstwowości pierwszych rund europejskich pucharów w ogóle nie traktowaliśmy serio. Oglądało się je z obowiązku, jak sparingi lub mecze towarzyskie. Teraz cieszymy się ze zwycięstw

nad Macedończykami, którzy niegdyś kojarzyli się tylko z podbojami Aleksandra.

Polska mocarstwowość! Jerzy Engel powiedział kiedyś, że do futbolu nie należy przykładać miar politycznych, bo jest częścią kultury. W kulturze nasz *Grand Siècle* przypadł

na lata niewoli. Z romantyzmu nie jesteśmy w stanie się uwolnić, nawet gdy bardzo chcemy. Dmowski prywatnie z pasją recytował „Wielką Improwizację”. Kazimierza Górskiego, Wembley, Gmocha, strzału Łaty obronionego przez Mario Kempesa, meczu z Sowiecami w Barcelonie – też zapomnieć nie potrafimy i nie chcemy.

Miłość najmocniej się czuje w tęsknocie. Nieszczęśni, którzy jej nie znają. Ale nawet ci, którzy nie mają własnego klubu, mają narodową reprezentację. Czekając na inaugurację

sezonu, na kolejny mecz, na początek mistrzostw, wyłączając jakieś mało ważne Liverpool

czy Barcelony, żeby poczytać, czy niezbędny pomocnik wróci na czas do gry – prawdziwie doświadczamy piłkarskiej więzi. Szczególnie gdy odliczamy kolejne tygodnie, dni, minuty.

Polonia Warszawa będzie zawsze pamiętać III ligę, jak gorzki smak, o którym śpiewamy w naszym hymnie. Bo III liga to prawdziwa otchłań, niemal nikt stamtąd nie wychodzi. Jedna drużyna na osiemnaście, a czasem nawet na dziewiętnaście. Bez żadnego porównania z ogólnopolską piłką. W I i II lidze nawet z szóstego miejsca można grać do końca, w barażach, o awans. Tu nie panuje ciemność, horyzont nadziei ciągnie się niemal bez kresu. W ostatnim sezonie ósmą w tabeli Garbarnię Kraków od strefy play-off dzieliło tylko pięć punktów. Teraz dla Czarnych Koszów zaczyna się ta wielka gra.

Sanktuaria i pielgrzymki

Najważniejszą motywacją, która jest w sercach pielgrzymów, jest pogłębienie pobożności maryjnej. Dla nas Polaków jest to pogłębienie więzi z Matką Bożą, która jest Królową Polski – powiedział bp Krzysztof Zadarko, przewodniczący Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek, podczas spotkania z dziennikarzami z okazji rozpoczęcia sezonu pielgrzymkowego.

W Polsce mamy ok. 800 sanktuariów, w tym 550 sanktuariów maryjnych, 160 sanktuariów błogosławionych i świętych oraz 100 sanktuariów Pańskich. – To pokazuje, że jesteśmy krajem, Kościołem pielgrzymującym, pielęgnującym tradycję pielgrzymowania, która jest wyrazem tzw. pobożności ludowej – podkreślił bp Zadarko. Zwrócił uwagę, że największym sanktuarium jest Jasna Góra, a w dalszej kolejności wymienił Łagiewniki, Licheń, Wadowice, Górę św. Anny. Przed pandemią na Jasną Górę docierało ok. 5 mln pielgrzymów rocznie, w pandemii liczba ta spadła do ok. 2 mln. Od około pół roku widać już, że liczba pielgrzymów rośnie.

Przed pandemią w zorganizowanych pielgrzymkach pieszych na Jasną Górę przychodziło ok. 200 tys. pielgrzymów. – Liczymy, że w tym roku ta liczba też będzie znacząca, bo to jest pewien wymiar naszej pobożności i naszej tradycji, która w Polsce jest wyjątkowa. Jeśli chodzi o pielgrzymki piesze, na mapie świata jesteśmy absolutnie ewenementem – podkreślił bp Zadarko. Wszyscy dyrektorzy pieszych pielgrzymek zadeklarowali, zgodnie z sugestią inspektora sanitarnego, że będą zachowane minima, jakie są wymagane w polskiej sytuacji. Ale także przystępujemy do organizacji pielgrzymek w takiej formie, jaka była przed pandemią – stwierdził.

Do najczęstszej motywacji pielgrzymowania do sanktuariów biskup zaliczył – obok wspomnianego pogłębienia pobożności maryjnej – wdzięczność za otrzymane łaski, rys pokutny i zadośćuczynienia za różnego rodzaju winy i grzechy, a także prośby w różnych intencjach. Bp Zadarko zauważył, że coraz większą popularnością w Polsce cieszy się również pielgrzymowanie Drogami św. Jakuba do Santiago de Compostela. **/wś**

Pod osłoną policji

Biolog Marie-Luise Vollbrecht wygłosiła na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie wykład na temat istnienia dwóch płci biologicznych. Wykład miał odbyć się we wcześniejszym terminie, ale uczelnia odwołała go z powodu „obaw o bezpieczeństwo”.

Tym razem uniwersytet podjął środki ochronne: przed salą wykładową zaparkowany był radiowóz, a firma ochroniarska przeprowadziła kontrolę toreb osób wchodzących – opisuje dziennik „Bild”.

Aby móc uczestniczyć w wykładzie, słuchacze musieli wcześniej zarejestrować się, podając swoje dane osobowe, a na salę wykładową mogły wejść wyłącznie zarejestrowane wcześniej osoby. Wykład Vollbrecht dotyczył kwestii płci pod kątem biologii i komórek rozrodczych, służących do rozmnażania. To, zdaniem Vollbrecht, determinuje płeć i „nie ma wpływu na kwestię płci społecznej” (tzw. gender). **/wś**

Życiowe cele

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Każdy z was, młodzi przyjaciele, znajduje też w życiu jakieś swoje „Westerplatte”. Jakiś wymiar zadań, które musi podjąć i wypełnić. (...) Wreszcie – jakiś porządek praw i wartości, które trzeba „utrzymać” i „obronić”.

Jan Paweł II

„Most na rzece Kwai” to powieść francuskiego autora Pierre’a Boulle wydana w 1952 r. Choć opisane losy bohaterów są fikcyjne, powieść opiera się na budowie kolei birmańskiej w latach 1942–1943. Przedstawia historię grupy brytyjskich jeńców wojennych, którzy podczas II wojny światowej zostają zmuszeni przez Cesarzką Armię Japońską do budowy mostu dla kolei birmańskiej nad rzeką Mae Klong, przemianowaną w latach 60. na Kwai Yai.

Powieść rozpoczyna się od poddania przez podpułkownika Nicholsona swojej brygady Japończykom i jego marszu do obozu jenieckiego. Pułkownik Saito, który dowodził obozem jenieckim, ogłasza, że więźniowie mają pracować przy budowie mostu na rzece Kwai, aby dokończyć linię kolejową między Bangkokiem a Rangunem. Kiedy jednak żąda, aby wszyscy mężczyźni, w tym oficerowie, wykonywali pracę fizyczną, Nicholson odmawia, po-

nieważ zgodnie z konwencjami genewskimi oficerowie nie mogą być zmuszani do takiej pracy. Saito ponawia swoje żądania, ale Nicholson się nie zgadza, więc on i jego oficerowie zostają zamknięci w małych żelaznych skrzyniach, które są wystawione na słońce. W końcu upór Nicholsona zmusza Saito do zmiany zdania. Nicholson obejmuje nadzór nad Anglikami i solidnie prowadzi budowę mostu. Postrzega to dzieło jako symbol swego profesjonalizmu, swojej uczciwości oraz brytyjskiej wyższości. Tymczasem desantowa grupa brytyjskich żołnierzy pod kierownictwem Joyce’a planuje wysadzenie mostu.

Zakończenie filmu zostało zmienione. W powieści Nicholson, zrażony pomysłem zniszczenia „jego mostu”, próbuje zabić Joyce’a i udaje mu się zapobiec wysadzeniu budowli. W filmie most zostaje spektakularnie wysadzony. Autor powieści nigdy nie wybaczył filmowcom zmiany zakończenia, uważał, że to oryginalne nadawało sens jego dziełu.

Z jednym czy drugim zakończeniem historia o moście nad rzeką Kwai jest paradygmatem intencji, jakie poruszają człowieka do działania. Istotne pytanie: dla kogo się trudzi? Czy życiowe cele są podporządkowane tym miłościom, które wyznaje: Bóg, ojczyzna, rodzina, przyjaciele...? Inny możliwy morał to ten, by słuchać głosu sumienia i roztropnych przyjaciół, inaczej można dotrzeć do smutnej sytuacji bohatera filmu i przypowieści, którego dzieło życia – most nad rzeką Kwai – okazało się wielką pomyłką.

Autor jest duchownym Prałatury Opus Dei w Warszawie

W życiu należy słuchać głosu sumienia i roztropnych przyjaciół.

Jedenaste: nie rozgrywaj!

Anna Wardak

Przeczytałam w Internecie rozmowę z mamą dwóch kilkulatków, która właśnie się dowiedziała, że dziecko, którego oczekuje, to również chłopiec. Nie kryła rozczarowania, mówiąc wprost, że nie chce trzeciego syna, bo chłopaki wciąż się biją i ryczą głośno, bawiąc się w dinozaury. A ona marzyła o córeczce, której będzie mogła zwierzać się z kobiecych problemów i znajdować u niej zrozumienie w trudnych momentach.

Pomijając inne wątki, z którymi się nie zgadzam, najbardziej uderzył mnie ten dotyczący relacji matki z córką. Tak, mamy być przyjaciółmi naszych dzieci, budować z nimi mocne relacje „po-

nad podziałami”, czyli niezależnie od tego, co nawywiają i jak bardzo testują naszą cierpliwość. Bliskość, dzielenie się i poznawanie swoich światów – to wszystko jest bardzo dobre, ale musi odbywać się w sposób kontrolowany i z zachowaniem granic. Problemy małżeńskie, zranienia, dylematy i wzajemne pretensje niech pozostaną między wami.

Dzieci nie udźwigną ciężaru bycia powiernikami, świadkami ani tym bardziej sędziami w rozgrywkach między dorosłymi. Znam rodziny, w których funkcjonuje drugi obieg informacji i emocji. Mama po każdej sprzeczce z mężem idzie wyzalić się na stoletniej córce. Mąż trzyma sztafę z synem, skarżąc się na domowe rządy „babokracji”. Najmłodsza, siedmioletka, często słyszy komentarze typu: „Spóźnił się? Pożyczę mamusi”, „Tatusiowi na nas nie zależy, ma na gło-

wie ważniejsze sprawy!”. Są rodziny, gdzie realne problemy stają się tylko tłem do wzajemnych rozliczeń małżonków, a bardziej niż ich rozwiązanie liczy się to, żeby postawić na swoim.

Przy pewnym poziomie zacierzawienia znikają wszelkie skrupuły i dzieci stają się już nie tylko widzami, lecz pełnoprawnymi aktorami zenującego dramatu.

Przy pewnym poziomie zacierzawienia znikają wszelkie skrupuły i dzieci stają się już nie tylko widzami, lecz pełnoprawnymi aktorami tego zenującego dramatu. Czasem toksyczne komentarze nie są nawet kierowane bezpośrednio do nich, lecz po prostu nie kontrolujemy się,

rozmawiając o czymś głośno w gronie dorosłych. Wydaje nam się, że dzieci nie słyszą, albo jesteśmy już tak nakręceni, że przestajemy zwracać na to uwagę. A one słuchają uważnie, nawet pochłonięte swoimi sprawami, i słyszą więcej, niż nam się wydaje, dorysowując sobie w dziecięcej wyobraźni resztę obrazka, nie raz w znacznie ciemniejszych barwach. Płacą za to wysoką cenę lęków, nerwic i innych zaburzeń.

Znajomi rodzice, którzy co kilka dni na zmianę pakowali walizki i grozili sobie wzajemnie wyprowadzką, dopiero od przedszkolnej psycholog dowiedzieli się, że gdy im się wydaje, że dzieci śpią, ich dwie córeczki doskonale wiedzą, co się dzieje w domu, i bardzo to przeżywają. Byli w szoku: „Nie mieliśmy pojęcia! Widać, że one są bardziej dojrzałe niż my” – powiedzieli i niestety trzeba przyznać im rację.

Autorka jest doradcą rodzinnym, moderatorką Akademii Familijnej, mamą dziesięciorga dzieci

Opuści ojca i matkę

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Zamieszkałam z mężem w domu teściów zaraz po ślubie, po słodkich, niespełnionych obietnicach ze strony męża. Poddawałam się rządowi teściowej, ale na pewne rzeczy, jak wchodzenie do naszego pokoju o każdej porze dnia i nocy, przeglądanie naszych rzeczy – nie chciałam w końcu pozwalać. Kiedy przestałam się na wszystko zgadzać, zaczęłam być atakowana przez mojego męża i członków jego rodziny. Eskalacja ich niechęci doprowadziła do tego, że opuściłam dom teściów i wprowadziłam się do rodziców. Teraz przechodzę „drogę krzyżową”, bo mąż i jego rodzina oskarżają mnie, że ich oszukałam, i tak mnie nienawidzą, że odmawiają wszelkiego dialogu ze mną.

Współczuję Pani przykrości doświadczonych na początku dojrzałego życia. Na pewno zawsze warto pójść do spowiedzi i gruntownie się pomodlić za tę sytuację. Z całego Pani listu wynika, że sytuacja Waszego małżeństwa jest do naprawienia: terapia, mediacje, coaching – zapowiadają się obiecująco. Jednak warunkiem jest zaangażowanie obojga małżonków. Może Pani mobilizować niechętnego męża słowami typu: „bez ciebie sobie nie poradzę”, „tęsknię za tobą”. Tego rodzaju deklaracje

są skuteczniejsze niż wzajemne oskarżanie się, bo ono tylko oddala. Obie strony znajdują swoje krzywdy.

Ewidentnym błędem była decyzja zamieszkania u teściów. W sytuacji mocnej teściowej jedyną możliwością jest zamieszkanie oddzielnie, chociaż na jakiś czas, żeby mężczyzna „opuścił swojego ojca i matkę i połączył się ze swoją żoną”. W starym domu, domu swego dzieciństwa, trwa on w dawnych nawykach, reakcjach, skryptach, skarpetkach, kłamstwach, lenistwach i beznamiętnościach.

Warto porozmawiać z kimś mądrym, co robić dalej. I warto rozważyć: dlaczego zgodziła się Pani na ten niedobry układ? Co nie zadziałało, że pozwalała Pani rozdeptywać swoje granice? Wygląda na to, że mąż wraz z rodziną lekceważył Pani propozycję dialogu, bo przyzwyczaili się do Pani ustępstw, a nawet czują się oszukani, bo mieli wrażenie, że gra Pani w ich zespole.

„Co Bóg złączył, człowiek niech nie rozdziela”. Trzeba wykonać sto procent wszelkich niezbędnych działań, żeby małżeństwo ocalić. Trzeba przejść tę „drogę krzyżową” w całości, niezależnie od efektu końcowego. Raz, że mamy wtedy spokojniejsze sumienie. Dwa, że dostaje się naprawdę dobrą lekcję. W jakimś sensie rodzina męża i mąż dają Pani teraz prezent. Pokazują, jacy są bez maski. To cenna lekcja. W przeciwnym razie żona żyje potem w jakichś złudzeniach, tęsknotach przez dziesięciolecia. A tak przynajmniej będzie Pani wiedziała, kogo Pani kocha oraz z kim Pani żyje – albo nie żyje – pod jednym dachem.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Rzeźby Rodina w Łazienkach Królewskich

Doceniony po wielu latach pracy, niezrozumiany przez publiczność i środowisko artystyczne francuski rzeźbiarz Auguste Rodin sławą mógł się nacieszyć dopiero pod koniec swojego życia. Dziś uważany jest za prekursora modernistycznej rzeźby. Trzy jego dzieła, należące do Państwowych Zbiorów Sztuki w Dreźnie, będziemy mogli oglądać w Łazienkach Królewskich od 15 lipca do 15 listopada 2022 r. Każde z nich prezentuje najważniejsze cechy niezwykle oryginalnego stylu tego artysty.

Na wystawie „Istota impresjonizmu. Rzeźby Rodina w Łazienkach Królewskich” w pałacu Na Wyspie zobaczymy trzy dzieła Auguste’a Rodina z lat 80. XIX w. Wszystkie powstały w okresie, gdy artysta realizował swoje największe i dziś najbardziej

znaczące dzieła. Będzie to wykonana z marmuru rzeźba „Ewa”, a także dwa odlewy z brązu: „Jean d’Aire”, jedna z postaci monumentalnego pomnika „Mieszczanie z Calais”, oraz „Mały tors męski”, należący do grupy prac, w których artysta inspirował się dziełami antycznymi oraz twórczością Michała Anioła. Wystawa przybliży nam wizję twórczą, jaką kierował się ten wybitny artysta, tworzący na przełomie XIX i XX w. Rodin postanowił skupić się na ulotności chwili i świetle. Nie chciał idealizować postaci, jak ówczesni twórcy akademicy. Aby najlepiej oddać ruch i przestrzenność postaci, zaczął wprowadzać zasady impresjonizmu, dotychczas stosowane przede wszystkim w malarstwie. Starał się najlepiej wyrazić wewnętrzne przeżycie przedstawianej postaci, co było wówczas nowa-

foto: Hans Peter Klut

torskim podejściem do sztuki. Aby zostawić odbiorcy pole do wyobraźni, celowo nie dopracowywał niektórych części rzeźby.

Z wystawy dowiemy się, jak istotne dla Rodina były: materiał, ruch, stany emo-

cjonalne człowieka oraz proces twórczy. W jaki sposób można wyrazić ruch powodowany przeżyciem wewnętrznym. Rodin bowiem wyróżniał ruch fizyczny oraz symboliczny, związany z przeżyciem. Jego styl długo był nierozumiany wśród publiczności i postrzegany jako prowokacyjny. Jednak spośród nowoczesnych rzeźbiarzy to właśnie Auguste Rodin wywarł największy wpływ na europejskich twórców. Wśród polskich artystów zaliczających się do tego grona można wymienić m.in. Wacława Szymanowskiego (twórcę pomnika Chopina w Łazienkach Królewskich), Xawerego Dunikowskiego oraz Konstantego Laszczkę i Henryka Kunę. Ich dzieła można zobaczyć m.in. w Galerii Rzeźby Polskiej w Starej Oranżerii (Łazienki Królewskie)./dg

W Łaskach istnieje jedyna w Polsce parafia pod wezwaniem Matki Bożej Królowej Meksyku.

Wyjątkowe wezwanie związane jest z historią parafii. Inż. Jerzy Skoryna, żołnierz Armii Krajowej i II Korpusu Polskich Sił Zbrojnych, zamieszkał po II wojnie światowej w Meksyku. Dzięki jego staraniom i meksykańskiej Polonii powstała świątynia Matki Bożej Częstochowskiej w archidiecezji Tlalnepantla.

O powyższych wydarzeniach poinformowany został kard. Stefan Wyszyński, który pisał: „wyrażam wielką radość, że Bracia Meksykańscy wybudowali u siebie świątynię ku czci Matki Boskiej Królowej Polski. My także pragniemy w Polsce wybudować – tak jak w Rzymie na Monte Mario – świątynię Matki Bożej Guadalupeńskiej, Opiekunki Meksyku”.

Plany spełniły się dopiero po śmierci Prymasa Tysiąclecia. Kard. Józef Glemp w listopadzie 1981 r. podjął decyzję, że kościół Matki Bożej Królowej Meksyku powstanie w ulubionych przez kard. Wyszyńskiego Łaskach.

WOKÓŁ EUCHARYSTII

Obecnie ważnym rysem duchowym parafii jest kult eucharystyczny. Proboszcz ks. Grzegorz Jankowski stara się pogłębiać wśród wiernych rozumienie Eucharystii. W pierwsze niedziele miesiąca odbywa się nabożeństwo eucharystyczne oraz całodzienna adoracja Najświętszego Sakramentu, a w pierwszy czwartek miesiąca – wystawienie Jezusa Eucharystycznego z możliwością spowiedzi. Do-

datkowo istnieje możliwość adoracji w każdą sobotę po Mszy świętej wieczornej do godz. 21.00.

– Z wieloletniego doświadczenia prowadzenia duszpasterstwa parafialnego zauważam, że wszelkie formy duszpasterzowania, które nie prowadzą do Eucharystii, pozbawiają autentycznego doświadczenia Pana Boga – wyjaśnia ksiądz proboszcz. Kapłan uważa, że odchodzenie ludzi z Kościoła związane jest z brakiem wiary w sakramentalną obecność Chrystusa.

W ostatnich dwóch–trzech tygodniach Adwentu i Wielkiego Postu także w dni po-

ści Bożego Ciała czy Narodzenia Pańskiego. Na rekolekcje i dni skupienia do Łasek przybywają również Skauci Europy z innych miejscowości. – Oferujemy 50 miejsc noclegowych w minidomu rekolekcyjnym. W okresie wakacyjnym oraz zimowym przyjeżdżają grupy oazowe, szczególnie Ruch Światło-Życie – opowiada duchowny. Dodatkowo w lipcu parafialne wspólnoty Żywego Różańca modlą się w intencji dzieci i młodzieży, żeby w czasie wakacji nie zapomnieli o niedzielnej Mszy świętej.

Parafia aktywnie włączyła się w synod. W spotkaniach uczestniczyło kilkadziesiąt

U Królowej Meksyku

tekst i zdjęcia: Patryk Lubryczyński

Proboszcz ks. Grzegorz Jankowski

wszednie po Mszy świętej wieczornej codziennie wystawiany jest Najświętszy Sakrament. W tym czasie księża dyżurują w konfesjonalach. Dzięki temu jest szansa spowiedzi bez zbędnego pośpiechu.

LASECKI SKAUTING

Od dziewięciu lat na terenie parafii funkcjonują Skauci Europy – gałąź męska i żeńska w dwóch przedziałach wiekowych: 9–12 lat i 12–17 lat. W działanie organizacji włącza się młodzież nie tylko z parafii, ale z całego dekanatu łaseckiego i okolic.

Ks. Jankowski podkreśla, że w parafialnym skautingu formowanych jest około setki dzieci i młodzieży. Elementem każdej zbiórki są spotkania ze Słowem Bożym, tak zwane apele ewangeliczne. Raz w miesiącu w kościele parafialnym sprawowane są Msze „szczepowe”, na które zjeżdżają się wszystkie szczepy. Skauci włączają się w pomoc przy organizacji ważnych świąt, m.in. odpustu parafialnego, przygotowaniach do uroczysto-

osób, w tym znaczna liczba młodych wiernych. Odbywały się spotkania dla dorosłych i młodzieży. – Zasadniczym wnioskiem z prac synodalnych jest potrzeba dalszego dialogu oraz słuchania siebie nawzajem. Część osób zgłaszała chęć uczestnictwa w formacji biblijnej i liturgicznej. Kolejne debaty rozpoczniemy od września br. – mówi ks. Grzegorz.

W pracę duszpasterską zaangażowani są także wikariusze. Ks. Jan Elczyk zajmuje się m.in. grupą ministrantów. W tym roku związał oddział KSM, przygotowuje młodzież do bierzmowania i opiekuje się Wspólnotą Przyjaciół Oblubieńca. Rezydent ks. Marek Traczyk jest diecezjalnym moderatorem Ruchu Światło-Życie.

Parafia stara się być wewnątrz i na zewnątrz czytelnym znakiem wiary w realną obecność Chrystusa w Eucharystii.

Świątynia mieści się przy
ul. 3 maja 40/42, 05-080 Łaski,
tel. 600 566 947,
e-mail: parafiawlaskach@gmail.com.

W SKRÓCIE

■ **Uroczysta Eucharystia.** W Parku Wolności przy Muzeum Powstania Warszawskiego na ul. Grzybowskiej 79 w Warszawie 24 lipca o godz. 18.00 zostanie odprawiona Msza święta z okazji 78. rocznicy wybuchu powstania warszawskiego. Wezmą w niej udział powstańcy, harcerze i warszawiacy.

■ **Pamięć w kadrze.** Muzeum Powstania Warszawskiego zaprasza do wzięcia udziału w konkursie fotograficznym „Pamięć w kadrze”. „Uchwyc swoim aparatem lub smartfonem obchody organizowane w dowolnym miejscu na świecie. Uroczystości oficjalne, koncerty, akcje społeczne. Tematem Twoich prac może być wszystko, co dotyczy upamiętnienia Powstania” – piszą organizatorzy. Zwyciężyć można w dwóch kategoriach: 1. zdjęcie pojedyncze (maks. 6 fotografii); 2. fotoreportaż (maks. 2 reportaże, do 6 zdjęć każdy). Prace należy przesłać do 7 sierpnia na adres e-mail: foto@1944.pl, można za pośrednictwem serwisu WeTransfer.

■ **Wręczenie odznaczeń.** W Parku Wolności przy Muzeum Powstania Warszawskiego 30 lipca o godz. 11.00 odbędzie się spotkanie powstańców warszawskich z prezydentem RP Andrzejem Dudą. Wstęp z zaproszeniem, dla powstańców i ich rodzin. Prezydent Duda wręczy odznaczenia państwowe. Wydarzenie będzie transmitowane na profilu Muzeum Powstania Warszawskiego na Facebooku.

■ **Rodzinne spotkanie.** Spotkanie edukacyjne „Dziś – jutro – pojutrze” dla rodzin z dziećmi powyżej piątego roku życia odbędzie się w Parku Wolności przy Muzeum Powstania Warszawskiego 31 lipca o godz. 11.00. Pod hasłem wydarzenia kryje się program wychowawczy tajnego harcerstwa z czasów wojny – Szarych Szezegów. Uczestnicy spotkania będą mieli do wykonania specjalne zadania. Jeśli je zrealizują, otrzymają wyjątkową nagrodę – chustę z nadrukiem „Godzina «W»”. Wstęp wolny.

■ **(Nie)zakazane piosenki.** Na plac Marszałka Józefa Piłsudskiego po dwóch latach wraca 1 sierpnia o godz. 20.30 koncert „Warszawiacy śpiewają (nie)zakazane piosenki”. Śpiewniki są do pobrania na www.1944.pl. Wydarzenie będzie transmitowane w TVP1 i na profilu Muzeum Powstania Warszawskiego na Facebooku.

■ **Dzwony w godzinie „W”.** Kuria biskupia diecezji warszawsko-praskiej prosi zgodnie z wieloletnią tradycją o włączenie dzwonów we wszystkich świątyniach diecezjalnych 1 sierpnia o godz. 17.00 – w godzinie „W”.

PEREGRYNACJA
NA BEMOWIE

W parafii Bogurodzicy Maryi na warszawskim Bemowie, w archidiecezji warszawskiej, 17 lipca rozpoczęła się peregrynacja obrazu Matki i Królowej Przenajdroższej Krwi. – Jest to doskonała okazja, aby poprzez Matkę Jezusa zaprosić jej Syna i umocnić swe relacje. Kiedy przyjmujemy Matkę Słowa, to owocem tego staje się umiejętność słuchania Słowa Bożego – powiedział w homilii podczas Mszy świętej ks. prał. dr Andrzej Banaszek, miejscowy proboszcz. Przez tydzień wizerunek gościć ma w miejscowym kościele, potem kolejno w domach kapłanów, Zgromadzeniu Sióstr Jezusa Miłosiernego oraz rodzinach na terenie parafii./Robert Śliwiński

fot. Robert Śliwiński

PAMIĘTAŁ O. KOLBEGO

fot. www.franciszkanie.pl/Magdalena Chudzińska

O. Ignacy Rejch OFMConv zmarł 14 lipca, przeżywszy 99 lat, z czego 70 lat w kapłaństwie. Był ostatnim świadkiem życia św. Maksymiliana Kolbego.

W okresie międzywojennym jako dziecko mieszkał na ul. Teresińskiej w Warszawie. Będąc ministrantem, służył wówczas podczas Mszy świętych, które sprawował o. Maksymilian Maria Kolbe w domu zgromadzenia franciszkanów. Sam wstąpił do zgromadzenia w Niepokalanowie w 1942 r. Mszę świętą pogrzebową zaplanowano na 20 lipca w bazylice Niepokalanej Wszechpośredniczki Łask w Niepokalanowie. Wspomnienie o ojcu Ignacym, który powstanie warszawskie spędził we franciszkańskiej świątyni na Nowym Mieście, można przeczytać na www.franciszkanie.pl/artykuly/sw-antoni-i-powstanie-warszawskie.

UROCZYSTOŚĆ SZKAPLERZNEJ

Matka Boża wyciąga do nas rękę z darem szkaplerza. Szkaplerz zobowiązuje nas do świadectwa miłości i miłosierdzia – powiedział o. Robert Rutkowski OCD w homilii w kaplicy klasztoru Mnisek Bosych Za-

konu NMP z Góry Karmel w Warszawie. W czasie Mszy świętej dziewiętnaście osób przyjęło szkaplerz. Uroczystości Matki Bożej z Góry Karmel poprzedziło triduum w dniach 13–15 lipca./Robert Śliwiński

fot. Robert Śliwiński

fot. ks. Paweł Kłys

KINO POD CHMURKĄ

Wystartował Letni Festiwal Filmów „Półka”, który co roku gromadzi przed dużym ekranem tysiące łodzian i gości. Jak podkreślają organizatorzy, wyjątkowość festiwalu polega na tym, że wszystkie filmy, zarówno archiwalne, jak i nowości kinowe, wyświetlane są na dużym ekranie

nie w otwartej przestrzeni parków i placów miejskich. – Jest to doskonały sposób na spędzenie wolnego wakacyjnego czasu w mieście – mówi Katarzyna Kopecka z Łodzi. Filmy wyświetlane są codziennie przez okres wakacji po godz. 21.00./**ks. Paweł Kłys**

RODZINY NA KAJAKI!

Rozpoczyna się II odsłona Białoleńskiej Akademii Kajakowej, która w pierwszej edycji biła rekordy popularności i skutecznie zachęcała do aktywności fizycznej całe rodziny, ale także seniorów.

– W pięć kolejnych piątkowych wieczorów od 22 lipca zapraszamy na bezpłatne spaceracje kajakowe po Kanale Żerańskim – wyjaśnia Bartłomiej Włodkowski z Fundacji AVE, animującej przedsięwzięcie.

Piątkowe spaceracje kajakowe rozpoczynać się będą w Porcie Żerańskim o godz. 17.30, a zakończą się o zmroku. Nie ma z góry za-

planowanego dystansu do pokonania. – Nasi ratownicy i przewodnicy dostosują trasę do możliwości i kondycji uczestników – mówią organizatorzy. Udział jest bezpłatny, obowiązuje elektroniczna rezerwacja miejsc.

NA SZLAKU

Po raz 153. na pątniczy szlak wyruszyła Piesza Pielgrzymka Piotrkowska na Jasną Górę. Ponad 400 pątników w trzech grupach przez cztery dni pokonuje dystans ponad 100 km. – Jestem na pielgrzymce siedemnasty raz. Idę do Częstochowy, niosąc Bogu intencje swoje i mojej rodziny oraz dziękując za ocalone

życie w czasie pandemii COVID-19 – mówi pątnik Tomasz Zawadzki. Pielgrzymka Piotrkowska jest jedyną w archidiecezji łódzkiej, która pielgrzymuje w lipcu na Jasną Górę. Po dotarciu do tronu Królowej Polski piotrkowscy pielgrzymi wzięli udział w uroczystości MB Szkaplerznej./**ks. Paweł Kłys**

fot. ks. Paweł Kłys

■ **Marsz Pamięci.** Pod pomnikiem Pamięci 50 Tysięcy Mieszkańców Woli Zamordowanych przez Niemców, znajdującym się w rozwidleniu ul. Leszno i al. „Solidarności” w Warszawie, zaplanowana jest na 5 sierpnia o godz. 18.00 uroczystość w hołdzie ludności cywilnej Woli. Następnie o godz. 19.00 odbędzie się Marsz Pamięci, podczas którego będą wyczytywane nazwiska cywilnych ofiar powstania. Marsz zakończy się około godz. 20.30 w parku Powstańców Warszawy zapaleniem zniczy na kurhanie przy pomniku Polegli Niepokonani oraz na ekspozycji „Zachowajmy ich w pamięci”.

■ **Organy archikatedry.** W bazylice archikatedralnej św. Jana Chrzciciela przy ul. Świętojańskiej 8 na Starym Mieście w Warszawie w ramach Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Organowej „Organy Archikatedry” 7 sierpnia o godz. 16.00 wystąpi Józef Kotowicz. Patronat medialny nad wydarzeniem sprawuje tygodnik „Idziemy”.

■ **Obchody w Legionowie.** W programie obchodów 78. rocznicy wybuchu powstania warszawskiego w Legionowie znalazły się: godz. 9.00 – uroczystości w kwaterze wojennej na cmentarzu w Legionowie, 10.00 – uroczystości przy obelisku upamiętniającym żołnierzy 3. kompanii 1. batalionu I Rejonu „Mariowo-Brzozów” przy ul. Kościuszki (róg ul. Wrzesińskiej – na granicy Legionowa z Chotomowem), 12.00 – wydarzenie patriotyczne przy pomniku poległych harcerzy Szarych Szeregów na os. Batorego, następnie o godz. 17.00 przy pomniku Polski Walczącej na rondzie AK, 18.00 – Msza święta w kościele św. Józefa Oblubieńca NMP (ul. Piłsudskiego 5) w Legionowie.

■ **Muzealne świętowanie.** W Muzeum Historycznym przy ul. Mickiewicza 23 w Legionowie odbędzie się pokaz Grupy Rekonstrukcji Historycznej oraz szciece opasek powstańczych w godz. 14.00–16.00, a o godz. 15.00 oprowadzanie po wystawie z pokazaniem pamiątek związanych z powstaniem warszawskim.

■ **Rowerem dla powstańców.** W Legionowie 1 sierpnia odbędzie się rajd rowerowy pamięci powstania warszawskiego – trasa ok. 15 km. Start po uroczystościach miejskich przy rondzie Armii Krajowej w Legionowie (ok. 17.30). Zgłoszenia można wysyłać na adres e-mail: tomasz.kitaj@zhp.net.pl do dnia 29 lipca. Udział w rajdzie jest bezpłatny. Na każdego uczestnika czeka pamiątkowy znaczek.

Publikujemy syntezę z konsultacji przeprowadzonych w archidiecezji warszawskiej w ramach synodu „Ku Kościołowi synodalnemu: komunია, uczestnictwo, misja”.

W trakcie prac synodalnych podjęto wiele problemów dotyczących istoty Kościoła i jego misji w aspekcie synodalności. Wśród najczęściej podejmowanych należy wyliczyć następujące:

- poprawa relacji między duchownymi (często zamknięci na współpracę) a świeckimi (pasywni, zależni);
- tworzenie nowych przestrzeni spotkania i nawiązywania relacji między duchownymi a świeckimi (np. kawiarenki parafialne);
- budowanie Kościoła wspólnoty i odejście od traktowania go jako instytucji prowadzącej usługi religijne;
- rozeznawanie i podejmowanie decyzji w duchu synodalnym;
- wypracowanie nowych form duszpasterstwa dzieci i młodzieży – formacja młodych liderów oraz struktur duszpasterskich młodych – formowanie rad duszpasterskich młodzieży;
- intensywniejsza formacja dorosłych, szczególnie rodzin, i większe uwzględnianie głosu kobiet;
- formacja kleryków do większej otwartości na ludzi świeckich i umiejętności pracy z grupą;
- zwrócenie większej uwagi na misyjną działalność Kościoła, do której powołani są wszyscy ochrzczeni;
- rozwinięcie duszpasterstw w językach obcych;
- dbanie o piękno liturgii, solidne przygotowanie do sakramentów i godne ich celebrowanie;
- większa otwartość duszpasterska na osoby z tzw. „peryferii” (wątpiący, poszukujący, którzy porzucili Kościół, osoby homoseksualne, przeżywające różne problemy życiowe – bezdomni, osoby rozwiedzione, samotni itd.).

UAKTYWNIENIE

Uczestnicy konsultacji byli świadomi, że Kościół synodalny buduje się poprzez istniejące w nim „ciała synodalne”, które często są uśpione, istnieją tylko w teorii lub „na papierze”. Stąd powszechnie byli przekonani, że owocem synodu powinno być na pierwszym miejscu uaktywnienie rad duszpasterskich oraz rad ekonomicz-

nych, a zrzeczenia istniejące w parafiach oraz w diecezji powinny otworzyć się na siebie i włączyć w powszechną misję Kościoła: uświęcania, nauczania, a także posługę miłości – caritas chrześcijańska.

Wielokrotnie podkreślano potrzebę katechezy dla dorosłych, zwracając uwagę na to, że znajomość i rozumienie nauczania Kościoła pomaga wiernym świeckim w wypełnianiu misyjnego mandatu. Zauważono też, że istotną formą misji są

sce mediów oficjalnie reprezentujących Kościół.

WZÓR RODZINY

Dostrzeżono, że potrzeba czasu i wypracowania metod, aby nauczyć się właściwej synodalności. Wskazano, że należy budować w Kościele poczucie bezpieczeństwa na wzór zdrowych relacji rodzinnych. Miejscami formowania do synodalności są szczere rozmowy w rodzinie, spotka-

Synodalne refleksje

fot. www.synod.mkw.pl

różne inicjatywy charytatywne, kulturalne i społeczne, dzięki którym można docierać do osób poszukujących.

RAZEM

Mówiono o potrzebie w przestrzeni parafii „spotkań otwartych”, „form konsultacji”, w których można by opowiedzieć o swoich codziennych problemach, zostać wysłuchanym, porozmawiać o Kościele i problemach etycznych. Chodzi zwłaszcza o osoby, które formalnie nie chcą wiązać się z żadną wspólnotą. Pojawiły się też liczne głosy odnoszące się do form wypowiedzi o Kościele w mediach: podkreślano dbałość i formułowanie wyważonych opinii, wyrażanych przez osoby uprawnione do zabierania głosu w imieniu Kościoła.

Wskazywano problem „wielogłosu”, „braku jednoznaczności opinii wyrażanych przez przedstawicieli Kościoła na ten sam temat”. Pozytywnie wypowiadano się na temat roli mediów katolickich, które przyczyniają się do pogłębienia znajomości prawd wiary, a także dostarczają aktualnych informacji z życia Kościoła. Wybrzmiały również głosy o braku w Pol-

nia z przyjaciółmi, media społecznościowe, kierownictwo duchowe oraz sakrament pokuty i pojednania.

Zwracano uwagę na język, którym posługują się duchowni – określano go jako „hermetyczny” oraz „oderwany od życia”. Wśród pozytywnych głosów zwracano uwagę, że wielu kapłanów w swoich homiliach trafia do słuchaczy i podejmuje ważne, egzystencjalne i współczesne tematy.

Autorzy dokumentu podkreślają, że prace synodalne przyczyniły się do wzrostu świadomości znaczenia powszechnego kapłaństwa Ludu Bożego i współodpowiedzialności za misję Kościoła wszystkich ochrzczonych. Jak zauważano, zbyt powszechnie przyjmuje się, że za Kościół odpowiadają jedynie osoby duchowne. Jednocześnie często spotykana jest roszczeniowa postawa ludzi świeckich, którzy wymagają, chcą pouczać, ale nie są skorzcy do wzięcia odpowiedzialności.

Całość dokumentu synodalnego archidiecezji warszawskiej dostępna jest na stronie internetowej www.synod.mkw.pl.

Powstańcza inscenizacja

Towarzystwo Miłośników Polskiej Tradycji i Kultury zaprasza 7 sierpnia na inscenizację ataku powstańców warszawskich na koszarzy zajmowane przez Niemców 1 sierpnia 1944 r. przy ul. 11 Listopada w Warszawie. Ulica była główną arterią komunikacyjną, wiodącą z Nowej Pragi w kierunku Bródna i Targówka. Zdobycie koszar miało dla powstańców znaczenie strategiczne, ponieważ obok nich przebiegały linie kolejowe, a na ich terenie znajdowały się liczne warsztaty oraz magazyny wojskowe.

Wydarzenie odbędzie się w budynku przy ul. 11 Listopada 25 na warszawskiej Pradze Północ. W programie: 13.00–14.00 inscenizacja, 14.00–15.00 spotkanie z widzami. Scenariusz zostanie przygotowany na podstawie książki Lesława Bartelskiego „Praga” z cyklu „Warszawskie Termopile 1944” oraz relacji świadków zamieszczonych w Archiwum Mówionym Muzeum Powstania Warszawskiego, które opracował Wiktor Nowak. Organizatorzy zastrzegają sobie możliwość zmiany przebiegu inscenizacji. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy”.

Festiwal z Duchem

W kościele św. Ducha w parafii św. Jana Kantego przy ul. ks. J. Schabowskiego 2 w Legionowie rozpocznie się 31 lipca XVII Legionowski Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej 2022.

Dyrektor artystyczny festiwalu, organista i animator kultury prof. dr hab. Jan Bokszczanin podkreśla, że w okolicach Warszawy nie ma wielu propozycji tego typu wydarzeń muzycznych. Jest to okazja do posłuchania za darmo muzyków prezentujących najwyższy poziom artystyczny. Podczas koncertów zaplanowano akcent związany ze 150. rocznicą śmierci Stanisława Moniuszki. Corocznie festiwal przyciąga ok. 200 stałych odbiorców.

– Nie brakuje osób, które czują głód słuchania muzyki poważnej. Staram się dobrać program tak, aby był atrakcyjny dla szerokiego grona słuchaczy. Według mnie kościół św. Ducha ma najlepsze organy w Legionowie, a świetna akustyka wnętrza pozwala grać bez dodatkowego nagłośnienia. Mogę państwu zapewnić, że nie zabraknie emocji, a każdy koncert będzie wyjątkowy – zaprasza na festiwal dyrektor artystyczny.

W programie: 31 lipca, godz. 16.30 – Rodzinne Trio Wiolonczelowe, Katarzyna Ol-

szewska (organy). 7 sierpnia, godz. 17.00 – Krakowskie Trio Stroikowe, Waldemar Gawiejnowicz (organy). 14 sierpnia, godz. 17.00 – AerOphonic (akordeon i organy), Paweł A. Nowak (akordeon), Maciej Zakrzewski (organy). 21 sierpnia, godz. 16.30 – Jan Bokszczanin (organy), recital organowy. 28 sierpnia, godz. 16.30 – Kwartet Prima Vista, Adam Sadowski (organy). 4 września, godz. 19.00 – Aleksandra Podwojska (sopran), Patryk Podwojski (organy). Patronat medialny nad festiwalem objął tygodnik „Idziemy”.

Patryk Lubryczyński

Diorama na Pradze

Towarzystwo Miłośników Polskiej Tradycji i Kultury zaprasza 1 sierpnia na plac Wileński w Warszawie, gdzie odbędzie się diorama pt. „Powstanie Warszawskie na Pradze 1944”.

Na pierwszym stanowisku będzie można zobaczyć pokaz umundurowania i uzbrojenia z okresu powstania warszawskiego. Statysty

przedstawia sylwetki praskich powstańców. Zaprezentowane zostaną repliki broni: karabin maszynowy Browning, karabin Mauser, StG 44, MP 40, Sten, Błyskawica, pistolety PPK, Parabellum, Colt, Browning HP, Mauser C96, granaty i butelka samozapalająca.

Organizatorzy proponują konkurs wiedzy na temat powstania warszawskiego na Pradze. Uczestnicy otrzymają trzy pytania o zróżnicowanym poziomie trudności. W przypadku udzielenia trzech poprawnych odpowiedzi osoba biorąca udział w minikonkursie otrzyma drobną nagrodę. Przykładowy zestaw pytań obejmie wiedzę o rozpoczęciu powstania warszawskiego na Pradze oraz informacje o VI Obwodzie AK „Praga”.

Na kolejnym stanowisku będzie możliwość śpiewania piosenek powstańczych. Wydarzenie poprowadzi Dorota Czajkowska wraz ze swoimi podopiecznymi (Praskimi Małmazjami i Chórem Żołnierzy AK Nowogródzkie Orły) z akompaniamentem Dariusza Szopa oraz wsparciem grupy członków stowarzyszenia TMPTiK w ubraniach z epoki.

W repertuarze znajdą się znane piosenki powstańcze, m.in.: „Siekiera, motyka”, „Teraz jest wojna”, „Chłopaki z AK”, „Piosenka szturmowa batalionu Parasol”, „Hej, chłopcy!”, „Marsz Żoliborza”, „Marsz Mokotowa”. Patronat medialny nad dioramą objął tygodnik „Idziemy”.

Nie wyobrażam sobie wakacji bez Parafiady – to słowa jednej z uczestniczek międzynarodowego święta sportu, kultury i wiary, jakim jest Parafiada.

Stadion, teatr, świątynia

tekst i zdjęcia
Aleksandra Plichta

W dniach 10–15 lipca na terenie Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie młodzi ludzie z wielu krajów zgromadzili się, aby wziąć udział w wydarzeniu zarówno sportowym, artystycznym, jak i religijnym. Program edukacyjny Parafiady zainicjowany został w 1988 r. przez o. Józefa Jońca, pijara, zgodnie z zasadą triady stadion – teatr – świątynia, pochodzącej ze starożytnej Grecji. Wydarzenie jest organizowane co roku przez Stowarzyszenie Parafiada im. św. Józefa Kalasancjusza, patrona i założyciela zakonu pijarów.

Parafiada jednoczy młodych ludzi z niemal całego świata. W ostatnich latach uczestniczyło w niej około półtora tysiąca osób z kilku państw europejskich, z Azji, Ameryki, a nawet Afryki. W tegorocznej 33. Międzynarodowej Parafiadzie Dzieci i Młodzieży wzięli udział młodzi sportowcy z Polski, Litwy, Łotwy oraz Ukrainy.

PARAFIADOWA CODZIENNOŚĆ

Każdy dzień uczestnicy rozpoczynali od odprawianej specjalnie dla nich Mszy świętej. Liturgia angażowała wszystkich chętnych, to właśnie młodzież była bowiem odpowiedzialna za oprawę liturgiczną i muzyczną. W ciągu dnia młodzi uczestniczyli w zawodach sportowych, konkursach oraz warsztatach. Nie zabrakło również gry plenerowej czy wieczorów tematycznych.

Idea Parafiady powstała na bazie ruchu olimpijskiego. W tym roku uprawianych było

11 dyscyplin i można było wziąć udział w 23 konkurencjach sportowych. Piętnastoosobowe drużyny reprezentowały kluby sportowe, parafie, wspólnoty, a także szkoły i różne instytucje.

Wśród zawodów zespołowych zorganizowane zostały m.in. turnieje piłki nożnej, siatkówki, koszykówki, a wśród startów indywidualnych można wybrać lekkoatletykę – biegi na różne dystanse, pchnięcie kulą, rzut piłką palantową, rzut ringiem czy strzelectwo. Każdy był przydzielony do odpowiedniej kategorii wiekowej, co zapewniło sprawiedliwe współzawodnictwo.

– Pierwszy raz na Parafiadzie byłem pięć lat temu. Jest bardzo fajna atmosfera, poznaje się świetnych ludzi, można poznać i rozwinąć się duchowo – zachęca Piotrek, uczestnik z Elbląga.

Wieczorami odbywały się podsumowania w formie gali, podczas których młodzi sportowcy byli iście olimpijsko nagradzani za swoje wysiłki. Przy dźwiękach fanfar wyczytywano ich nazwiska, by następnie mogli wbiec na podium i odebrać medale, dyplomy, a za niektóre konkurencje również puchary. Na miejsce przybyło wielu gości – olimpijczycy, dziennikarze, przedstawiciele różnych instytucji – właśnie po to, aby wręczyć zwycięzcom nagrody.

ZERO NUDY

W ramach części teatralnej odbywało się wiele konkursów, w tym artystycznych – pla-

styczne, przeglądy małych form teatralnych, a także konkursy wiedzy historycznej, religijnej oraz warsztaty, które w tym roku dotyczyły dużych form architektury. Uczestnicy mieli też możliwość zwiedzania różnych obiektów muzealnych w Warszawie, a pod koniec dnia odbywały się spotkania kulturalne. Za część teatralną również na bieżąco przyznawano nagrody.

– Nigdy na Parafiadzie nie miałem okazji, żeby zajrzeć do wszystkich miejsc. Jest to chyba niemożliwe – w jednym momencie są rozgrywane konkurencje sportowe, odbywają się różne konkursy, warsztaty. Parafiadowicze są rozsiani po całym kampusie. Kiedy wieczorem prowadzę galę wręczenia statuetek za konkursy, widzę wielką radość dzieciaków – mówi o. Jacek Wolan SP, rzecznik stowarzyszenia.

BOŻY CZAS

Na zakończenie dnia wszyscy gromadzili się na wspólnej modlitwie, która była urozmaicona elementami obrazu oraz muzyki, połączonych z odczytywaniem głębokich tekstów. Taka forma modlitwy budziła w młodych ludziach wrażliwość duchową i prowadziła do indywidualnej relacji z Bogiem.

O. Wolan dzieli się spostrzeżeniem, że młodzież, która przyjeżdża na Parafiadę, może używać telefonów, ale i tak robi to rzadko, bo ma na tyle wypełniony czas, że zupełnie o tym nie myśli. Wartością są też nowe znajomości, które trwają po zakończeniu imprezy. – Najpierw przyjeżdżałam jako uczestniczka, brałam udział w różnych konkurencjach i zawodach, a potem jako organizator. Tegoroczna Parafiada jest moją jedenastą i nie wyobrażam sobie wakacji bez niej. To już taka moja tradycja... Poznałam tu kilkoro moich przyjaciół, można się wielu rzeczy nauczyć. Nie chodzi tylko o dobre wyniki, medale i puchary, ale przede wszystkim o to, żeby dzieciaki nauczyły się, jak być dobrymi ludźmi oraz chrześcijanami – puentuje Bożena, kiedyś uczestniczka, a obecnie współorganizatorka imprezy. Parafiada jest wydarzeniem, na którym każdy znajdzie coś dla siebie. To czas zabawy, poznawania Boga i nowych ludzi.

Patronat medialny nad Parafiadą objął tygodnik „Idziemy”.

Nadma świętuje

Konsekracja kościoła św. Jana Chrzciciela w Nadmie k. Radzimina odbyła się z licznym udziałem duchowieństwa i miejscowych parafian 17 lipca 2022 r. Uroczystościom przewodniczył biskup warszawsko-praski Romuald Kamiński.

Ze szczególną wdzięcznością miejscowy proboszcz ks. Grzegorz Mioduchowski witał obecnych na uroczystości duszpasterzy i świeckich przedstawicieli tych parafii, które przez lata hojnie wspierały budowę kościoła w Nadmie swoimi ofiarami. Przede wszystkim była to par. św. Trójcy w Kobylce, z której głównie wyłoniła się nowa wspólnota duszpasterska. Prócz tego za przeznaczanie jednej w kwartale zbiórki na tacę jako wsparcie budowy ks. Mioduchowski dziękował parafiom MB Częstochowskiej w Józefowie, MB Królowej Polski w Otwocku, Wniebowzięcia NMP w Celestynowie, św. Mikołaja w Dobrem oraz Narodzenia NMP w Warszawie na Płudach. Główne obciąże-

nia związane z budową kościoła ponosili jednak miejscowi parafianie. Nie bez znaczenia dla ostatecznego sukcesu była także dobra współpraca proboszcza z władzami samorządowymi, które odsprzedały teren pod nową świątynię i plebanię za 1 proc. ich wartości rynkowej. Budowlę w tradycyjnym, bazylikowym stylu zaprojektował i nadzorował jej wznoszenie inż. arch. Kazimierz Górski.

Biskup Kamiński w okolicznościowym kazaniu zwrócił uwagę, że rozwój społeczeństwa musi się dokonywać w sposób kompletny, za rozwojem materialnym musi nadążać rozwój duchowy. Docenił, że prawdę tę rozumieją mieszkańcy Nadmy i tamtejsze władze samorządowe. Przypomnił, że świątynia jest domem Ojca i obrazem niebiańskiego domu, do którego zmierzamy. Udział w liturgii sprawowanej w świątyni zobowiązuje nas do budowania Królestwa Bożego w świecie, szczególnie przez troskę o nasze rodzinne wspólnoty i przez

fol. xhz

fol. xhz

otwieranie się, aby Trójca Święta zamieszkała w każdym z nas.

Na zakończenie uroczystości przedstawiciele władz samorządowych przekazali do nowego kościoła kopię obrazu

MB Kozielskiej, a bp Romuald Kamiński w uznaniu zasług ks. Grzegorza Mioduchowskiego mianował go kanonikiem honorowym kapituły kolegiackiej w Radziminie./xhz

REKLAMA

Księga - ks. Łukasz Turek i Paweł Kęska,
sobota, godz. 20.10 i niedziela godz. 9.10

Ewangeliarz - codziennie,
godz. 6.15, 12.02, 15.18 i 21.20

Radio Warszawa 106,2 FM
i www.radiowarszawa.com.pl

fot. Marta Ankersztejn, NIMiT

na skrzypcach od piątego roku życia, jest uczennicą Poznańskiej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II st. im. Mieczysława Karłowicza. Jako solistka wystąpiła w ponad 150 koncertach i brała udział w 30 ogólnopolskich i międzynarodowych konkursach skrzypcowych.

Milena Pioruńska jako Młody Muzyk roku 2022 oprócz puli nagród otrzymała przywilej reprezentowania Polski na Międzynarodowym Konkursie Muzyki Klasycznej dla Młodych Muzyków. Wydarzenie, lepiej znane pod nazwą Eurowizja dla Młodych Muzyków, odbędzie się już 23 lipca w Montpellier we Francji. Będzie to dwudziesta edycja konkursu, a weźmie w niej udział osiem państw: Austria, Belgia, Francja, Niemcy, Norwegia, Polska, Czechy i Szwecja. Polska zadebiutowała w konkursie w 1992 r. i od razu zwyciężyła

Skrzypaczka z Wrocławia na Eurowizji

Zwycięzcy konkursu Młody Muzyk Roku 2022 zaprezentuje Polskę na Eurowizji dla Młodych Muzyków w Montpellier.

Młody Muzyk Roku to ogólnopolski konkurs muzyczny skierowany do uczniów średnich szkół muzycznych, którzy grają na klasycznych instrumentach. Jego celem jest m.in. promowanie najzdolniejszych młodych muzyków w kraju oraz zachęce-

nie ich do doskonalenia swoich umiejętności. Gala konkursu odbyła się 2 maja w Filharmonii Narodowej w Warszawie. Organizatorem było MKiDN wraz z Narodowym Instytutem Muzyki i Tańca oraz TVP Kultura.

Tegoroczną zwyciężczynią konkursu została siedemnastoletnia skrzypaczka Milena Pioruńska z Wrocławia. Milena gra

za sprawą skrzypka Bartłomieja Nizioła. W 2000 r. Eurowizję wygrał nasz pianista Stanisław Drzewiecki, a w 2016 r. – saksofonista Łukasz Dyczko. Mamy więc nadzieję, że Milena Pioruńska dołączy do grona polskich laureatów tego prestiżowego konkursu. Możemy jej kibicować, śledząc transmisję w TVP Kultura.

Agnieszka Wyszomirska

„Koło puszczy. Muzealna jazda po Kampinosie” to cykl sześciu wycieczek rowerowych śladami bł. kard. Stefana Wyszyńskiego. Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego zaplanowało trasy, które będą wiodły przez malownicze rejony Puszczy Kampinoskiej. Organizatorzy pragną połączyć wiedzę merytoryczną z aktywnym wypoczynkiem na rowerze. Puszcza Kampinoska jest do tego idealnym miejscem.

Po pierwsze, w tutejszych miejscowościach i na szlakach leśnych znajduje się wiele mało znanych pamiątek związanych z życiem i działalnością Stefana Wyszyńskiego. Po drugie, aktywny wypoczynek jest okazją do wspólnego spędzenia czasu z dala od miejskiego zgiełku. Po trzecie wreszcie – jest to wyśmienita okazja do poznania wyjątkowego parku narodowego usytuowanego u wrót stolicy.

Partnerem i patronem przedsięwzięcia jest Zespół Sportowo-Rekreacyjny Gminy Leszno.

Serdecznie zapraszamy wszystkich do uczestnictwa. Liczba miejsc ograniczona. Zapisy tylko dla osób pełnoletnich na stronie mt514.pl/kolopuszczy dostępne na dwa tygodnie przed danym wydarzeniem./dg

Nowy projekt Muzeum Mt 5, 14

Terminy wycieczek:

6 sierpnia (sobota) godz. 11.00–16.00

– Wokół skansenu budownictwa puszczańskiego w Granicy

7 sierpnia (niedziela) godz. 11.00–16.00

– Miejsca święte

27 sierpnia (sobota) godz. 11.00–16.00

– Dzieło życia bł. Elżbiety Róży Czackiej

28 sierpnia (niedziela) godz. 11.00–16.00

– W małej ojczyźnie Fryderyka Chopina

Witkiewicz w Narodowym

fol. FB/Muzeum Narodowe w Warszawie

Pan Verneuil i kolorowa rodzinka

Mirosław Winiarczyk

Pisałem już, że w lipcu na naszych ekranach trwa w najlepsze istny festiwal kina francuskiego. Po czerwcowym przeglądzie filmów francuskich w warszawskim Kinie Murańskich niektóre prezentowane wówczas obrazy wchodziły kolejno do kin. Są to przede wszystkim dramaty społeczne, melodramaty i komediodramaty, co dobrze świadczy o gatunkowej różnorodności współczesnego kina znanego z Sekwany. O niektórych z tych utworów i podejmowanych przez ich autorów problemach pisałem już na tych łamach.

Niedługo wejdzie do kin komedia „A oni dalej grzeszą, dobry Boże!”, trzeci tytuł z popularnego cyklu satyrycznego na obyczajowość francuskiej klasy średniej. Pierwsze dwa obrazy powstały w latach 2014 i 2017. W nowym utworze poznamy nowe perypetie państwa Verneuil, szukających się do obchodów czterdziestolecia małżeństwa.

Ich cztery córki pragną sprawić rodzicom rocznicowe niespodzianki, co wywołuje w rodzinnej posiadłości nie lada zamieszanie. Jak pamiętamy, mężami wszystkich córek są obcokrajowcy – Arab, Izraelczyk, Chińczyk i Afrykanin – co dla pana Verneuil, francuskiego ksenofoba, stanowi nie lada utrapienie, a w całej rodzinie staje się powodem komediowych napięć. Wiadomo – różne kultury, tradycje i zwyczaje, co odbija się na stosunku zięciów do francuskiej rodziny. Teraz Verneuil nie może się opędzić od córek, zięciów i wnuków, którzy zwalili się na jubileusz i zakłócają jego święty spokój.

Gwiazdą filmu jest popularny aktor Christian Clavier, który w roli pana Verneuil kontynuuje tradycje wybitnych komików francuskiego kina, m.in. Fernandela, Bourvila i Luisa de Funes.

Ci klasyki komedii francuskiej, znani z wielu dzieł z lat 50. i 60. ubiegłego wieku, opierali swoje kreacje na bogatych tradycjach rodzimego teatru i literatury, począwszy od Moliere'a. W satyrycznym stylu ukazywali całą gamę francuskich charakterów, megalomanii i przywar. Byli w pewnym sensie krzywym zwierciadłem dla Francuzów. Podobnie jest z Christianem Clavierem, który jako pan Verneuil stworzył w omawianym filmie zabawny portret Francuza z klasy średniej, poddanego presji współczesnych problemów, związanych z tzw. wielokulturowością i tolerancją w stosunku do imigrantów, a także granic ich asymilacji we Francji.

Artysta jest tu w swoim żywiole, wokół perypetii granej przez niego postaci rozgrywa się cała akcja, aż do miarę pogodnego zakończenia. Nie bardzo jednak jesteśmy przekonani, czy pan Verneuil po burzliwym rocznicowym jubileuszu w pełni zaakceptował zasady uparcie lansowanej we Francji wielokulturowości.

Film wejdzie na ekrany 22 lipca.

„A oni dalej grzeszą, dobry Boże!”,
Francja, 2021;

reżyseria: Philippe de Chauveron;
aktorzy: Christian Clavier, Chantal Lauby, Ary Abittan, Medi Sadoun i inni;
dystrybucja: Gutek Film

fol. Gutek Film

KONKURS

Czy postępowi technologicznemu towarzyszy rozwój człowieka? Czy chroni przed propagandą medialną?

W książce „Chrystus w obozie śmierci” (AA) odpowiedzi na to pytanie szuka ks. Leonhard Steinwender. Rodzący się w Niemczech narodowy socjalizm od razu uznał on za uwłaczający godności człowieka i nie do pogodzenia z wiarą katolicką, za co został zesłany do obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie. Żaden z więźniów, nad którym rozciągał duchową opiekę, nie pobił w wierze. Zarówno tym, którzy przebywając w obozie, pytali, gdzie jest Bóg, jak i osobom przeżywającym trudności dziś autor wspomnień daje jedną odpowiedź: jest przy tobie. Wśród czytelników, którzy 25 lipca między godz. 13.00 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **W jakim języku pisał autor słów „Krew męczenników jest nasieniem chrześcijan”?** – wylosujemy 5 egzemplarzy książki.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 29: Słowa o tym, że człowieka nie można zrozumieć bez Chrystusa, Jan Paweł II wypowiedział w Warszawie w 1979 r. Zwycięzcom gratulujemy!

Muzeum Narodowe zaprasza na wystawę poświęconą twórczości Stanisława Ignacego Witkiewicza, jednego z najwybitniejszych twórców XX w. Był artystą wszechstronnym, filozofem, pisarzem i przenikliwym krytykiem cywilizacji.

Jego bezkompromisowość i konsekwencja w podążaniu własną drogą fascynują do dziś. Witkacy czerpał inspirację z różnych dokonań artystycznych i naukowych, reagował na otaczającą go nowoczesność. Był świadkiem historii – I wojny światowej i rewolucji październikowej – rejestratorem przejawów przyspieszenia cywilizacyjnego, przyczyniającego się do mechanizacji życia jednostki. Jego wybory i intuicje nierzadko okazują się aktualne.

Wystawa koncentruje się na postawie twórczej Witkacego, która rozbiła konwencjonalne myślenie o sztuce. W miejsce chronologicznej narracji – od pejzażu, poprzez Czystą Formę, do Firmy Portretowej – proponuje przegląd tematów ważnych dla samego artysty i w sztuce nowoczesnej. To m.in.: kosmos, ciało, historia, ruch, pierwotna wizja artystyczna, psychologiczna intensywność przeżycia metafizycznego, refleksja socjologiczna. Ważnym aspektem proponowanej interpretacji twórczości Witkacego jest również pokazanie jego działań performatywnych i paraartystycznych jako przynależnych polu sztuki.

Dzieła z różnych okresów twórczości artysty spotkają się z wizjami awangardy – Wasilija Kandinskiego, Maxa Ernsta, Rudolfa Schlichtera, Umberto Boccioniego i Marcela Duchampa. Dokonania Witkacego na tym tle udowadniają głębokie pokrewieństwo ze zjawiskami artystycznymi o kluczowym znaczeniu dla kultury europejskiej dwudziestolecia międzywojennego.

Na wystawie w Muzeum Narodowym w Warszawie będzie można obejrzeć prace Witkacego ze zbiorów własnych oraz z licznych muzeów i instytucji w Polsce, a także rzadko prezentowane dzieła z kolekcji prywatnych. To blisko pięćset obrazów, rysunków, pastelów i fotografii. Ekspozycję uzupełnią materiały wideo i archiwalia oraz ikoniczne dzieła twórców międzynarodowej awangardy. Wystawie towarzyszyć będzie bogaty program wydarzeń oraz dwujęzyczna publikacja. Kuratorzy: Zofia Machnicka, Paweł Polit./dg

Większość z nas ma poczucie, że odżywia się zdrowo, a co czwarty Polak ogranicza spożywanie jakiegoś produktu. Dieta – czy to jeszcze tylko sposób odżywiania, który wynika z naszych potrzeb zdrowotnych, czy już filozofia życia?

Agnieszka M. Domańska

Jeszcze kilka lat temu dieta była nieodłącznym synonimem odchudzania. Przesadnie akcentowana w mediach moda na szczupłą sylwetkę powodowała, że poszukiwanie sposobu szybkiej utraty wagi niejednej osobie spędzało sen z powiek. Obecnie podejście Polaków się zmienia, ale rodzi się pytanie, czy aby na pewno zmiany zmierzają we właściwym kierunku...

JAKIE MAMY NAWYKI?

Według statystyk CBOS dotyczących nawyków żywieniowych Polaków w 2019 r. zdecydowana większość badanych (aż 80 proc.) była przekonana, że odżywia się zdrowo lub bardzo zdrowo. Rzadziej niż co piąta osoba deklarowała, że jej dieta jest niezdrowa. Jak pokazała inna ankietę przeprowadzona przez CBOS w tym samym roku, co czwarty ankietowany wykluczał z jadłospisu konkretne produkty lub ograniczał ich spożycie.

Diety eliminacyjne najczęściej stosowali najmłodsi respondenci (33 proc. badanych w wieku 18–24 lata), ale ta grupa była też najmniej konsekwentna w swoich postanowieniach – dietę stosowała przez krótki czas i szybko wracała do dawnych nawyków. Rezygnacja lub ograniczenie spożycia w największym stopniu dotyczyły cukru i słodczy (57 proc.), tłustych potraw (28 proc.) i alkoholu (20 proc.), produktów glutenowych (14 proc.), gotowych dań (14 proc.) oraz kawy (14 proc.). Motywacje, w porównaniu z poprzednim badaniem, przeprowadzonym w 2014 r., niewiele się zmieniły. Zmieniamy dietę, ponieważ: chcemy się zdrowo odżywiać, poprawić samopoczucie i kondycję (35 proc.), taka potrzeba wynika

z naszych chorób i dolegliwości (34 proc.) lub też chcemy zrzucić zbędne kilogramy (32 proc.). Nieco rzadziej wymieniano wskazania lekarza, a sporadycznie powodem były światopogląd, zmiana upodobań kulinarnych, zachęta znajomych, względy finansowe czy też przykład płynący od kogoś z domowników.

DIETA, ALE NIE CUD

W ubiegłym roku za najlepsze diety uznano dietę śródziemnomorską, DASH i fleksitariańską, wskazuje „U.S. News & World Report 2021”. Trzeba jednak zwró-

sionach roślin strączkowych (fasola, soczewica, bób, soja) i orzechach oraz tłuszczach pochodzenia roślinnego z ograniczonym, niewielkim udziałem produktów będących źródłem białka zwierzęcego, takich jak mięso drobiowe, ryby czy produkty mleczne. Wszystkie te diety zalecają oczywiście także ograniczenie soli i cukru. Ta grupa diet została uznana również za najłatwiejsze do stosowania. Wybór jednej z nich przynosi największe korzyści zdrowotne – wyjaśnia dr Katarzyna Wolnicka, kierownik Zakładu Edukacji Żywieniowej NIZP PZH-PIB.

Moda na talerzu

Wzrasta nasza świadomość na temat odżywiania i popularność aktywności fizycznej.

cić uwagę, że słowo „najlepsza” czy „skuteczna” może oznaczać zupełnie coś innego niż szybka utrata wagi. – Wszystkie zwycięskie diety opierają się na dużym spożyciu owoców i warzyw, produktów zbożowych pełnoziarnistych (kasze gruboziarniste, pieczywo razowe, makaron razowy), na-

Ostatnie miejsca w rankingu stworzonym przez ekspertów zajęły m.in. dieta paleo, dieta opierająca się na surowej żywności – tzw. *raw food* – dieta Atkinsa czy też ketogeniczna. – Te modne diety eliminują całe grupy produktów lub wymagają ekstremalnych zmian nawyków żywieniowych, które mogą

prowadzić do niedoborów składników odżywczych, i nie zostały dobrze ocenione przez specjalistów od zdrowia. Kuszą one szybkim efektem, którego z reguły nie da się utrzymać w dłuższym okresie – dodaje ekspert.

BEZGLUTENOWE LECZENIE

Rosnącą popularnością cieszy się obecnie tzw. dieta pudełkowa, w której firma dostarcza nam posiłki na cały dzień. Jak wskazuje dr Wolnicka, ta forma jest wygodna dla osób, które chciałyby zmienić sposób żywienia, ale nie mają czasu na przygotowywanie posiłków lub wiedzy, jak je bilansować. – Zwykle konsumenci sięgają po nie w celu utraty masy ciała. Warto skorzystać z takiego rozwiązania, ale czasowo. Najlepsze efekty osiągniemy, jeśli sami nauczymy się przygotowywać zdrowe posiłki i zdrowe nawyki zagospodaruje w naszych domach na stałe. Dieta pudełkowa może być przejściowym drogowskazem do nauki zdrowych nawyków – wyjaśnia ekspertka.

Bardzo modne ostatnio stały się też produkty gluten-free, czyli bezglutenowe. Jak

nia w krajach europejskich potwierdzają, że we Włoszech jest to 1,5 proc. społeczeństwa, a w Skandynawii – ok. 2,5 proc. Problemem jest to, że wiele osób nie wie o swojej chorobie. Inni z kolei cierpią na alergię na pszenicę czy nadwrażliwość na substancje w niej zawarte – zaznacza. Dlatego ważne jest, by przed decyzją o przejściu na dietę bezglutenową przebadać się w kierunku celiakii, alergii i nadwrażliwości na to białko. – Rezygnacja z glutenu tylko dlatego, że to modne, jest moim zdaniem zupełnie nieprzemysłana i krótkoterminowa. Prawdziwa dieta bezglutenowa w codziennym życiu jest wymagająca i sprawia, że bacznie musimy przyglądać się temu, co znajduje się na naszym talerzu i w domu, i poza nim. To fikcja, gdy ktoś mówi o diecie bezglutenowej, a jednocześnie raz rezygnuje ze spożycia bułki albo pizzy, a raz nie – uważa Małgorzata Źródłak.

Niezależnie od motywacji dieta bezglutenowa – jak każda inna dieta – powinna być prowadzona w odpowiedni sposób. – Trzeba pamiętać, że pozabawiamy się pewnych cennych składników. Jeśli zastąpimy je produktami ubogimi odżywczo, opartymi na skrobi, narażamy się na niedobory mikro- i makroelementów. Dlatego w zamian należy wprowadzić kasze, dozwolone zboża, ryż, grykę, proso, orzechy czy strączki. One naturalnie nie zawierają glutenu, a są bogate odżywczo. Oczywiście można też jeść mięso, nabiał i wszystkie produkty, które nie stanowią glutenowych pułapek. Taka dieta może być wystarczająca i zdrowa, ale musi być prowadzona mądrze – podkreśla prezes stowarzyszenia.

DECYZJA, DIETA... A EFEKT?

Kiedy konkretne przyczyny mobilizują nas do zmiany stylu odżywiania, warto podejść do tego realnie. Zamiast kolejny raz przetrząsać fora internetowe i media społecznościowe w poszukiwaniu „idealnej” diety, przeanalizujmy nasz stan zdrowia i nawyki, a ewentualne zmiany dopasujmy do potrzeb i możliwości naszego organizmu. Warto też udać się do specjalisty, który pomoże nam w opracowaniu nowego stylu żywienia. – Istotne jest, aby dobrze zaplanować proces zmiany. Zastosujmy metodę małych kroków, zaczynając od pracy nad zmianą jednego czy dwóch nawyków. Takie podejście będzie dla nas bardziej korzystne, ponieważ wiąże się z mniejszymi kosztami psychologicznymi. Warto dążyć do głównego celu poprzez realizację mniejszych i realnych zadań – podkreśla Sylwia Pacyna, dietetyk w Centrum Dietetycznym Online Narodowego Centrum Edukacji Żywnościowej NIZP PZH-PIB.

Gdy minie pierwszy entuzjazm związany z przejściem na dietę, nasza motywacja opada i rodzi się chęć powrotu do starych nawyków. Jak podpowiada specjalistka, to normalne zjawisko. – Jeśli nastąpi powrót do starych nawyków, należy zastanowić się nad możliwymi przyczynami. Czasem przyczyną może być zbyt wymagający cel, niemożliwy do zrealizowania i utrzymania w danym momencie. Planując zmianę stylu odżywiania, trzeba wziąć pod uwagę swoje zasoby: czas, poziom energii, stan zdrowia, umiejętności, a także sprzyjające środowisko czy wspierające relacje. Zasoby mogą się zmieniać w trakcie procesu, dlatego ważna jest samoobserwacja, wgląd we własne uczucia i potrzeby. Istotne jest zatem, aby nasz plan był elastyczny i zakładał możliwe modyfikacje – tłumaczy dietetyk. Pamiętajmy, że nie zawsze musimy wykonać 100 proc. planu. – Gdy nie sprzyjają warunki, warto założyć i wykonać plan minimum. Przykładowo: zaplanowałam, że każdego dnia będę biegać 30 minut, ale dziś nie mam aż tyle czasu i energii. Mój plan minimum: wybiorę się dziś na 15-minutowy spacer – pójdę pieszo do sklepu, wybiorę schody zamiast windy. Te proste codzienne aktywności, które nie są związane z treningiem, także przyniosą efekt – zachęca Sylwia Pacyna.

ŻYCIOWE PYTANIE

Dzisiaj się wydaje, że wzrasta świadomość na temat odżywiania i popularność aktywności fizycznej. To niewątpliwie cieszy. Z jednej strony podczas zakupów nie ograniczamy się tylko do skontrolowania daty przydatności do spożycia na opakowaniu, ale analizujemy skład wybranego produktu, unikamy konserwantów. A w kuchni? W siłę rośnie trend slow food, który nawiązuje do tradycyjnych przepisów opartych na naturalnych składnikach – przeciwieństwo szybkiego jedzenia, dostępnego od ręki w sieciowych barach szybkiej obsługi rodem z oceanu. Jeszcze do niedawna były postrzegane jako znak cywilizacyjnego postępu.

Jednak z drugiej strony coraz trudniej oprzeć się wrażeniu, że przybywa osób, które wybierają konkretny sposób odżywiania, kierując się raczej modą lub względami ideologicznymi – dobrem zwierząt czy ochroną planety – niż własnym zdrowiem. Szczególnie wśród młodych wybrana dieta w parze z latte na mleku sojowym urosły wręcz do rangi pewnego symbolu. Dlatego wypełniając własną lodówkę, warto od czasu do czasu postawić sobie proste, ale także ważne pytanie: czy jem po to, aby żyć, czy może żyję już tylko po to, aby jeść?

Więcej informacji na temat zdrowego żywienia oraz diety bezglutenowej: www.celiakia.pl; www.ncez.pzh.gov.pl

foto: pixabay

zauważa Małgorzata Źródłak, prezes Polskiego Stowarzyszenia Osób z Celiakią i na Diecie Bezglutenowej, ta moda ponieważ wynika z tego, że bardzo wiele osób unika glutenu z powodów zdrowotnych. – Na celiakię choruje co najmniej co setny Polak, ale statystyki idą w górę. Bada-

„Podajcie nam tylko ognia (...), abyśmy żarem zapalali i z całym rozpędem porwali się pod sztandary świętego posłuszeństwa zbierać krew Chrystusową”. Z takim nastawieniem Piotr Skarga rozpoczął swój pobyt w Wilnie w 1573 r. Jego efektem był pierwszy uniwersytet Europy Wschodniej i bestseller przez wieki kształtujący świadomość Polaków.

Ignacy Masny

Rok 1573 był brzemienny w skutki dla ks. Piotra Skargi. Gdy w styczniu tego roku wyruszał do Wilna, miał już blisko 37 lat, od dziewięciu lat był kapłanem, a od czterech jezuitą. Jechał do litewskiej stolicy, żeby pomagać rektorowi tamtejszego kolegium jezuickiego Stanisławowi Warszewickiemu oraz przygotować się do egzaminu z teologii. W tym samym roku Warszewicki napisał też list do generała jezuitów, argumentując za koniecznością wydania po polsku żywotów świętych, jako narzędzia do walki z rozpowszechnianym się protestantyzmem. Tak rodziła się decyzja o stworzeniu „Żywotów świętych” Piotra Skargi, według niektórych badaczy najpopularniejszej polskiej książki wszech czasów.

INDIE OJCA PIOTRA

„Nie szukajmy Indyj Wschodnich i Zachodnich, tutaj mamy Indyje prawdziwe: Litwę i Północ” – pisał na początku pobytu w Wilnie Skarga. W XVI w. na Litwie reformacja osiągnęła spore sukcesy. Skarga skarżył się w liście do współbrata na brak księży, szerzące się wśród kleru błędy doktrynalne i rozpowszechniony protestantyzm. Widział w tym kraju teren misyjny. Skarga bardzo szybko stał się

w Wilnie znaną postacią. Już we wrześniu 1573 r. został kaznodzieją w wileńskiej katedrze, niemal natychmiast stał się również celem protestanckich ataków – najpierw polemicznych, a wkrótce potem również fizycznych.

Trudno, żeby był przez protestantów lubiany. W jednym tylko roku podczas pobytu w Wilnie miał skłonić do przyjęcia katolicyzmu ponad 60 osób. Wśród świeżych konwertytów znajdował się Jerzy Radziwiłł, członek najpotężniejszego rodu na Litwie, dotychczas kalwin, wkrótce – także dzięki protekcji Skargi – biskup wileński i kardynał.

30 września 1574 r. szlachcic kalwiński Wojciech Seplewski najechał konno na wracającego do domu Skargę i groził mu śmiercią, a następnie go spoliczkował. Jak twierdzili kalwini, miała to być

reakcja na to, że ksiądz za nim pogardliwie splunął. Seplewski został za to skazany na ucięcie ręki, od czego miał go wybronić sam Skarga. Sprawa skończyła się polubownie – publicznymi przeprosinami – ale dobrze pokazuje klimat, w jakim Skarga kształtował się jako pisarz.

W tym bowiem okresie wydana została pierwsza książka wybitnego jezuitę, „De sacratissima Eucharistia”. Była ona polemiką z dziełem Andrzeja Wolana, „papierza kalwinistów litewskich”, kwestionującego fakt przeistoczenia, z którym Skarga znalazł się z dysput religijnych u wileńskiego woja.

HAGIOGRAF

Główną pobudką do pisania „Żywotów świętych” była walka o dusze. Przede wszystkim dlatego, że protestanci porzu-

Piotr Skarga – mistrz słowa

Figura ks. Piotra Skargi SJ
w kościele jezuickim w Krakowie

cili kult świętych, a hagiografie dawały wiele innych okazji, by podkreślić elementy katolickiej duchowości krytykowane przez innowierców, jak wiara w cuda czy pobożność eucharystyczna. Dzieło to powstało wyjątkowo szybko – od przedwiośnia do jesieni 1577 r. Nawet lekkie pióro Skargi nie mogło wystarczyć, by stworzyć tak prędko dwa grube tomy. Są one w dużej mierze kompilacją, kaznodzieja korzystał głównie z wydanego rok wcześniej sześciotomowego dzieła Laurentiusa Suriusa, niemieckiego kartuza.

Nikt, nawet sam autor, nie spodziewał się takiego sukcesu „Żywotów”. Wydanie w 1579 r. rozeszło się na pniu. Skarga, jako pierwszy w Europie pisząc tak obszerny zbiór w języku rodzimym, trafił doskonale w zapotrzebowanie odbiorców. Poszczególne życiorysy stanowią jakby krótkie nowele, często z wartką akcją, w której nie brakuje egzotyki, wątków obyczajowych i krwawych opisów tortur. Każda z nich podsumowana jest nauką moralną – i chyba to one stanowią główną przyczynę popularności dzieła.

Po „Żywoty świętych” sięgano bowiem niewątpliwie dla zbudowania moralnego. O to prosił też Skarga, stawiając czytelnikowi postulat, jak powinna

foi. xhz

wyglądać właściwa lektura. Po pierwsze, książka miała być czytana z wiarą w pomoc świętych i szacunkiem do nich. Po drugie, nie po to, by zdobyć czczą wiedzę, ale z nastawieniem „co mi po nauce bez żywota dobrego?”. „Żywoty” miały więc prowadzić do naśladowania świętych. Były też swego rodzaju reakcją na intelektualne spory o wierze między teologami różnych wyznań. Jak pisze Krzysztof Koehler w znakomitej opowieści o ks. Piotrze Skardze „Boży podżegacz”, jezuita chciał „Żywotami” zaważać nie o umysły, ale o całą egzystencję swoich czytelników.

MILES CHRISTIANUS

Właśnie ideał działacza, czy – jak się wówczas mówiło – żołnierza Chrystusowego, był najbliższy Skardze. Propagował go wśród wiernych od początku pobytu w Wilnie, gdzie w 1573 r. założył Bractwo Bożego Ciała, w którym świeccy obok szerzenia kultu eucharystycznego zobowiązani byli do walki z pijaństwem i rozpustą. Największe dokonania Skargi w zakresie tego typu charytatywnych organizacji aktywizujących świeckich były jeszcze przed nim – w czasie późniejszego pobytu w Krakowie założył on m.in. Bank Pobożnych i Arcybractwo Miłosierdzia. Sam w 1577 r. sprzedał swój majątek w rodzinnym Grójcu, żeby ufundować tam szpital.

Po napisaniu „Żywotów świętych” spadł na niego ogrom obowiązków. 1 kwietnia Stefan Batory potwierdził w Wilnie podniesienie kolegium do rangi akademii. Wtedy też najprawdopodobniej ks. Skarga pierwszy raz spotkał się z królem. Jezuiti wileńscy organizowali powitanie władcy w mieście, a 25 marca kaznodzieja wygłaszał kazanie przy królu, który cały ten dzień spędził w kościele. Batory wieczorem poprosił go o zgodę na ogłoszenie tego kazania drukiem. Był to początek ścisłej współpracy z władzami. Zygmunt III Waza mianował ks. Skargę królewskim kaznodzieją. Z tego okresu pochodzą słynne „Kazania Sejmowe”. Kiedy papież bullą potwierdził stworzenie Akademii Wileńskiej, ks. Skarga został jej pierwszym rektorem. Pełnił tę funkcję do 1584 r.

Niecały miesiąc po objęciu funkcji rektora przez Skargę Stefan Batory zdobył Połock w czasie wojny z Rosją. Dzień po poddaniu się miasta król napisał do wileńskich jezuitów: „są tu w pobliżu i Indyje, i Japony w narodzie ruskim połockim, w mieście nieświadomym Boskich rzeczy”. Skarga wyruszył więc do Połocka, płynąc Dźwiną i Dźwiną, „ciągle trzymając się

Trumna ze szczątkami ks. Piotra Skargi w kościele jezuickim w Krakowie

brzegów, wśród różnych niewygód, częstych deszczów i noclegów w lasach pod gołym niebem, gdzie dokuczliwe owoady i robaki dawały się dobrze we znaki”. W Połocku ściśle współpracował z Batorym przy tworzeniu kolegium jezuickiego w mieście zamieszkałym przecież przez prawosławnych. W 1581 r. Skarga otworzył tam pierwsze klasy.

POD STRZECHY

Niemal dwanaście lat okresu wileńskiego w biografii kaznodziei – od 1573 r. do przeprowadzki do Krakowa w 1584 r. – jest czasem nieustannej intensywnej pracy. Koniec tego okresu to nie tylko kierowanie akademią w Wilnie i kolegium w Połocku, ale też podróż do odzyskanych przez Batorego Inflant, gdzie kierował placówkami jezuickimi w Rydze, Dorpacie i Wenden. W Rydze, gdzie próbował nawracać mieszkańców na katolicyzm, został obrzucony kamieniami w przedśionku kościoła. Tu także zainicjował w 1582 r. pracę jezuickiego kolegium. W tym okresie przyczynił się również do powstania kolegiów w Nieświeżu, Grodnie i Lublinie.

Zasługi Skargi dla edukacji w Rzeczypospolitej są więc ogromne, jednak przeszedł on do historii przede wszystkim jako wielki mówca i pisarz. Najwybitniejszy absolwent zakładanej przez Skargę uczelni, Adam Mickiewicz, nazwał „Żywoty świę-

tych” „najpoetyczniejszym dziełem polskim”. Ignacy Krasicki zalecał: „kto tylko po polsku mówić chce lub pisać, niechaj się w niego wczytuje”. Podobnie Zygmunt Krasicki, dając wskazówki, jak doprowadzić polszczyznę do doskonałości, radził: „Proszę cię, kup sobie Skargę”. Kazimierz Brodziński, poeta i krytyk literacki, twierdził wręcz: „Skarga jest pisarzem, któremu język polski najwięcej jest winien”. A Alojzy Osieński, biskup i filolog, zrównywał Skargę z Plutarchem i pisał: „gdyby poprzedników jego zaginęły prace, w nim jednym pozostałyby piękności i wzory mowy ojczystej”.

Zapewne jest w tych sądach nieco przesady, ale rzeczywiście dzieła Skargi były niezwykle ważnym czynnikiem kształtującym język i mentalność polską. Wielką rolę na tym polu odegrały właśnie „Żywoty świętych”. Skarga życzył sobie, by polskiego uczyli się z nich członkowie rodziny królewskiej. Z czasem stały się one obowiązkową lekturą w szkołach, zwłaszcza jezuickich. Książka doczekała się z pewnością ponad czterdziestu wydań, które trafiały z odpustowych kramów do wieśniaczych chat. Jeszcze do końca XIX w. w rodzinach chłopskich uczono dzieci czytać na „Żywotach” Skargi.

Dzieło to, podobnie jak wszystkie dokonania Skargi, których nie sposób wylizować, powstało z głębokiego patriotyzmu kaznodziei. Bardziej jeszcze jednak z troski o zdobywanie dusz dla Kościoła katolickiego. To był ten żar, którym Skarga zapalał.

Dzieła Skargi były niezwykle ważnym czynnikiem kształtującym język i mentalność polską.

Irena Świerdzewska

Przemyska katedra nazywana jest potrójnym sanktuarium – Matki Bożej Jackowej oraz dwóch wyniesionych na ołtarze przez św. Jana Pawła II duchownych: św. abp. Józefa Sebastiana Pelczara i bł. ks. Jana Balickiego. Odwiedzając Przemyśl, możemy zrozumieć, skąd bierze się podkarpacka pobożność.

ry tu przyjął święcenia kapłańskie i był tu wikariuszem, oraz również wyświęcony w katedrze bł. ks. Władysław Findysz.

MATKA BOŻA JACKOWA

Większość z nich zapewne przybywała, by modlić się w katedrze przed figurą Matki Bożej Jackowej, nazywanej tak od św. Jacka Odrowąża, który miał figurę uratować przed Tatarami. Mierząca 60 cm, ważąca 36 kg alabastrowa figura Maryi z Dzieciątkiem znajduje się z prawej strony przed prezbiterium. To rzadkie przedstawienie – jakby zatrzymana w katedrze pełna czułości scena bez troskich chwil dziecka na kolanach matki. Jezus jedną ręką chwyta welon Maryi, drugą bawi się paluszkami swojej stopy. Wpatrzony jest w piękną, tchnącą spokojem twarz Matki. Istnieje kilka hipotez na temat tego, w jaki sposób figura znalazła się w przemyskiej katedrze. Jedną z nich mówi, że św. Jacek Odrowąż wywiózł ją z Kijowa, opanowanego przez Tatarów. Św. Jacek miał rozłożyć płaszcz nad Dnieprem i przez rzekę jak na łodzi przewiózł na nim rzeźbę, potem przez Halicz dotarł z nią do Krakowa

Matka Boża Jackowa

Przemyśl – stolica świętych

Z Zamkowej Góry roztacza się panorama starówki z kopułami stojących blisko siebie kościołów: katedry, kościoła franciszkańskiego, jezuickiego i karmelitańskiego. Schodząc stromą uliczką Zamkową, docieramy do katedry z charakterystycznymi drzwiami z brązu, które przypominają słynne drzwi gnieźnieńskie. Opowiadają historię świątyni, miasta i diecezji. Są darem kapłanów archidiecezji przemyskiej, na pamiątkę Wielkiego Jubileuszu 2000 lat od narodzin Jezusa Chrystusa.

Poniżej postaci Chrystusa Dobrego Pasterza na drzwiach głównych znajduje się kilkanaście postaci wyniesionych na ołtarze, pochodzących z tych ziem, jak święci Jan z Dukli, Andrzej Bobola, błogosławieni Stanisław Kostka Starowieyski, Michał Czarторыski. Jest wśród nich bł. ks. Bronisław Markiewicz, któ-

do dominikanów, gdzie odbierała niezwykle cześć. Według innej wersji Tatarzy umożliwili Jackowi bezpieczny wyjazd z Kijowa, bo ułękli się nadzwyczajnej mocy figury. Przeprowadzone współcześnie badania wskazują jednak na jej piętnastowieczne pochodzenie, a więc najprawdopodobniej wykonana została niemal 250 lat po śmierci Jacka Odrowąża.

Czczona przez wieki w kościele przemyskim figura Madonny Jackowej w 1760 r. przez bp. Wacława Sierakowskiego ogłoszona została „cudowną”, a 15 sierpnia 1766 r. – uwieczniona papieskimi koronami. – Dwadzieścia lat po koronacji, kiedy miała miejsce katastrofa zakonów w Polsce, od dominikanów z Krakowa została przeniesiona do naszej katedry – mówi ks. prał. Mieczysław Rusin, miejscowy proboszcz i kustosz katedry. –

Od początku cieszyła się ogromnym kultem. Zachowały się opisy uzdrowień z różnych chorób i dolegliwości, a nawet wskrzeszenia zmarłych. Obecnie w każdą środę odmawiamy nowennę do Matki Bożej. Za mojej kadencji rodzice dziękowali za cudowne urodzenie dziecka po latach starań, chrzest odbył się przed trzema laty w katedrze. W naszej parafii kobieta, która miała kilka poronień, kolejne poczęte dziecko ofiarowała Matce Bożej i szczęśliwie je urodziła. Jedną z osób dziękowała za ocalenie życia w ciężkim przebiegu COVID-19 – opowiada kustosz sanktuarium.

MOCARZ POKORY

Nie bez powodu mówi się o przemyskiej katedrze, że jest także sanktuarium św. Józefa Sebastiana Pelczara i bł. Jana Balickiego

Fronton przemyskiej archikatedry

Sala pamięci
bł. ks. Jana Balickiego

go. Ich sarkofagi znajdują się z prawej strony prezbiterium: na górze św. abp. Józefa Pelczara (1842–1924), a poniżej bł. ks. Jana Balickiego (1869–1948). Bardzo żywa jest tu pamięć o tych dwóch herosach świętości, który funkcjonowali obok siebie za życia. W czasie gdy abp Pelczar był ordynariuszem diecezji, ks. Balicki pełnił funkcję prefekta seminarium. Obydwu wyniósł na ołtarze św. Jan Paweł II.

– Ks. Balicki umarł w opinii świętości, jego kult od razu po jego śmierci był wielki. W latach 50. i 60. wszyscy maturzyści szli na cmentarz do grobu ks. Balickiego, pisali na karteczkach prośby. W przeniesieniu jego doczesnych szczątków z cmentarza do katedry uczestniczyło niemal całe trzydziestotysięczne miasto – mówi Marek Łabuński, przewodnik po katedrze.

O bł. ks. Balickim mówi się, że był „mocarzem pokory”. Przypominają o tym słowa umieszczone na sarkofagu: „Dobrze, Panie, żeś mnie upokorzył, dobrze”, którymi zaczy-

Konfesjonal bł. ks. Jana Balickiego w archikatedrze

fol. xhz

nał swoje duchowe notatki. Obok pokory znany był z niezwykłej dobroci serca. Był zawsze blisko ludzi, szukając tych najbiedniejszych. Utworzył Dom Bożego Miłosierdzia, czyli zakład opiekuńczy dla tzw. upadłych dziewcząt.

Ks. Balicki był charyzmatycznym kaznodzieją, tłumy przychodziły, by słuchać jego kazań. Był też świetnym spowiednikiem. W przemyskiej katedrze oznaczony jest konfesjonal, w którym spędzał po kilkanaście godzin dziennie. Jedne z trojga drzwi do katedry poświęcone są ks. Balickiemu. Księżowską stulę wymodelowano tak, że jest jednocześnie uchwytem otwierającym drzwi do świątyni. Przez te drzwi przechodził ks. Balicki, wędrując z seminarium, gdzie mieszkał i pracował – był tu prefektem, rektorem, wykładowcą i kierownikiem duchowym. W oddalonym

od katedry o 5 minut drogi gmachu seminarium duchownego przy ul. Zamkowej 5 obejrzeć można pokój z umeblowaniem i sprzętami, z których korzystał. W bliższym poznaniu tego niezwykłego kapłana pomoże szlak turystyczny im. ks. Jana Balickiego, otwarty w drugą rocznicę jego beatyfikacji, rozpoczynający się przy katedrze. Przejście całego zajmuje około trzech godzin.

ŚWIĘTY BISKUP I KATEDRA

Trzecie drzwi wiodące do katedry z placu Katedralnego, obok domu biskupiego, poświęcone są św. Józefowi Pelczarowi. Przygotowywał się do kapłaństwa w tutejszym seminarium, a potem został posłany, by studiować teologię w Rzymie. Zainspirowany słowami papie-

ża Piusa IX, z którym się spotkał, po zrobieniu doktoratu wrócił do ojczyzny. „Wy macie wskresić ducha katolickiego i być jako świece płonące w ciemnym miejscu” – natchniony słowami papieża wracał do ojczyzny, w której po upadku powstania styczniowego sytuacja była trudna pod wieloma względami. Założył Towarzystwo Pań św. Wincentego a Paulo, które troszczyło się o ubogich z miasta i okolic. Kiedy był prefektem w przemyskim seminarium, z dużym zaufaniem przychodzono do niego po porady i pocieszenie. Wiele zawdzięcza mu Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, gdzie był wykładowcą i rektorem: zmianę nauczania kładącą nacisk na samodzielne myślenie studentów, a także budowę nowej siedziby, która jest do dziś głównym budynkiem UJ – Collegium Novum. W Krakowie sporą część swojej profesorskiej pensji oddawał na kuchnię dla studentów.

W 1894 r. rozpoczęło działalność Zgromadzenie Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego, potocznie zwane sercankami. Zgromadzenie utworzone przez bp. Pelczara od razu przejęło pieczę nad ośrodkiem dla ubogich dziewcząt. W 1901 r. bp Józef Sebastian Pelczar rozpoczął pasterzowanie przemyskiej diecezji, które trwało 23 lata, aż do jego śmierci. Mówi się, że wszystkie obowiązki, jakie spełniał, można by obdzielić pomiędzy czterech biskupów.

– Obecny wystrój prezbiterium katedra zawdzięcza św. abp. Pelczarowi – mówi Marek Łabuński. Dwa witraże: Chrystus Jezus oraz przedstawiający św. Stanisława Biskupa są autorstwa Józefa Mehoffera. – Jako ordynariusz abp Pelczar kontynuował regotyzację katedry, rozpoczętą przez swojego poprzednika – mówi Marek Łabuński.

Obecna katedra pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela wznoszona była w latach 1460–1559. Styl gotycki na barokowy zmienił w niej bp Aleksander Fredro w 1728 r. Szczególnym jego dziełem

Ołtarz z relikwiami św. abp. Józefa Sebastiana Pelczara i bł. ks. Jana Balickiego

fol. xhz

jest kaplica św. Krzyża przy prawej nawie bocznej, wzniesiona dla słynącego łaskami szesnastowiecznego krucyfiksu, który wcześniej znajdował się w przedsionku kościoła. Za czasów bp. Fredry, w 1732 r., miała miejsce katastrofa budowlana: kamienne sklepienie spadło do wnętrza katedry. Świątynię po zniszczeniach odbudował bp Sierakowski.

Dopiero w 2014 r. udostępniono dla zwiedzających zasypane przez 280 lat krypty w podziemiach świątyni. Najcenniejszym elementem podziemi są zewnętrzne ściany romańskiej rotundy św. Mikołaja, składającej się z kolistej nawy oraz podkowiastej absydy. – Ocenia się, że może to być pierwsza świątynia misjonarska z X w., tu mogli przybyć pierwsi misjonarze z południa, od Cyryla i Metodego – mówi kustosz bazyliki.

Podziemia są nekropolią biskupów przemyskich oraz wielu innych osób duchownych i świeckich. Znajduje się tu 27 krypt. Pochowani są tu także biskupi kierujący diecezją w XX w., wśród nich abp Ignacy Tokarczuk. W kryptach zobaczyć można m.in. kolekcję relikwiarzy ze skarbca archikatedry, w tym relikwie św. Mikołaja Biskupa.

Przechadzając się uliczkami Przemysła, stąpamy śladami wielu świętych. Atmosfera tych miejsc udziela się odwiedzającym z tego wiekowego miasta.

Bazylika archikatedralna św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemysłu
ul. Zamkowa 3, 37-700 Przemysł

www.archikatedra.przemyska.pl

Odpusty: 23 czerwca – św. Jana Chrzciciela, 15 sierpnia – Wniebowzięcia NMP

Noclegi: Dom Pielgrzyma – Kalwaria Pałacowska (25 km od Przemysła)

Warto zobaczyć: Muzeum Diecezjalne przy archikatedrze w Przemysłu, sanktuarium w Kalwarii Pałacowskiej

MIŁOŚĆ BOGA

Bóg nas kocha. Zrozumienie tego faktu leży w samym centrum naszej wiary. Można rozumieć to zdanie, jednak nie przyjmować jego przesłania. Jeszcze zbyt wielu chrześcijan postrzega Boga jako abstrakt, Kogoś (lub Coś) dalekiego, niemającego wpływu na ich życie. Jak to możliwe, że Bóg wysłuchuje moich modlitw, skoro naraz modli się do Niego kilka miliardów ludzi? Dlaczego Bóg miałby się mną interesować? Czy rzeczywiście jestem dla Boga ważny, skoro moje prośby nie znajdują wypełnienia? Może się w nas pojawiać wiele pytań, które zdradzają, że wiara w miłość Boga do nas nie jest taka pewna, jak byśmy chcieli.

Bóg nas kocha. Zostawił nam w świecie wiele porównań, które to tłumaczą i przypominają. Bóg nas kocha, jak ojciec kocha swoje dziecko. Dlatego Jezus uczy apostołów modlitwy, która zaczyna się od słowa „Ojcze”. Kochający tata zrobiłby dla dziecka wszystko. O ile byłoby to dla niego dobre. Nieraz po wielu latach rozumiemy, że to, co robił dla nas tata, było dobre. Na przykład jego wymagania, kary i nakazy. Kiedy byłem dzieckiem, mogłem się wściekać, że ojciec tak wysoko stawiał mi poprzeczkę. Teraz mogę za to dziękować, bo to był przejaw prawdziwej miłości do mnie.

Dlatego Jezus uczy nas, o co mamy prosić Boga. Niech będzie święte Jego imię. Imię dla ludzi starożytności to istnienie – każdy ma poznać, że Bóg istnieje i zasługuje na wszelką chwałę. Niech przyjdzie Twoje królestwo – nie chcemy mieć króla innego niż Ty! Chleba nam dawaj – tego, co niezbędne do przeżycia. Przebac nam grzechy i nie dopuszczaj do nas pokus. To prośby z naszej nędzy – chociaż Bóg przebacza, to należy Go o przebaczenie prosić. Chociaż Bóg nie kusi, warto Go o obrońcę w pokusach prosić.

Warto porównać to, o co uczy prosić Jezus, z tym, o co my prosimy. Bądź, Panie, dla wszystkich ludzi ważny, stawaj się tym, który panuje w ich sercach. Dawaj mi tego, co niezbędne do życia – tyle, ile potrzebuję, resztę oddaję Tobie. I daj mi dar przebaczenia – Ty mi przebaczasz i dawaj mi siłę do przebaczenia innym. Pomagaj mi w pokusach, bo jestem bardzo słaby.

Jedna uwaga na koniec. Mamy być wytrwali na modlitwie. Kiedy o coś prosimy, to nie ma być to jak złożenie podania w urzędzie (zostawiam dokument i czekam na odpowiedź), ale bardziej jak szturmowanie zamku (ile razy trzeba taranem walić w bramę, żeby drgnęła?). Nie chodzi o to, żeby Boga przekonać, że nam coś jest potrzebne (choć ta analogia z relacji z ludźmi, że nieraz trzeba się namęczyć, żeby kogoś do czegoś skłonić, jest pomocna). Wytrwała modlitwa ma nas zmieniać i uczyć nas doceniać to, co dobre. Jezus długo przebywał na modlitwie, szczególnie kiedy miał zrobić coś ważnego. My też nie oszczędzajmy na naszej relacji z Bogiem.

ks. Jakub Sędek

Autor jest wikariuszem parafii św. Kazimierza Królewicza w Kobylce

XVII NIEDZIELA ZWYKŁA

24 lipca 2022

Czytanie z Księgi Rodzaju

18, 20-32

Bóg rzekł do Abrahama: „Głośno się rozlega skarga na Sodomę i Gomorę, bo występki ich mieszkańców są bardzo ciężkie. Chcę więc zstąpić i zobaczyć, czy postępują tak, jak głosi oskarżenie, które do Mnie doszło, czy nie; dowiem się”.

Wtedy to dwaj mężowie odeszli w stronę Sodomy, a Abraham stał dalej przed Panem. Podeszłszy do Niego, Abraham rzekł: „Czy zamierzasz wygubić sprawiedliwych wespół z bezbożnymi? Może w tym mieście jest pięćdziesięciu sprawiedliwych; czy także zniszczysz to miasto i nie przebaczysz mu dla owych pięćdziesięciu sprawiedliwych, którzy w nim mieszkają? O, nie dopuść do tego, aby zginęli sprawiedliwi z bezbożnymi, aby stało się sprawiedliwemu to samo, co bezbożnemu! O, nie dopuść do tego! Czyż Ten, który jest sędzią nad całą ziemią, mógłby postąpić niesprawiedliwie?”.

Pan odpowiedział: „Jeżeli znajdę w Sodomie pięćdziesięciu sprawiedliwych, przebaczę całemu miastu przez wzgląd na nich”.

Rzekł znowu Abraham: „Pozwól, o Panie, że jeszcze ośmielę się mówić do Ciebie, choć jestem pyłem i prochem. Gdyby wśród tych pięćdziesięciu sprawiedliwych zabrakło pięciu, czy dla braku tych pięciu zniszczysz całe miasto?”.

Pan rzekł: „Nie zniszczę, jeśli znajdę tam czterdziestu pięciu”.

Abraham znów odezwał się tymi słowami: „A może znalazłoby się tam czterdziestu?”. Pan rzekł: „Nie dokonam zniszczenia przez wzgląd na tych czterdziestu”.

Wtedy Abraham powiedział: „Niech się nie gniewa Pan, jeśli rzeknę: może znalazłoby się tam trzydziestu?”.

A na to Pan: „Nie dokonam zniszczenia, jeśli znajdę tam trzydziestu”.

Rzekł Abraham: „Pozwól, o Panie, że ośmielę się zapytać: gdyby znalazło się tam dwudziestu?”.

Pan odpowiedział: „Nie zniszczę przez wzgląd na tych dwudziestu”.

Na to Abraham: „O, racz się nie gniewać, Panie, jeśli raz jeszcze zapytam: gdyby znalazło się tam dziesięciu?”. Odpowiedział Pan: „Nie zniszczę przez wzgląd na tych dziesięciu”.

Psalm responsoryjny

138, 1-3. 6-8

Refren: Pan mnie wysłuchał, kiedy Go wzywałem.

Będę Cię sławił, Panie, z całego serca,
bo usłyszałeś słowa ust moich.
Będę śpiewał Ci psalm wobec aniołów,
pokłon Ci oddam w Twoim świętym przybytku.

I będę sławił Twe imię za łaskę i wierność Twoją,
bo ponad wszystko wywyższyłeś Twe imię i obietnicę.
Wysłuchałeś mnie, kiedy Cię wzywałem,
pomnożyłeś moc mojej duszy.

Pan, który jest wzniosły,
patrzy łaskawie na pokornego,
pyszałka zaś dostrzega z daleka.
Gdy chodzę wśród utrapienia, Ty podtrzymujesz me życie,
wyciągasz swoją rękę przeciwko gniewowi mych wrogów.

Wybawia mnie Twoja prawica.
Pan za mnie wszystkiego dokona.
Panie, Twa łaska trwa na wieki,
nie porzucaj dzieła rąk Twoich.

Czytanie z Listu Świętego Pawła Apostoła do Kolosan 2, 12-14

Bracia: Z Chrystusem pogrzebani jesteście w chrzcie, w którym też razem zostaliście wskrzeszeni przez wiarę w moc Boga, który Go wskrzesił. I was, umarłych na skutek występków i „nieobrzezania” waszego grzesznego ciała, razem z Nim przywrócił do życia. Darował nam wszystkie występki, skreślił zapis dłużny, przyniatający nas nakazami. To właśnie, co było naszym przeciwnikiem, usunął z drogi, przegwoździwszy do krzyża.

Słowa Ewangelii według Świętego Łukasza

11, 1-13

Jezus, przebywając w jakimś miejscu, modlił się, a kiedy skończył, rzekł jeden z uczniów do Niego: „Panie, naucz nas modlić się, jak i Jan nauczył swoich uczniów”.

A On rzekł do nich: „Kiedy będziecie się modlić, mówcie: Ojcze, niech się święci Twoje imię; niech przyjdzie Twoje królestwo! Naszego chleba powszedniego daj nam na każdy dzień i przebac nam nasze grzechy, bo i my przebaczymy każdemu, kto przeciw nam zawini; i nie dopuść, byśmy ulegli pokusie”.

Dalej mówił do nich: „Ktoś z was, mając przyjaciela, pójdzie do niego o północy i powie mu: «Przyjacielu, pożycz mi trzy chleby, bo mój przyjaciel przybył do mnie z drogi, a nie mam co mu podać». Lecz tamten odpowie z wewnątrz: «Nie naprzykrzaj mi się! Drzwi są już zamknięte i moje dzieci leżą ze mną w łóżku. Nie mogę wstać i dać tobie». Powiadam wam: Chociażby nie wstał i nie dał z tego powodu, że jest jego przyjacielem, to z powodu jego natręctwa wstanie i da mu, ile potrzebuje.

I Ja wam powiadam: Proście, a będzie wam dane; szukajcie, a znajdziecie; kołaczcie, a zostanie wam otworzone. Każdy bowiem, kto prosi, otrzymuje; kto szuka, znajduje; a kołającemu zostanie otworzone. Jeżeli którego z was, ojców, syn poprosi o chleb, czy poda mu kamień? Albo o rybę, czy zamiast ryby poda mu węża? Lub też gdy prosi o jajko, czy poda mu skorpioną? Jeśli więc wy, choć źli jesteście, umiecie dawać dobre dary swoim dzieciom, o ileż bardziej Ojciec z nieba udzieli Ducha Świętego tym, którzy Go proszą”.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 25 lipca

Święto św. Jakuba Apostoła

Czytania mszalne: 2 Kor 4, 7-15; Ps 126, 1b-6; Mt 20, 20-28

Wtorek, 26 lipca

Wspomnienie świętych Joachima i Anny, rodziców Najświętszej Maryi Panny

Czytania mszalne: Jr 14, 17-22; Ps 79, 5. 8-9. 11. 13; Mt 13, 36-43 albo Syr 44, 1. 10-15; Ps 132, 11. 13-14. 17-18; Mt 13, 16-17

Środa, 27 lipca

Czytania mszalne: Jr 15, 10. 16-21; Ps 59, 2-5a. 10-11. 17; Mt 13, 44-46

Czwartek, 28 lipca

Dzień powszedni albo wspomnienie św. Szarbela Makhlufa, prezbitera

Czytania mszalne: Jr 18, 1-6; Ps 146, 1b-6b; Mt 13, 47-53

Piątek, 29 lipca

Wspomnienie świętych Marty, Marii i Łazarza

Czytania mszalne: 1 J 4, 7-16; Ps 34, 2-11; J 11, 19-27 albo Łk 10, 38-42

Sobota, 30 lipca

Dzień powszedni albo wspomnienie św. Piotra Chryzologa, biskupa i doktora Kościoła

Czytania mszalne: Jr 26, 11-16. 24; Ps 69, 15-16. 30-31. 33-34; Mt 14, 1-12

foto: PAP/EPA/Fabio Frustaci

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

JAK ROZPOCZĄĆ DZIEŃ?

Bracia i siostry, wykorzystajmy ten okres wakacji, aby zatrzymać się i posłuchać Jezusa. W dzisiejszych czasach coraz trudniej jest znaleźć wolne chwile na medytację. Dla wielu osób rytm pracy jest gorączkowy, stresujący. Okres letni może być też cenny, by otworzyć Ewangelię i czytać ją powoli, bez pośpiechu, każdego dnia jeden fragment, mały fragment Ewangelii. To zaś pozwala wejść w dynamikę Jezusa. Pozwólmy, aby te karty stawiały nam pytania, zastanawiając się, jak wygląda nasze życie, moje życie, czy jest zgodne z tym, co mówi Jezus, czy też nie za bardzo. W szczególności zadajmy sobie pytanie: czy kiedy zaczynam dzień, rzucam się z impetem w wir spraw do załatwienia, czy też najpierw szukam natchnienia w Słowie Bożym? Niekiedy zaczynamy nasze dni automatycznie, robiąc rzeczy... jak kury. Przeciwnie. Winniśmy rozpoczynać dni, przede wszystkim patrząc na Pana, biorąc Jego Słowo, krótko, ale niech to będzie inspiracja dnia. Jeśli wychodzimy rano z domu z myślą o słowie Jezusa, z pewnością dzień nabierze tonu naznaczonego tym słowem, które ma moc ukierunkować nasze działania zgodnie z tym, czego chce Pan.

Przed modlitwą „Anioł Pański” 17 lipca

APEL DO MŁODYCH

Drodzy młodzi Europejczycy, zapraszam was do spoglądania ponad, do spoglądania w górę, abyście zawsze poszukiwali sensu waszego życia, waszego pochodzenia, kresu i prawdy, ponieważ nie żyje się, jeśli nie poszukuje się prawdy. Podążajcie naprzód, stąpając twardo po ziemi, ale ze spojrzeniem szerokim, otwartym ku horyzontowi i ku niebu. Może wam w tym pomóc lektura adhortacji apostolskiej „Christus vivit”, skierowanej w sposób szczególny do ludzi młodych. A następnie zapraszam was wszystkich na Światowe Dni Młodzieży w Lizbonie w przyszłym roku, gdzie będziecie mogli podzielić się waszymi najpiękniejszymi marzeniami z młodymi ludźmi z całego świata. Chciałbym zakończyć pewnym życzeniem: bądźcie młodymi ludźmi, którzy są twórczy, zdolni do tworzenia nowych idei, nowych wizji świata, ekonomii, polityki, społecznego współistnienia; nie tylko jednak nowych idei, ale przede wszystkim nowych dróg, którymi będzie można wspólnie podążać. I bądźcie hojni w dawaniu nowego życia, jedynie i zawsze z miłości! Miłość względem waszego współmałżonka i waszej współmałżonki, miłość względem rodziny, względem waszych dzieci, a także względem Europy, aby była dla wszystkich ziemią pokoju, wolności i godności!

Do uczestników Europejskiej Konferencji Młodzieżowej w Pradze 11 lipca

SENS STRUKTUR MATERIALNYCH

Nie zapominajmy, że nasze struktury materialne mają sens tylko wtedy, gdy mają służyć przede wszystkim siostram i braciom zamieszkującym najbardziej skrajne peryferie życia. Pamiętajcie, aby być wyczulonymi na trzy bałwochwalstwa, które zawsze zagrażają marszowi wiernego Ludu Bożego: duchową przeciętność, pragmatyzm liczb i funkcjonalizm, który prowadzi nas do ekscytacji raczej planem drogi niż samą drogą. Pokusy, które nie tolerują tajemnicy i dążą do skuteczności.

Z listu papieża Franciszka do Łatynoamerykańskiej Rady Biskupiej (CELAM)

Z 35 lat swego życia 10 spędził na walce z reżimem Władimira Putina. Uciekł z Rosji przed aresztowaniem. Aleksander Łapiński, z zawodu nauczyciel angielskiego, obecnie mieszka w Polsce.

Urodził się w miasteczku na południu Rosji. Jego ojciec jest z pochodzenia Polakiem, a matka Ukrainką. W działalność opozycyjną zaczął się angażować 16 lat temu. W 2006 r. został pobity w rodzinnym mieście z powodu swojego pochodzenia etnicznego. W szpitalu personel wymusił na nim łapówkę, a policja zaczęła działać również dopiero wówczas, gdy dostała pieniądze. Sprawca pobicia uniknął kary również dzięki łapówce. Aleksander dotkliwie przekonał się wtedy, że w Rosji podstawowe instytucje obywatelskie nie działają i zwykłemu człowiekowi trudno jest dochodzić sprawiedliwości.

TUŻ PRZED ARESZTOWANIEM

Po przeprowadzce do Petersburga około 2011 r. zaangażował się w działalność sztabu Aleksieja Nawalnego. Pomagał w przeprowadzaniu wieców, kampanii i wielokrotnie pełnił funkcję niezależnego obserwatora w czasie wyborów różnych szczebli, także tych ostatnich, z 19 września 2021 r. – Widziałem, że większość Rosjan świadomie głosuje na partię Jedna Rosja Putina i na nominowanych z niej deputowanych. Zauważyłem także wiele naruszeń i pisałem skargi do komisji wyborczej, ale wszystko na próżno – mówi.

Niejednokrotnie Aleksander był zatrzymywany i aresztowany na wiecach, ale też przed nimi i po nich. Policja i Centrum Zwalczenia Ekstremizmu groziły mu różnymi problemami w pracy i sprawami karnymi. – Nie traktowałem tych gróźb poważnie aż do czasu, gdy sztab Nawalnego został uznany za organiza-

że agencji FSB z drugiego departamentu. Aleksander musiał zmienić miejsce pobytu, numer telefonu, ale nękanie nie ustało. W końcu, jak mówi, „z pomocą Bożą i najbliższych” udało mu się uciec z Rosji, ledwie unikając

Uciekinier z Rosji

foto: archiwum prywatne

„Z pomocą Bożą i najbliższych” Aleksandrowi udało się opuścić Rosję, ledwie unikając aresztowania przez FSB.

cję terrorystyczną i ekstremistyczną – wspomina. Prawie wszyscy koordynatorzy sztabu zostali postawieni w stan oskarżenia, ktoś aresztowany, innemu udało się opuścić Rosję.

Do jego domu również zaczęli przychodzić nie tylko zwykli policjanci, ale tak-

aresztowania. Bliskim wciąż trudno się z tym pogodzić, ale rozumieją, że nie było innego wyjścia, w przeciwnym razie spędziłby za kratami 10–15 lat.

Przekraczanie granicy rosyjskiej odbywało się w napięciu, gdyż na lotnisku długo sprawdzała go służba graniczna, ale mimo wszystko wydano pozwolenie na wyjazd. Po przyjeździe do Polski od razu zwrócił się do Straży Granicznej z prośbą o udzielenie azylu politycznego, po czym spędził noc w pokoju bardzo przypominającym celę więzienną w Rosji. Następnego

dnia spotkał się z Komentantem Służby Granicznej, potem nastąpiła dwutygodniowa kwarantanna (był to czas pandemii) i zakwaterowanie w ośrodku dla uchodźców. – Wszyscy pracownicy Straży Granicznej w Polsce byli pomocni, a komunikacja z nimi bardzo różniła się od tej w Rosji – mówi.

W POSZUKIWANIU SCHRONIENIA

Niestety, pobyt w ośrodku był daleki od sielanki. – W jednym z ośrodków dla migrantów, w którym mieszkałem, panował szariat, gdyż większość mieszkańców pochodziła z Czeczenii, Afganistanu, Syrii, Somalii i innych krajów muzułmańskich. Po prostu dla mnie, wierzącego katolika, przebywanie tam nie było bezpieczne, więc poprosiłem o pomoc w znalezieniu schronienia – mówi. Z pomocą przyszła mieszkanka Siedlec, która przekazała kontakt do rodziny z neokatechumenatu. Aleksander znalazł w ten sposób gościnny dom. – Jestem w małym miasteczku. Tymczasowo trafiłem tutaj i dziękuję Bogu i wszystkim dobrym ludziom, przez których On działa, za pomoc, której mi udzielił – wyznaje. Chciałbym zamieszkać w Krakowie. Niestety, nie mam jeszcze decyzji w sprawie azylu i nie mogę pracować.

Aleksander wybrał jako miejsce ucieczki Polskę i tu ubiega się o azyl, ponieważ jest etnicznym Polakiem i katolikiem. Jego pradziadek był represjonowany przez reżim Stalina w 1937 r. za to, że był Polakiem. – Z wielkim trudem udało mi się zdobyć kopie dokumentów jego sprawy karnej z archiwum FSB (dawne Archiwum NKWD), gdzie oficjalny wyrok brzmi: „Za udział w działalności szpiegowskiej kontrrewolucyjnej organizacji polskich uciekinierów...”. Został skazany na dziesięć lat gułagu, gdzie ostatecznie został rozstrze-

lany podczas odwrotu Armii Czerwonej.

ROSYJSKA SZARZYNA

Aleksander przybył do Polski jeszcze przed rosyjską agresją na Ukrainę. Wiadomość o wybuchu wojny zastała go w obozie dla uchodźców nieopodal Białej Podlaskiej. Zareagował na nią przerażeniem i niezrozumieniem: po co to wszystko? – Byłem pewien, że Putin po prostu przeży muskuły przed Zachodem, skupiając ponad sto tysięcy żołnierzy na granicach Ukrainy. Ale to, co zrobił, to najgorsza zbrodnia wojenna od czasów II wojny światowej

Historia Aleksandra pokazuje, jak wysoką cenę mieszkańcy Rosji płacą za sprzeciw wobec reżimu Putina.

– wyniszczenie ludności cywilnej Ukrainy: kobiet, osób starszych i dzieci, zniszczenie całych miast w pogoni za szalonymi celami przywrócenia imperium – mówi. Aleksander z żalem mówi o poparciu dla wojny wśród Rosjan. – Niestety, społeczeństwo rosyjskie cierpi nie tylko z powodu propagandy, ale także zgorzknienia ludzi, którzy żyją w wielkiej biedzie, ponadto bez nadziei i bez Boga, ale nie robią nic, aby zmienić sytuację – ocenia.

Około 80 proc. obywateli Rosji w pełni popiera Putina i wojnę na Ukrainie, 19 proc. rozumie sytuację i nie popiera władz i zbrodni, lecz jedynie 1 proc. nie boi się wyrażać swojego sprzeciwu w czasie pikiet i protestów, za które grozi aresztowanie.

– Ludzie w Rosji, poza Moskwą i Petersburgiem, żyją ubogo, często bez takich dobrodziejstw cywilizacji, jak toaleta. Nie mogą oszczędzić na samochód, mieszkanie czy nowoczesny smartfon. Żyją z dnia na dzień, od wypłaty do wypłaty, ledwo wiążąc koniec z końcem – mówi Alek-

sander. Do tego wszystkiego nie istnieją niezależne sądy, uczciwe wybory, nie ma normalnie funkcjonującej policji, służby zdrowia czy edukacji. Korupcja jest wszechobecna. Opozycja w Rosji została rozbita, a niezależne media zlikwidowane lub uznane za zagranicznych agentów. Borys Niemcow został zastrzelony za murami Kremla, Aleksiej Nawalny – niemalże otruty – przeżył i przebywa w więzieniu z innymi przedstawicielami opozycji.

– Ludzie są niezadowoleni z życia, ale nie chcą wziąć spraw w swoje ręce. Są zli na wszystko i wszystkich (w tym na siebie); obwiniają innych, zwłaszcza Zachód i USA – przyznaje Aleksander.

Aleksander surowo ocenia zachowanie Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej. – Cerkiew uczestniczy w podżeganiu do wojny, wykorzystując prawie całkowity brak wiedzy religijnej nawet wśród tych, którzy nazywają się wierzącymi. Między innymi patriarcha Cyryl ponosi odpowiedzialność za tę wojnę i odurzenie ludności. Na jednej z Mszy świętych nazwał agresję na Ukrainę „świętą” i faktycznie pobłogosławił armię rosyjską za bratobójstwo. Niestety, Rosyjska Cerkiew Prawosławna jest dla mnie niczym więcej niż sektą faryzeuszy, ideologicznym blokiem rządzącej partii Jedna Rosja – mówi.

WYSOKA CENA

Historia Aleksandra pokazuje, jak wysoką cenę mieszkańcy Rosji płacą za sprzeciw wobec reżimu Putina. Pozostaje im w zasadzie albo pogodzić się z istniejącą rzeczywistością, albo wyjechać ze swojego kraju, albo... trafić do więzienia. Żyjący w biedzie mieszkańcy wierzą w propagandę władz albo żyją w poczuciu, że i tak nie są w stanie nic zmienić. W tej sytuacji szczególnie aktualna i ważna wydaje się modlitwa za ten ogromny kraj i zawierzenie go Niepokalanemu Sercu Maryi.

oprac. **Barbara Stefańska**

Grażyna Rybak

Zatrucia metanolem

Latем dzieci mogą przypadkowo zatruci się alkoholem metylowym (metanolem) zawartym w płynach do mycia szyb, spryskiwaczy samochodowych, denaturacie, rozpuszczalniku. Metanol wchłania się z przewodu pokarmowego i dróg oddechowych, a zatrucie nim może być śmiertelne. Podczas długiej jazdy samochodem, przy ciągłym stosowaniu płynu, stężenie metanolu w aucie dochodzi do maksimum.

Toksyczność metanolu wynika ze szkodliwego działania jego metabolitów, powstających w wątrobie – formaldehydu i kwasu mrówkowego. Alkohol metylowy już po 2 godz. od spożycia jest niewykrywalny, ale powstały z jego rozkładu kwas mrówkowy zostaje.

Małe dzieci są najbardziej narażone, bo po dostaniu się do krwi toksyna trafia do tkanek i kumuluje się w narządach najbardziej uwodnionych, jak gałka oczna. Objawy zatrucia metanolem na początku przypominają upojenie alkoholowe z sennością, dezorientacją, potem dołącza się kwaszycy ból brzucha, zawroty i ból głowy, nudności i wymioty.

Dorośli, mijając nastolatka z tymi objawami, oceniają: „upił się”. A stan dziecka się pogarsza, może dojść do śpiączki, zaburzeń oddychania i czynności serca. W ciężkich zatruciach metanolem występują: drgawki, ostra niewydolność oddechowa, czasem ostre zapalenie trzustki. Dołączają się zaburzenia widzenia, które nierzadko prowadzą do nieodwracalnej ślepoty, bo metanol zaburza funkcję mitochondriów nerwu wzrokowego,

co prowadzi do przekrwienia, obrzęku i zaniku nerwu.

Smak i zapach alkoholu metylowego i etylowego jest ten sam, co jest przyczyną zatrucia wskutek spożyciu alkoholu nieznanego pochodzenia na prywatkach. Metanol wchłania się szybko, maksymalne stężenie

we krwi osiąga po 30–60 min. Jest metabolizowany w wątrobie wolniej niż etanol, przez enzym – dehydrogenazę alkoholową – do formaldehydu i kwasu mrówkowego, które są śmiertelnie trujące. Powodują ciężkie zaburzenia równowagi kwasowo-zasadowej, tzw. kwasicę nie oddechową, i uszkodzenia narządów wewnętrznych.

Picie lub wdychanie metanolu grozi śmiercią lub poważnym kalectwem: spożycie 8–10 gramów powoduje ślepotę, a 12–20 gramów – śmierć. W marcu 2022 r. w województwach śląskim i łódzkim liczba śmiertelnych zatruci metanolem wzrosła z powodu wypicia denaturatu. Dlatego Główny Inspektorat Sanitarny zakazał dodawania do denaturatu więcej niż 3 proc. metanolu. Wcześniej zawierał on powyżej 70 proc. metanolu. W leczeniu zatrucia metanolem trzeba podać odtrutki – im wcześniej, tym większa szansa na wyleczenie i brak powikłań. Odrutki hamujące metabolizm metanolu to etanol, fomepizol, kwas folinowy lub foliowy.

Pierwsza pomoc polega przede wszystkim na wywołaniu wymiotów, jeśli osoba jest przytomna. Następnie należy podać poszkodowanemu dwuwęglan sodowy (soda) – 4 g co 30 min – lub po 2,5 ml 40-procentowego roztworu alkoholu etylowego na kilogram masy ciała. Etanol zapobiega szybkiemu wchłanianiu metanolu. Należy natychmiast wezwać pogotowie ratunkowe. Leczenie szpitalne umożliwi hemodializę, która usuwa metanol z organizmu.

Trzymajmy wszelkie chemikalia z dala od dzieci.

Autorka jest specjalistą pediatrii

Jeszcze o źródłach frazeologizmów

dr hab. Tomasz Korpysz

W poprzednich odcinkach przywołałem kilka najbardziej znanych źródeł związków frazeologicznych; były to: Biblia (np. *rzucić perły przed wieprze*), mitologia (np. *stajnia Augiasza*), ważne literackie teksty antyczne (np. *Iwia część*) i nowożytne (np. *walczyć z wiatrakami*), wypowiedzi postaci historycznych (np. *kości zostały rzucone czy szkoda czasu i atlasu*) oraz pamiętne wydarzenia (np. *pyrrusowe zwycięstwo czy pójść do Canossy*). Rzut oka na zawartość dowolnego słownika frazeologicznego pozwoli jednak się zorientować, że nie takie konstrukcje tam dominują. Znacznie liczniejsze są przecież połączenia wyrazowe, które wprawdzie są utrwalone i mają znaczenie przenośne, ale których źródeł trzeba szukać w dawnych obyczajach, tradycjach, realiach codziennego życia.

Niektóre dzisiejsze frazeologizmy to po prostu opisy czegoś, co nasi przodkowie obserwowali, czego doświadczali. Pierwotnie były one zatem wyrażeniami dosłownymi, dopiero wtórnie nabrały przenośnego sensu i utrwały się jako frazeologizmy. Tytułem przykładu przywołać można choćby następujące (bardzo różnorodne) konstrukcje: *czysty jak łaźnia*, *dźwigać coś na swoich barkach*, *gdzie drwa rąbią, tam wióry lecą*, *gonić w piątkę* (to określenie z gwary łowieckiej, początkowo odnoszące się do psów tropiących), *jak grom z jasnego nieba*, *leżeć odłogiem*, *mieć mleko pod nosem*, *mieć ręce i nogi*, *nie ma dymu bez ognia*, *odejmować sobie od ust*, *położyć uszy po sobie*, *sam jak palec* (rzeczownik *palec* początkowo był nazwą kciuka, który jest oddalony od pozostałych palców).

Istnieją też takie związki frazeologiczne, które były określeniami zawodów, zwyczajów, zajęć, sposobów wykonywania jakichś czynności czy

osiągania jakichś celów. Przykładem mogą być choćby: *advokat diabła* (tzw. *advocatus diaboli*, czyli oficjalnie *promotor fide* – ‘opiekun wiary’ – to osoba, która w procesach beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych stara się obalić wnioski, szukać przeszkód, a w ten sposób sprawia, że proces staje się bardziej przekonujący), *czarna polewka* (mężczyźni starającemu się o rękę jakiejś kobiety na znak odmowy podawano niegdyś czerninę, czyli właśnie „czarną polewkę”), *drzeć z kogoś pasy* (jedną z praktykowanych dawniej tortur było zdzieranie komuś skóry), *dziesiąta woda po kiele* (kissiel uzyskiwano niegdyś przez przepłukiwanie zawieszony z maki; woda po kolejnych płukaniach zawierała coraz mniej pożądanego składnika), *nie zasypiać gruszek w popiele* (geneza tego frazeologizmu związana jest z dawnym sposobem pieczenia gruszek, który wymagał czujności i tego, by nie zaspać, nie przegapić odpowiedniego momentu na ich wyjęcie), *odchodzić do lamusa* (lamus był to budynek, w którym przechowywano cenne przedmioty, różne dobra, później zaś – rzeczy w danym momencie niepotrzebne), *rzucić komuś rękawicę i podjąć rękawicę* (rycerz na znak, że wyzywa przeciwnika na pojedynek, rzucał w niego lub mu pod nogi rękawicę, z kolei jeśli ktoś zgadzał się na taki pojedynek, to podnosił tę rękawicę z ziemi), *stać pod pręgierzem* (do pręgierza, czyli specjalnego słupa stojącego niegdyś na rynkach miast lub przy budynkach ratusza, przywiązywano lub przykuwano złoczyńców).

W wielu frazeologizmach odbija się też sposób postrzegania i wartościowania świata przez naszych przodków. Na przykład dawniej niska pozycja psa wśród zwierząt domowych stała się podstawą całego zbioru frazeologizmów typu *pieskie życie*, *pieskie żarcie*, *głodny jak pies*, *pogoda pod psem* itp.

Dopłaty do węgla

Edyta Pisarczyk-Kulon

Z zakupem węgla na nowy okres grzewczy warto wstrzymać się do 27 lipca 2022 r., kiedy wejdzie w życie ustawa o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw.

Zgodnie z ustawą cena za tonę węgla nie powinna przekroczyć 996,60 zł. To nowe rozwiązanie, które ma wesprzeć gospodarstwa domowe i przedsiębiorców zajmujących się sprzedażą paliw stałych, w związku ze wzrostem cen tych surowców.

Dofinansowanie przysługujące również za zakup brykietu lub peletu zawierającego co najmniej 85 proc. węgla kamiennego. Niższe ceny pa-

liw dotyczą tych, które zostały wydobyte lub wyprodukowane w Polsce lub do niej sprowadzone w okresie od 16 kwietnia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. Maksymalna ilość węgla, za którą przedsiębiorca sprzedający paliwo stałe może uzyskać rekompensatę, wynosi 3 tony dla jednego gospodarstwa domowego.

Gospodarstwo domowe, które kwalifikuje się do preferencyjnego zakupu, to takie, którego głównym źródłem ogrzewania są: kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane paliwem stałym, zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków. O rekompensatę mogą ubiegać się wspólnoty mieszkaniowe albo spółdzielnie mieszkaniowe.

Warunkiem zakupu paliwa stałego po preferencyjnej cenie, nie wyższej niż 996,60 zł brutto za tonę, będzie złożenie przez członka gospodarstwa oświadczenia o ilości tego paliwa zakupionego po dniu wejścia w życie ustawy. Dodatkowo należy udokumentować, np. deklaracją złożoną w centralnej ewidencji emisyjności budynków, że pod adresem budynku, w którym znajduje się gospodarstwo domowe, jest zlokalizowane źródło spalania paliw stałych.

W ten sam sposób będą postępować osoby działające w imieniu i na rzecz wspólnoty mieszkaniowej albo spółdzielni mieszkaniowej, nabywające paliwa stałe dla tej wspólnoty lub spółdzielni. Wzory oświadczeń składanych w tym zakresie przedsiębiorcy sprzedającemu paliwo stałe określają załączniki do ustawy.

Przedsiębiorca, który chce uzyskać rekompensatę w związku ze sprzedażą paliwa po preferencyjnej cenie,

musi złożyć wniosek. Ustawa przewiduje dwa okresy składania wniosku dokumentującego sprzedaż paliwa stałego. Pierwszy w okresie od 15 do 31 października 2022 r. W tym wniosku przedsiębiorca może wystąpić o dopłatę sprzedaży paliw w okresie od 27 lipca do 30 września 2022 r. Drugi zbiorczy wniosek przedsiębiorca będzie mógł złożyć od 1 do 20 stycznia 2023 r. W tym wniosku przedsiębiorca udokumentuje sprzedaż paliw stałych dla gospodarstw domowych, wspólnot i spółdzielni w okresie od 1 października do 31 grudnia 2022 r.

Za sprzedaż paliw stałych od 27 lipca do 30 września 2022 r. przedsiębiorca otrzyma rekompensatę do 31 grudnia 2022 r., jeżeli złoży kompletny wniosek. Wyплаты rekompensat do 31 marca 2023 r. będą dotyczyły sprzedaży w okresie od 1 października do 31 grudnia 2022 r.

Autorka jest radcą prawnym

foto: PAP/EPA/Andreu Dalmau

Lewandowski w Barcelonie

FC Barcelona ogłosiła pozyskanie Roberta Lewandowskiego z Bayernu Monachium. Nie podano szczegółów operacji, ale media są zgodne, że Barcelona zapłaci za Polaka 45+5 milionów euro, a on podpisze umowę na trzy lata z opcją przedłużenia jej o rok. Według Fabrizio Romano oraz Marki napastnik będzie zarabiał około 9 milionów euro netto na sezon.

PZPN ukarany

Polski Związek Piłki Nożnej został ukarany przez UEFA grzywną w wysokości 5 tys. euro za czerwcowy mecz z Belgią. Powodem było zachowanie kibiców i wynikające z tego konsekwencje. Ostrzeżenie otrzymał też Czesław Michniewicz, selekcjoner reprezentacji Polski.

foto: FB/PZPN

foto: PAP/EPA/John G. Mahanglo

Brawo Polacy!

Paweł Fajdek i Wojciech Nowicki, zdobywając złoty i srebrny medal w rzucie młotem w lekkoatletycznych mistrzostwach świata w Eugene (USA), dokonali tego, co nie udało się nikomu od ponad 30 lat. Przy okazji też sięgnęli po sówite nagrody. W sumie z koła w Eugene podnieśli ponad pół miliona złotych.

Liga Mistrzów w Warszawie

Stadion Legii będzie miejscem rozgrywania meczów mistrza Ukrainy Szachtara FC w Lidze Mistrzów UEFA w sezonie 2022/2023. Legia Warszawa podpisała z Szachtarem FC umowę najmu stadionu na mecze fazy grupowej Ligi Mistrzów UEFA. Ze względu na działania wojenne Rosji ukraińskie kluby nie mogą obecnie rozgrywać meczów w europejskich pucharach na terytorium swojego kraju.

foto: Wikipedia

DALEKO OD NAJLEPSZYCH

Mariusz Jankowski

Stadiony są piękne. Kibiców nie brakuje. Zainteresowanie ze strony mediów gwarantowane. Dlatego co jakiś czas głośno mówi się o tym, że piłkarska Ekstraklasa rośnie w siłę. Ba! Słychać też głosy, że z sezonu na sezon coraz skuteczniej goni ona Europę.

Czy aby na pewno? Coś w tym oczywiście jest. Bo przecież wspomniane obiekty, dobrze realizowane transmisje telewizyjne, duży szum wokół rozgrywek – to wszystko faktycznie jest na niezłym, europejskim poziomie. Jak by jednak na to nie patrzeć, jest to tylko otoczka. Ważna, istotna, potrzebna, ale nadal jedynie otoczka.

Dużo gorzej wygląda strona sportowa. Boleśnie przekonaliśmy się o tym przy okazji kolejnych eliminacji Ligi Mistrzów. Najlepszy polski klub już w pierwszej rundzie kwalifikacji odpadł z rozgrywek. W dwumeczu Lech nie dał rady mistrzowi Azerbejdżanu. W Baku poznaniacy przegrali aż 1 do 5. Ten wynik niestety robi wrażenie. Bardzo negatywne wrażenie. I bardzo boleśnie wskazuje nam miejsce w szeregu.

Piłkarsko wciąż odstajemy. Nie od najlepszych – odstajemy od europejskich średniaków, bo do takich już od lat zalicza się rywal Lecha, czyli Karabach Agdam. Nasi kolejni mistrzowie regularnie dostają bity. Nie ma przypadku w tym, że od początku rozgrywek Champions League w fazie grupowej grały tylko dwa kluby: dwukrotnie Legia Warszawa, a raz Widzew Łódź. I proszę mi wierzyć, że coroczne przypominanie tego faktu nie należy do przyjemności.

Liga Mistrzów to rozgrywki elitarne. Polskich klubów tam jednak nie uwidzisz. Mało tego, nie ma nas nawet w pobliżu suto zastawionych stołów. Często bowiem nasi przedstawiciele, tak jak w tym roku Lech, odpadają już w I lub II rundzie eliminacji. Czyli w przedbiegach. I to boli. Tym bardziej i tym mocniej, że szansa na poprawę tego stanu rzeczy nie widać.

Najprościej byłoby napisać, że potrzebne są jeszcze większe nakłady, poważniejsi sponsorzy, większe budżety. To na pewno prawda. Prawdą jest jednak również to, że potrzebna jest stabilizacja. Plan. Pomysł na budowę drużyny.

Oczywiście, łatwiej się buduje, mając więcej pieniędzy, ale nawet bez tych bająskich sum można wiele zyskać. Na przykład poprzez stabilizację i długofalowe działania. A jak to wygląda w naszych najlepszych klubach? Najdłużej pracującym trenerem jest Marek Papszun – zasiada na ławce Rakowa od kwietnia 2016 r. Czyli ponad sześć lat. I jest pod tym względem absolutnym rekordzistą. W Polsce to jednak wyjątek. Standardem jest zmienianie trenerów, piłkarzy, prezesów, dyrektorów sportowych. A w takich warunkach trudno zbudować coś trwałego. Dlatego nasza pogoń za Europą wciąż jest nieskuteczna, do najlepszych nadal nam daleko. Bardzo daleko.

Autor jest dziennikarzem TVP

Słynna polska para zakończyła karierę

Słynna polska para w łyżwiarstwie figurowym zakończyła karierę. Natalia Kaliszek i Maksym Spodyriew dwukrotnie wystąpili na igrzyskach olimpijskich w roku 2018 i 2022, zdobywając 14. i 17. miejsce. w rywalizacji par tanecznych. Przez wiele lat byli najlepszym polskim duetem.

foto: FB/Natalia Kaliszek

Warzywa na dobry nastrój

Barbara Wiśniowska

Wcale nie mamy gwarancji, że latem dobry nastrój przyjdzie do nas sam. Trzeba mu trochę pomóc. Na szczęście wieczory są jasne i ciepłe – aż się prosi skrzyknąć gości na grę planszową. Mamy dostęp do świeżych warzyw, od których dobry nastrój zależy wprost proporcjonalnie. Niech nas nie kusi zamawianie gotowej pizzy. Sałatka trojańska jest tak pyszna, że warto poświęcić chwilę na jej przygotowanie. W wersji leniwej czas poświęcamy tylko bałkańskiemu, a resztę składników kupujemy.

Dla dobrego nastroju ważne jest regularne spożywanie produktów koloru zielonego. Oprócz uspokajających witamin z grupy B i kwasu foliowego zawierają też chlorofil, w którym ukrywa się euforyzująca cytorfina. Papryka z ogromem witaminy C uczestniczy w produkcji hormonów zwalczających stres.

Kapsaicyna w ostrej papryce zwiększa wydzielanie endorfin. Cieciora pomaga utrzymać stały poziom cukru we krwi. Warzywa strączkowe dostarczają cynku, fosforu i biotyny, która przeciwdziała depresji. Pomidory i zawarty w nich uspokajający brom pomogą zwalczyć stres, a ich aminokwasy regenerują układ nerwowy. Buraki pomagają się skoncentrować, a ziemniaki uspokajają.

fol. Barbara Wiśniowska

SAŁATKA TROJAŃSKA

Składniki: pomidor ■ szynka ■ ser sirene ■ orzechy włoskie ■ cebula ■ pestki dyni i słonecznika ■ natka pietruszki ■ bakłażan marynowany i grillowany (przyprawiamy i zalewamy oliwą na 20 minut, grillujemy)

sos czosnkowy (gotowy lub: 2 zmiążdżone ząbki czosnku, 6 łyżek śmietany, 4 łyżki majonezu, ćwierć łyżeczki soli, szczypta pieprzu ziółowego – mieszamy)

hummus (gotowy lub: 400 g ugotowanej cieciora, 5 łyżek pasty tahini, łyżeczka soku z cytryny, zmiążdżony ząbek czosnku, łyżeczka mielonego kuminu, sól, pieprz, łyżeczka oleju sezamowego lub oliwy – miksujemy)

pasta kiopoli (gotowa lub: bakłażan pieczony bez skórki i nasion, czerwona papryka pieczona bez skórki, pomidor bez skórki, ząbek czosnku, natka pietruszki, łyżka octu winnego, sól i pieprz, ćwierć łyżeczki suszonej papryki wędzonej, kilka łyżek oliwy – wszystko dokładnie miksujemy)

Sposób przygotowania: Plastry warzyw, szynki i sera układamy na talerzu, dodajemy sosy, posypujemy ziarnami i siekaną natką.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – część ognia
- 1 G – styl architektury
- 2 E – cyrk lodowcowy
- 3 A – otwór w baku
- 3 G – najemca lokalu
- 6 A – główny zamysł
- 6 H – świetna zabawa
- 8 C – zwolennik ateizmu
- 9 A – ujęty w cudzysłów
- 9 G – Giovanni, malarz
- 10 E – dziejowy okres
- 11 A – mistrz pióra
- 11 G – osnowa filmu

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – tajny nadzór
- C 1 – bieg konia
- C 8 – cenna karta
- D 3 – łam w gazecie
- E 1 – księgi sądowe
- E 8 – fale radiowe
- F 4 – tytuł rabina
- G 1 – kuzyn brzozy
- G 8 – młody delfin
- H 3 – wśród zakonników
- I 1 – ptasi śpiew
- I 8 – dzielnica Warszawy
- K 1 – totalny zamęt

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 5 sierpnia na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

05.10 Klan (3983); **05.35** Klan (3984); **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl (29); **06.55** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce (245); **09.05** Weterynarze z sercem; **09.45** Diamenty są wieczne – film sensacyjny, Wielka Brytania 1971, reż.: Guy Hamilton, wyk.: Charles Gray, Lana Wood, Jimmy Dean, Putter Smith, Bruce Glover, Sean Connery; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.55** Skoki narciarskie – Letnie Grand Prix, Wisła – konkurs indywidualny mężczyzn; **14.55** Z pamięci: Zbigniew Bieńkowski, cz. 1; **15.00** Okrasa łamie przepisy; **15.35** Jan Serce (3) – serial TVP; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **18.25** Komisarz Alex (207) – serial kryminalny TVP; **19.15** Tour de Pologne – kroniki – felieton; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.15** Bolivar (36) – serial kostiumowy, Kolumbia 2019, reż.: Luis Alberto Restrepo, wyk.: Luis Gerónimo Abreu, Irene Esser, Rosmeri Marval, Erick Rodríguez **21.15** Zakochana Jedyńka – Zniwola: na: Felix Austria – dramat, Ukraina 2020, reż.: Christina Sivolap, wyk.: Marianna Januszewicz, Alesya Romanova, Roman Lutskiy **23.05** Karpaty: miłość i zdrada – film fabularny, USA 2019, reż.: John Wynn, wyk.: Robert Patrick, Tommy Flanagan, Poppy Drayton **01.35** Z pamięci: Zbigniew Bieńkowski, cz. 1 – felieton **01.45** Lekkoatletyka – Mistrzostwa Świata – Eugene, dzień 10 **05.00** Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Barwy szczęścia (2620) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Barwy szczęścia (2621); **06.25** Barwy szczęścia (2622); **07.00** M jak miłość (1655) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **12.10** Kino familijne – Artur i zemsta Maltazara – film animowany, Francja 2009, reż.: Luc Besson, wyk.: Freddie Highmore, Mia Farrow, Logan Miller, Robert Stanton; **14.00** Familiada (2426) – teleturniej; **14.30** Koło fortuny – teleturniej; **15.10** Lekkoatletyka – Mistrzostwa Świata – Eugene, dzień 10; **18.05** Panorama; **18.15** Va Banque – teleturniej; **18.50** Na sygnale (370) – serial fabularny TVP; **19.25** Na sygnale (371) – serial fabularny TVP; **20.00** Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 – Włocławek – Muzyka romska – koncert, reż.: Tomasz Klimek, Mikołaj Dobrowolski; **21.00** Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 – Stalowa Wola – 30 lat disco polo cz. 1 **21.50** Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 – Stalowa Wola – 30 lat disco polo cz. 2 **22.40** Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 – Stalowa Wola – 30 lat disco polo **23.20** Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 – Stalowa Wola – 30 lat disco polo **24.00** Kino bez granic – Utoya, 22 lipca – dramat, Norwegia 2018, reż.: Erik Poppe, wyk.: Andrea Berntzen, Aleksander Holmen, Brede Frisstad **01.50** Sztuczki – film obyczajowy, reż.: Andrzej Jakimowski **03.35** Razem czy osobno? – komedia, USA 2014, reż.: Rob Reiner, wyk.: Michael Douglas, Diane Keaton, Meryl Williams, Frankie Valli **05.15** Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.23** Pogoda; **06.31** Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Info Poranek; **09.41** Pogoda; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda; **11.29** Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Info Dzień weekend; **12.52** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda; **14.59** Info Dzień weekend; **15.29** Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Info Dzień weekend; **18.06** Panorama; **18.18** Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** INFO V4+; **19.05** Głębia ostrości **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** W pełnym świetle **21.24** Serwis Info Wieczór weekend **21.51** Pogoda **22.00** Serwis Info Wieczór weekend **23.00** INFO Wieczór **23.55** Serwis Info Wieczór weekend **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.52** Pogoda **01.05** Woronicza 17 **02.15** Minęła 20 **03.05** Pogoda **03.10** INFO V4+ **03.35** Głębia ostrości **04.05** Karski i władcy ludzkości **05.13** Agrobiznes – podsumowanie

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Muzyczne chwile; **06.00** Jestem Mamą; **06.15** Filmowe Życiorysy. Wichura – Zielony Trójkąt; **07.20** Śladami s. Heleny Majewskiej; **07.40** Muzyczne chwile; **07.45** Ocali od zapomnienia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** Spotkania z lasem; **09.10** Spotkanie z Magdą Buczek; **09.15** Manna z Nieba; **09.30** Msza święta z Jasnej Góry; **10.35** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”; **10.40** Kościuszko – Jeszcze Polska zatańczy; **12.00** Anioł Pański z Ojcem Świętym Franciszkiem; **12.15** Spektakl teatralny: Powrót posta; **13.25** Słowo życia; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **13.50** Lotte małopolska lanka wczoraj i dzisiaj; **15.00** Wieś – to też Polska; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **16.45** Filmowe Życiorysy. Biegnij całym swoim sercem; **17.00** Zostań Żołnierzem RP **17.15** Sekrety mlichów **17.30** Sól Ziemi **17.55** Poczet Wielkich Polaków **18.00** Anioł Pański **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.20** Podróż Apostolska Papieża Franciszka **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec **20.50** Każde życie jest cudem **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja **21.20** Informacje dnia **21.40** Retrospekcja **21.45** Stan Bezpieczeństwa Państwa **21.55** Savionalia – program kulturalny **21.45** Mój brat papież **23.00** Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej **23.30** Tam, gdzie Bóg płacze **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień – 24 lipca; **06.50** Objawienia gietrzwałdzkie – film dok.; **08.00** Msza greckokatolicka; **09.00** Janosik (9) – serial TVP; **09.50** Informacje kulturalne; **10.10** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **10.40** Astronomia niepodległa. 100 lat polskiej astronomii (6); **11.15** Wojownicy czasu; **11.55** Na tropach prehistorii – Początki ssaków (3); **12.55** Dzika Kanada (3) – serial dok.; **13.50** Fascynujący sad – Jesień, Zima – cykl dok.; **14.15** Kolumbowie (1) – serial TVP; **15.15** Kolumbowie (2); **16.10** Nie taka prosta historia; **16.35** Wielki Test o Policji; **18.00** Stawka większa niż życie (15); **19.10** Windsor. Największa miłość Elżbiety II (3) – serial dok.; **20.10** KGB: tarcza i miecz (2) – cykl dok.; **21.15** Co mi zrobisz, jak mnie złapiesz – komedia, reż.: Stanisław Baręja, wyk.: Krzysztof Kowalewski, Bronisław Pawlik, Stanisław Tym, Ewa Wiśniewska, Ewa Ziętek, Andrzej Fedorowicz; **23.05** Chartum – dramat; **01.20** Wojna i Polska – film dok.; **02.55** Szerokie tory; **03.30** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 35 KFPP Opole '98 – Pamiętając o ogrodach – koncert jubileuszowy, cz. 2; **08.00** Nabożeństwo ewangelickie w Sorkwicach; **09.05** Z przytupem; **09.35** Baśnie z piasku (7) – serial; **10.05** Trzeci punkt widzenia; **10.45** Szpital na peryferiach (18); **12.00** Śpiewaj tylko sercem – Bernard Ładysz – film dok.; **13.45** Na zawsze razem – film fabularny; **15.45** Kromer Festival Biecz 2022 – Isola – koncert; **17.15** Niedziela z... twórczością Franciszka Walickiego; **18.05** Niedziela z... twórczością Franciszka Walickiego –...i nie żałuj tego (film o Franciszku Walickim) – film dok.; **19.10** Niedziela z... – Koncert; **19.30** Informacje kulturalne; **20.00** Królowie Słońca – film przygodowo-historyczny, USA 1964, reż.: J. Lee Thompson; **21.55** Trzeci punkt widzenia; **22.35** Dramatyczny rok – film dok.; **00.40** Kika – komedia, Francja/Hiszpania 1993, reż.: Pedro Almodóvar; **02.45** Psy 2. Ostatnia krew – film sensacyjny; **04.40** Cum on feel the noise. Ostre brzmienie – film dok.; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.20 Uwaga!; **05.40** Ukryta prawda (906); **06.30** Kuchenne rewolucje 11 (2); **07.25** Nowa Maja w ogrodzie 6 (20); **07.55** Akademia ogrodnika (20); **08.00** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (5); **09.00** Dzień Dobry Wakacje (10); **11.31** Weekendowa metamorfoza 4 (3); **12.35** Co za tydzień; **13.20** Mask Singer (5); **14.50** Alvin i wiewiórki: Wielka wyprawa – film przygodowy; **16.50** Znowu mam 17 lat – komedia, USA 2009, reż.: Burr Steers, wyk.: Zac Efron, Matthew Perry, Leslie Mann, Thomas Lennon; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Starcie Tytanów – film przygodowy, USA 2010, reż.: Louis Leterrier, wyk.: Sam Worthington, Liam Neeson, Ralph Fiennes, Gemma Arterton, Mads Mikkelsen, Alexa Davalos, Jason Flemyng, Pete Postlethwaite, Polly Walker; **22.30** Dowód życia – film sensacyjny, USA 2000, reż.: Taylor Hackford; **01.10** Kuchenne rewolucje 23 (5); **02.15** Uwaga!; **02.35** Noc Magii; **04.00** Kto was tak urządził; **04.30** Kto was tak urządził; **05.00** Kto was tak urządził; **05.30** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.50** Rio – film animowany, USA 2011, reż.: Carlos Saldanha; **10.55** Jak długo jeszcze? – komedia, USA 2007, reż.: Steve Carr; **12.55** Epoka lodowcowa 3: Era dinozaurów – film animowany; **15.00** Indiana Jones i ostatnia krucjata – film sensacyjny, USA 1989, reż.: Steven Spielberg; **17.40** Nasz Nowy Dom (219); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni (94); **22.10** Słoneczny patrol – film komediowy, USA 2017, reż.: Seth Gordon; **00.45** Jumanji: Przygoda w dżungli – film sensacyjny, USA 2017, reż.: Jake Kasdan, wyk.: Dwayne Johnson, Jack Black, Kevin Hart, Karen Gillan, Nick Jonas, Bobby Cannavale, Rhys Darby, Alex Wolff, SerDarius Blain, Madison Iseman, Morgan Turner, Mason Guccione, Colin Hanks, Marc Evan Jackson, Carlease Burke; **03.10** Świat według Kiepskich (225); **04.00** Dodatkowy Świat wg Kiepskich lub Kabarety; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleshopping TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (685); **06.00** Wspaniałe stulecie (66); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Okiem Wiary – magazyn; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (4) – serial TVP; **09.40** Komisarz Alex (196) – serial kryminalny TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (260) – serial kryminalny TVP; **11.30** Leśniczówka (565) – serial TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedyńce: Mistyczny las Niemiec – film dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (67) – serial kostiumowy; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM! – magazyn; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (686) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Wojenne dzwony (16) – serial TVP; **18.00** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Tour de Pologne – kroniki – felieton; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości

20.05 Pogoda

20.10 ALARM! – magazyn

20.30 Leśniczówka (566) – serial obyczajowy TVP

21.05 Bolivar (37) – serial kostiumowy

22.00 07 zgłoś się (21) – serial TVP

24.00 Świat bez fikcji – Państwo Islamskie, terror w Azji Środkowej – film dokumentalny

01.05 Zniewolona: Felix Austria – dramat, Ukraina 2020, reż.: Christina Sivolap, wyk.: Marianna Januszewicz, Alesya Romanova, Roman Lutsyki

02.50 Trzeci oficer (12) – serial sensacyjny TVP

03.45 Zaufać Światowej Organizacji Zdrowia – film dokumentalny

04.45 Notacje: Roman Stanisewski

04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 M jak miłość (1578) – serial TVP; **06.25** Pasterz – Pokora – serial dokumentalny; **06.35** Pasterz – Zwyczajny kapłan – serial dokumentalny, reż.: Piotr Kot; **06.55** Rodzinka.pl (140) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Rodzinka.pl (133) – serial komediowy TVP; **11.50** Rodzinka.pl (134) – serial komediowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (86) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (219) – serial fabularny; **15.10** Wydział kryminalny Kitzbühel (11) – serial; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada (2427) – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (20); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (87) – serial obyczajowy; **19.35** Barwy szczęścia (2623) – serial obyczajowy TVP

20.05 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki – kulisy

20.10 Lato w Allgäu – film obyczajowy, Niemcy 2017, reż.: Jeanette Wagner, wyk.: Jennifer Ulrich, Philipp Hochmair, Michaela May

21.45 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki – kulisy – Łomża

21.55 C. K. Dezerterzy, cz. II – komedia

23.20 O mnie się nie martw (12)

00.20 Noc tygrysów – film fabularny, Kanada 2010, reż.: Terry Miles, wyk.: Jennifer Beals, Gil Bellows, Leah Gibson

02.10 Super 8 – film s.f., USA 2011, reż.: J. J. Abrams, wyk.: Kyle Chandler, Elle Fanning, Joel Courtney, Gabriel Basso

04.10 Rodzinka.pl – serial TVP

04.45 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Minęła 20

21.00 Nie da się ukryć

21.20 Serwis Info Wieczór

21.41 Pogoda

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 INFO Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.57 Pogoda

01.05 Minęła 20

02.00 W tyle wizji

02.35 Serwis Info Wieczór

02.40 W tyle wizji Extra

03.15 O co chodzi

03.41 Filmy Dokumentalne TVP INFO

04.07 Podróże z historią

05.18 Agrobiznes

TV TRWAM

05.10 Sanktuaria polskie; **05.30** Ekspodus – Droga Narodu Wybranego; **07.30** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.15** Robi; **09.30** W Solankowej Dolinie; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Stan Bezpieczeństwa Państwa; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Próba wiary; **15.20** 7 Kościołów Apokalipsy; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Spotkania z lasem; **17.05** Świadkowie; **17.25** Święty na każdy dzień

17.30 Spotkanie Rodziny Radia Maryja w sanktuarium św. Michała Archanioła i bł. Bronisława Markiewicza – transmisja nabożeństwa

20.00 Informacje dnia

20.20 *Różaniec – audycja modlitewna*

20.50 Serce dla Ukrainy – film dokumentalny

21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja*

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia – program publicystyczny

22.00 Mojżesz – 10 przykazań – serial fabularny

22.50 Podróż Apostolska Papieża Franciszka

23.55 Muzyczne chwile

00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.30 Był taki dzień – 25 lipca; **06.40** Lalka (1) – serial TVP; **08.00** Ex Libris (495); **08.30** Historia Polski: Gwiazdy przedwojennego kina albo film dźwiękowy w II RP – film dok.; **09.30** Informacje kulturalne; **09.55** Sensacje XX wieku: Wojna polsko-bolszewicka 1920 rok; **10.50** Essequibo: Ukryta rzeka, cz. 1 – serial dok.; **11.55** 1920. Wojna i miłość (1) – serial TVP; **12.55** Winnetou (2) – serial przygodowy; **14.40** Wszystkie kolory świata: Apulia, korzenie Italii – serial dok.; **15.35** Dziką Kanadą: Serce Łądu (3) – serial dok.; **16.35** Flesz historii (599); **16.55** Lalka (2) – serial TVP; **18.20** Spór o historię; **18.55** Historia Polski: Opowieści goldapskiego lasu; **20.00** Historia w postaciach zapisana – Clemenceau – cykl dok.; **22.05** Kresy; **23.35** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy (4) – serial dok.; **00.30** Info Wilno (719); **00.50** Szerokie tory; **01.20** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.50** Sensacje XX wieku; **02.45** Encyklopedia II wojny światowej; **03.15** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.55** Wydarzenie aktualne; **08.25** Co dalej?; **09.05** Uczęta Babette – film fabularny; **11.00** Najważniejszy dzień życia (9) – serial TVP; **12.05** Kolumbowie (1) – serial TVP; **13.30** Reżyserzy: Martin Scorsese; **14.35** Dama Kameliowa – melodramat, reż.: Jerzy Antczak, wyk.: Anna Dymna, Jan Frycz, Anna Radwan, Stanisława Celińska, Jerzy Kamas; **16.35** Nauczycielka – film fabularny; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Szaleństwo Majki Skowron (6) – serial TVP; **19.25** Szaleństwo Majki Skowron (7); **20.00** Madame – komediodramat, Francja 2017, reż.: Amanda Sthers, wyk.: Toni Collette, Hervey Keitel; **21.40** Powidoki – Hannah Arendt; **22.10** Kobiety za kamerą (8) – cykl dok.; **23.25** Królowie Słońca – film przygodowo-histeryczny; **01.25** Rozmowa z człowiekiem z szafy – film fabularny; **03.10** Nic śmiesznego – komedia, reż.: Marek Koterski, wyk.: Cezary Pazura, Ewa Blaszczyk, Marek Kondrat, Maciej Kozłowski, Jerzy Bończak, Wojciech Wysocki; **05.00** Tamte lata, tamte dni – Józef Wilkon; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

06.00 Uwaga!; **06.15** Nowa Maja w ogrodzie 6 (21); **06.40** Akademia ogrodnika (21); **06.50** Co za tydzień; **07.20** Bunt (21); **07.55** Tajemnice miłości (34); **09.00** Ten moment (54); **09.35** Kuchenne rewolucje 13 (8); **10.40** Ukryta prawda (1259); **11.45** Ukryta prawda (1091); **12.55** Tajemnice miłości (35); **14.00** Ukryta prawda (1260); **15.05** Ukryta prawda (1053); **16.10** Ten moment (55); **16.45** Kuchenne rewolucje 13 (9); **17.55** Ukryta prawda (1092); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (36); **20.15** Na Wspólnej 20 (3463); **20.55** Milionerzy (504); **21.35** Zabójcy – film sensacyjny, USA/Francja 1995, reż.: Richard Donner, wyk.: Sylvester Stallone, Antonio Banderas, Julianne Moore, Anatoly Davydov, Muse Watson; **00.15** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (5); **01.20** Co za tydzień; **02.00** Wewnętrzny wróg (5); **03.00** Uwaga!; **03.20** Noc Magii; **04.40** Kto was tak urządził; **05.10** Kto was tak urządził; **05.40** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny (210); **10.40** Dlaczego ja? (1078); **11.40** Gliniarze (281); **12.50** Wydarzenia; **13.40** Trudne sprawy (934); **14.40** Dlaczego ja? (1060); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (564); **17.40** Sekrety rodziny (270); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: Apokalypso – film sensacyjny, USA 2006, reż.: Mel Gibson; **23.00** Underdog – film obyczajowy, Polska 2019, reż.: Maciej Kawulski, wyk.: Aleksandra Popławska, Emma Giegnio, Eryk Lubos, Janusz Chabior, Jarosław Boberek, Mamed Khalidov, Tomasz Włosok; **01.40** Stoneczny patrol – film komediowy, USA 2017, reż.: Seth Gordon, wyk.: Alexandra Daddario, Zac Efron, Dwayne Johnson, Priyanka Chopra, Kelly Rohrbach; **04.15** Kabaretowa Ekstraklasa; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakup TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (686); **06.00** Wspaniałe stulecie (67); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (5) – serial TVP; **09.40** Komisarz Alex (197) – serial kryminalny TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (261) – serial kryminalny TVP; **11.30** Leśniczówka (566) – serial TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedyńce: Najpiękniejsze wyspy świata, cz. 4. Państwa wyspiarskie; **14.00** Wspaniałe stulecie (68) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM! – magazyn; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (687) – serial obyczajowy; **17.00** Telexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Wojenne dziedziny (17) – serial TVP; **18.50** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Tour de Pologne – kroniki – felieton; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! – magazyn **20.30** Leśniczówka (567) – serial TVP **21.05** Bolivar (38) – serial kostiumowy **22.00** Ekstradycja (1) – serial TVP **23.10** Ocaleni – reality show **00.15** Komandosi w akcji – film akcji, USA 2002, reż.: Franklin A. Vallette, wyk.: Bentley Mitchum, Tyler Christopher, Gary Murphy, John Simon Jones **01.50** Obietnica – dramat, Polska/ Dania 2014, reż.: Anna Kazejak, wyk.: Eliza Rycembel, Mateusz Więclawek, Magdalena Popławska, Dawid Ogrodnik, Andrzej Chyra, Jowita Budnik, Bartłomiej Topa **03.25** Tajemnice Paryża – Ach, ten Paryż! **04.25** Notacje: Andrzej Brandstatter **04.35** Zakończenie dnia

TVP 2

05.05 Na sygnale (175) – serial fabularny TVP; **05.35** M jak miłość (1579) – serial TVP; **06.25** Jesteśmy z wami – reportaż; **06.55** Rodzinka.pl (141) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Rodzinka.pl (135) – serial komediowy TVP; **11.50** Rodzinka.pl (136) – serial komediowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (87) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (220) – serial fabularny TVP; **15.10** Wydział kryminalny Kitzbühel (12) – serial, Niemcy/Austria 2010, reż.: Fabian Eder, wyk.: Andrea L'Arronge, Anja Stöhr, Jakob Seeböck; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.30** Familiada – teleturniej; **17.00** Tenis ziemny – Turniej WTA BNP Paribas Poland Open, Warszawa, 1 runda (6); **19.05** Rodzinka.pl (137) – serial komediowy TVP **19.35** Barwy szczyścia (2624) – serial obyczajowy TVP **20.10** Złodziejski kodeks – film fabularny, USA 2009, reż.: Mimi Leder, wyk.: Morgan Freeman, Antonio Banderas, Robert Forster **22.05** Super 8 – film s.f., USA 2011, reż.: J.J. Abrams, wyk.: Kyle Chandler, Elle Fanning, Joel Courtney, Gabriel Basso **00.10** Ludzkie historie: Wieś pływających krów – film dokumentalny **01.45** Lato w Allgau – film obyczajowy, Niemcy 2017, reż.: Jeanette Wagner, wyk.: Jennifer Ulrich, Philipp Hochmair, Michaela May **03.30** Uależnieni od tabletek – film dokumentalny, Wielka Brytania 2015, reż.: Ceri Thomas **04.10** Rodzinka.pl – serial komediowy TVP **04.40** Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.20** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** INFO Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.57** Pogoda **01.05** Minęła 20 **02.00** W tyle wizji **02.35** Serwis Info Wieczór **02.40** W tyle wizji Extra **03.15** O co chodzi **03.40** Podróż z historią **04.50** wojsko-polskie.pl **05.17** Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Otto Schimek wierny sumieniu; **06.10** Cierpliwa ufnosć; **07.15** Nieoczekiwana podróż; **07.50** Święty na każdy dzień; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Muzyczne chwile; **09.00** Papież Polak do Rodaków; **09.20** W pułapce wojny; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej; **10.45** Żew natury; **11.05** Mocni w Wierze; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Ma się rozumieć; **11.50** Słowo życia; **12.00** *Anioł Pański*; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** *Msza święta z Jasnej Góry*; **14.30** Kobiety wolności; **15.10** Filmmowe Życiorysy. Dwie fale; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.25** Tajemnice Watykanu; **16.55** 100 cudownych miejsc na świecie **17.05** Święty na każdy dzień **17.10** Prosto o gospodarce **17.30** Zostań Żołnierzem RP **17.50** Muzyczne chwile **17.55** Poczet Wielkich Polaków **18.00** *Anioł Pański* **18.05** Informacje dnia **18.15** Podróż Apostolska Papieża Franciszka **19.30** Każdy maluch to potrafi **19.45** Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci **20.00** Informacje dnia **20.20** *Różaniec* **20.50** Serce dla Ukrainy **21.00** *Apel Jasnogórski* **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Mojesz – 10 przykazań **23.00** Msza z Księędzem Jerzym – dokument **23.40** Muzyczne chwile **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.35 Był taki dzień – 26 lipca; **06.50** Lalka (2); **08.10** Flesz historii (599); **08.35** Historia Polski: Opowieści goldapskiego lasu – film dok.; **09.30** Informacje kulturalne; **09.50** Sensacje XX wieku – Włoso; **10.40** Saga prastarej puszczy – film dok.; **11.40** Astronomia niepodległa. 100 lat polskiej astronomii (7); **12.10** 1920. Wojna i miłość (2); **13.05** Windsor. Największa miłość Elżbiety II (3) – serial dok.; **14.00** Historia w postaciach zapisana: Mikołaj II – cykl dok.; **16.00** Marzyciel. Kornel Morawiecki; **17.00** Lalka (3) – serial TVP; **18.30** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **19.00** Historia Polski: Przed sierpniem był lipiec – film dok.; **19.30** Amerykanin z Torunia – film dok.; **20.05** Największe mity w historii Ameryki – Supremacja (3); **21.05** Nieznane taśmy filmowe. Singapur (2); **21.55** Co mi zrobisz, jak mnie złapiesz – komedia, reż.: Stanisław Bareja; **23.45** Czerwona dusza; **00.45** Info Wilno (720); **01.00** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.35** Sensacje XX wieku; **02.25** Encyklopedia II wojny światowej; **02.55** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.40** Informacje kulturalne; **08.15** Powidoki – Hannah Arendt; **08.45** Którędy po sztuce; **09.05** Nauczycielka – film, Słowacja/Czechy 2016, reż.: Jan Hřebejk; **11.00** Kolumbowie (2) – serial TVP; **12.10** Kolumbowie (3); **13.30** Śpiewaj tylko sercem – Bernard Ładysz – film dok.; **14.35** Szczęśliwy brzeg – dramat psychologiczny, reż.: Andrzej Konic; **16.25** Marysia i Napoleon – komedia, reż.: Leonard Buczkowski; **18.30** Informacje kulturalne; **18.45** Szaleństwo Majki Skowron (8) – serial TVP; **19.20** Szaleństwo Majki Skowron (9) – serial TVP; **20.00** Menina – dramat, Francja 2017, reż.: Cristina Pinheiro, wyk.: Naomi Biton, Nuno Lopez, Beatriz Bataarda; **21.45** Co dalej?; **22.15** Portrety: Bergman – rok z życia – dramat; **00.30** Madame – komediodramat, Francja 2017, reż.: Amanda Sthers, wyk.: Toni Collette, Hervey Keitel; **02.10** Don Carlos – Teatr Wielki w Łodzi; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspólnej 20 (3463); **06.50** Milionerzy (504); **07.20** Bunt (22) – serial; **07.55** Tajemnice miłości (35); **09.00** Ten moment (55); **09.35** Kuchenne rewolucje 13 (9); **10.40** Ukryta prawda (1260); **11.40** Doradca smaku 16 (36); **11.50** Ukryta prawda (1092); **12.55** Tajemnice miłości (36); **14.00** Ukryta prawda (1261); **15.05** Ukryta prawda (1054); **16.10** Ten moment (56); **16.45** Kuchenne rewolucje 13 (10); **17.55** Ukryta prawda (1093); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (37); **20.15** Na Wspólnej 20 (3464) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (505); **21.35** Zawód: szpieg – film sensacyjny, USA/Wielka Brytania 2001, reż.: Tony Scott, wyk.: Robert Redford, Brad Pitt, Catherine McCormack, Stephen Dillane, Larry Bryggman, Marianne Jean-Baptiste; **00.10** Kuba Wojewódzki 16 (7); **01.15** Zabójcza broń 2 (16) – serial; **02.15** Uwaga!; **02.35** Noc Magii; **04.00** Kto was tak urządził; **04.30** Kto was tak urządził; **05.00** Kto was tak urządził; **05.30** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny (211); **10.40** Dlaczego ja? (1079); **11.40** Gliniarze (282); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (935); **14.40** Dlaczego ja? (1061); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (565); **17.40** Sekrety rodziny (271); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda **18.50**; **20.05** Men in Black: International – film sensacyjny, Chiny/USA 2019, reż.: F. Gary Gray; **22.40** Ocalenie – film sensacyjny, Kanada 2015, reż.: Steven C. Miller, wyk.: Bruce Willis, Gina Carano, Kellan Lutz, D. B. Sweeney, Dan Bilzerian, Nick Loeb, Roman Mitichyan, Christopher Rob Bowen, Steve Coulter, Heather Johansen, Tyler Jon Olson, Jenna B. Kelly, Nicole Victoria Gomez, Olga Valentina, Lydia Hull; **00.40** Apokalypso – film sensacyjny, USA 2006, reż.: Mel Gibson; **03.35** Świat według Kiepskich (197); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleshopy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (687); **06.00** Wspaniałe stulecie (68); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (6) – serial TVP; **09.45** Komisarz Alex (198) – serial TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (262) – serial TVP; **11.30** Leśniczówka (567) – serial TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedyne: Najpiękniejsze wyspy świata, cz. 5. Wyspy przybrzeżne – cykl dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (69) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (688) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Wojenne dziewczyny (18); **18.50** Jeden z dziesięciu; **19.20** Tour de Pologne – kroniki – felieton; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn
20.30 Leśniczówka (568) – serial obyczajowy TVP

21.05 Bolivar (39) – serial kostiumowy, Kolumbia 2019
22.00 Ekstradycja (2) – serial kryminalny TVP

23.10 Ukraińcy (5) – serial dokumentalny

00.05 Twoja córka musi zginąć – film fabularny, USA 2019, reż.: Craig Goldstein, wyk.: Jason Brooks, Christie Burson, Sarah Aldrich
01.35 Obserwator – film sensacyjny, USA 2000, reż.: Joe Charbanic, wyk.: James Spader, Keanu Reeves, Marisa Tomei

03.15 wojsko-polskie.pl (29)
03.40 Duże jest piękne – film dokumentalny
04.30 Notacje: Maria Szablowska
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (176) – serial fabularny TVP; **05.30** M jak miłość (1580) – serial TVP; **06.25** Pozyteczni.pl – magazyn; **06.55** Rodzinka.pl (142) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Rodzinka.pl (13) – serial komediowy TVP, reż.: Patryk Yoka, Karol Klementowicz, wyk.: Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak; **11.50** Rodzinka.pl (138) – serial komediowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (88) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque (166) – teleturniej; **14.35** Na sygnale (221) – serial fabularny TVP; **15.10** Wydział kryminalny Kitzbühel (13) – serial; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (21); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (89) – serial obyczajowy

19.35 Barwy szczęścia (2625)
20.10 C. K. Dezerterzy, cz. II – komedia
21.35 Lekarka z rajskej wyspy. Mauritius – nowy początek – film obyczajowy, Niemcy 2017, reż.: Peter Stauch, wyk.: Anja Knauer, Dennesesch Zoud

23.20 Medyceusze Wspaniali (4) – serial
00.30 Steve McQueen i Le Mans – film dokumentalny, Wielka Brytania 2015, reż.: Gabriel Clarke, John McKenna

02.25 Archiwista (8) – serial TVP, reż.: Maciej Zak, Robert Wicherowski, wyk.: Henryk Talar, Paulina Gałazka, Mirosław Zbrojewicz, Rafał Mohr, Mateusz Kmieć, Maria Gładkowska

03.20 On na ciebie patrzy – film fabularny, USA 2018, reż.: Steven Brand, wyk.: Tilly Jones, Linsey Godfrey, Shi Ne Nielson

04.50 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.57 Pogoda
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.07 Pogoda
03.15 O co chodzi
03.40 Podróż z historią
04.50 INFO V4+
05.16 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Tam, gdzie Bóg płacze; **06.05** Filmowe życiorysy. Wielcy i mali – Jolanta i Aleksander Kujawscy; **07.15** Petra – tajemnicze miasto; **07.35** Muzyczne chwile; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Każdy maluch to potrafi; **08.50** Słowo życia; **09.00** Opowieści Starożytności; **09.30** Sanktuaria polskie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Ikona Miłości; **11.00** Z wędką nad wodę w Polskę i świat; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.20** Muzyczne chwile; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Dla przyszłych pokoleń – Fundacja Nasza Przyszłość; **14.55** Bądź wielki przed Bogiem – cz. 2 Kapłaństwo; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie

16.30 Wyszyński – historia
17.00 Podróż Apostolska Papieża Franciszka
17.30 Przyroda i ludzie
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 Aniol Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek – film anim.
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzną
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja

21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Brat, Przysięgli, Papież – film dokumentalny
22.45 Podróż Apostolska Papieża Franciszka
23.45 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

07.20 Był taki dzień – 27 lipca; **07.30** Lalka (3); **09.00** Historia Polski: Przed sierpniem był lipiec – film dok.; **09.30** Informacje kulturalne; **09.50** Dziką Polską – Lasy pełne życia – serial dok.; **10.30** Sensacje XX wieku: Krew, miłość, zdrada; **11.25** Przepis na sukces – film dok.; **12.10** Alfabet Andrzeja Dobosza; **12.25** 1920. Wojna i miłość (3); **13.20** Doktor Fremont na tropie; **14.20** Nieznane taśmy filmowe. Singapur (2); **15.20** Największe mity w historii Ameryki – Supremacja (3); **16.15** Flesz historii – ekstra; **16.25** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **16.50** Lalka (4); **18.15** Nie taka prosta historia; **18.50** Historia Polski: Kultura, Giedryć i inni – film dok.; **20.00** Afganistan – grobowiec Związku Radzieckiego – film dok.; **21.05** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy (4) – serial dok.; **22.05** Chartum – dramat; **00.15** Info Wilno (721); **00.30** Wcielenia zła – Mao. Przewodniczący Śmierci – cykl dok.; **01.25** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **02.00** Sensacje XX wieku; **02.50** Encyklopedia II wojny światowej; **03.25** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.15** Przestrzenie Sztuki – Łódź – cykl reportaży; **07.45** Informacje kulturalne; **08.15** Trzeci punkt widzenia; **08.55** Marysia i Napoleon – komedia; **11.00** Kolumbowie (4); **12.15** Kolumbowie (5); **13.30** Przewodnik Putifara (10) – serial dok.; **14.30** Wydarzenie aktualne; **15.00** Tatarak – dramat obyczajowy, reż.: Andrzej Wajda; **16.40** Mój Nikifor – dramat, reż.: Krzysztof Krauze; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Dziewczyna i chłopak – serial TVP; **20.00** Stanicek – komediodramat; **21.40** Więcej niż fikcja – Marcel Duchamp. Sztuka bez granic – film dok.; **23.25** Menina – dramat, Francja 2017, reż.: Cristina Pinheiro, wyk.: Naomi Biton, Nuno Lopez, Beatriz Batarda; **01.00** Scena Klasyczna – Hashtag Ensemble – koncert; **01.55** Informacje kulturalne; **02.25** W dół kolorowym wzgórzem – dramat, reż.: Przemysław Wojcieszek, wyk.: Dariusz Majchrzak, Aleksandra Popławska, Rafał Mackowiak, Przemysław Bluszcz, Jacek Borcuch; **04.35** Teledyski; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspólnej 20 (3464); **06.50** Milionerzy (505); **07.20** Bunt (23); **07.55** Tajemnice miłości (36); **09.00** Ten moment (56); **09.35** Kuchenne rewolucje 13 (10); **10.40** Ukryta prawda (1261); **11.40** Doradca smaku 16 (37); **11.50** Ukryta prawda (1093); **12.55** Tajemnice miłości (37); **14.00** Ukryta prawda (1262); **15.05** Ukryta prawda (1055); **16.10** Ten moment (57); **16.45** Kuchenne rewolucje 13 (11); **17.55** Ukryta prawda (1094); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (38); **20.15** Na Wspólnej 20 (3465); **20.55** Milionerzy (506); **21.35** Showtime – komedia, USA 2002, reż.: Tom Dey, wyk.: Robert De Niro, Eddie Murphy, Rene Russo, William Shatner, Chris Uhlend, Nestor Serrano; **23.35** 47 roninów – film przygodowy, Wielka Brytania/USA/Węgry/Japonia 2013, reż.: Carl Rinsch; **02.05** Wewnętrzny wróg (5) – serial; **03.05** Uwaga!; **03.25** Noc Magii; **04.50** Kto was tak urządził; **05.20** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny (212); **10.40** Dlaczego ja? (1080); **11.40** Gliniarze (283); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (936); **14.40** Dlaczego ja? (1062); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (566); **17.40** Sekrety rodziny (272); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Bruce Wszechmogący – komedia, USA 2003, reż.: Tom Shadyac; **22.15** Poznaj swojego tatę – komedia, USA 2000, reż.: Jay Roach, wyk.: Ben Stiller, Robert De Niro, Teri Polo, Blythe Danner, Owen Wilson, Nicole DeHuff, Jon Abrahams, James Rebhorn, Tom McCarthy, Phyllis George, Kali Rocha, Bernie Sheredy, Judah Friedlander, Peter Bartlett, John Elsen; **00.45** Men in Black: International – film sensacyjny, Chiny/USA 2019, reż.: F. Gary Gray; **03.05** Świat według Kiepskich (226); **03.55** Świat według Kiepskich (204); **04.40** Disco Grammy; **05.25** Teledyski TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (688); **06.00** Wspaniałe stulecie (69) – serial kostiumowy; **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Pełnia Wiary – magazyn; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (7) – serial TVP; **09.40** Komisarz Alex (199) – serial kryminalny TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (263) – serial kryminalny TVP; **11.30** Leśniczówka (568) – serial TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedyńce: Najpiękniejsze wyspy świata, cz. 6; **14.00** Wspaniałe stulecie (70) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (689) – serial obyczajowy; **17.00** Telexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Wojenne dziewczyny (19) – serial TVP; **18.50** Jeden z dziesięciu; **19.20** Tour de Pologne – kroniki – felieton; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! – magazyn **20.30** Leśniczówka (569) – serial obyczajowy TVP **21.05** Bolivar (40) – serial kostiumowy, Kolumbia 2019, reż.: Luis Alberto Restrepo, wyk.: Luis Gerónimo Abreu, Irene Esser, Rosmeri Marval, Erick Rodriguez **21.55** Sprawa dla reportera **22.55** Magazyn śledczy Anity Gargas **23.35** Magazyn kryminalny 997 **00.25** Jej twarz – dramat, USA 2016, reż.: Sean Penn, wyk.: Charlize Theron, Javier Bardem, Jean Reno, Adele Exarchopoulos, Jared Harris **02.45** Głina (17) – serial kryminalny TVP **03.35** Sprawa dla reportera **04.30** Magazyn śledczy Anity Gargas **04.55** Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (177) – serial fabularny TVP; **05.30** M jak miłość (1581) – serial TVP; **06.25** Smaki świata – po iberyjsku (30) – magazyn; **06.55** Rodzinka.pl (143) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Ostoja; **11.50** Rodzinka.pl (139) – serial komediowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (89) – serial obyczajowy, Turcja 2019, reż.: Yase-min Erkul, Cem Tabak, wyk.: Emre Mete Sönmez, Ali Yasin Özegenen, Gizem Arkan; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (222) – serial fabularny TVP; **15.10** Wydział kryminalny Kitzbühel (14) – serial; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (22); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque (168) – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (90) **19.35** Barwy szczęścia (2626) – serial obyczajowy TVP **20.10** Pokonać siebie – film obyczajowy, Niemcy 2019, reż.: Markus Welter, wyk.: Susanne-Marie Wrage, Sarah Spale, Martin Rapold **21.55** Czas zapłaty – film fabularny, Wielka Brytania/USA 2013, reż.: Eran Creevy, wyk.: James McAvoy, Mark Strong, David Morrissey, Andrea Riseborough, Johnny Harris **23.45** Złodziejski kodeks – film fabularny, USA 2009, reż.: Mimi Leder, wyk.: Morgan Freeman, Antonio Banderas, Robert Forster **01.40** Zawsze tylko ty – film obyczajowy, USA 2009, reż.: Richard Loncraine, wyk.: Renee Zellweger, Kevin Bacon, Nick Stahl **03.40** Gomorra (21) – serial **04.35** Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.20** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** INFO Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.57** Pogoda **01.05** Minęła 20 **02.00** W tyle wizji **02.35** Serwis Info Wieczór **02.40** W tyle wizji Extra **03.07** Pogoda **03.15** O co chodzi **03.41** Filmy Dokumentalne TVP INFO **04.05** Podróże z historią **05.17** Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 W kolorze płomienia; **05.45** Spektakl teatralny: Powrót posła; **07.00** Jan Paweł II zawsze wśród nas; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Poznajemy Polskę; **09.00** Na zdrowie; **09.20** Brat Franciszek; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** *Aniol Pański*; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.10** Muzyczne chwile; **13.20** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela”; **13.30** *Msza święta z Jasnej Góry*; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Kuźnia Redemptorystów; **15.20** 10 obrazów z życia Prymasa; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Podróż Apostolska Papieża Franciszka; **17.25** Akademia pro-life; **17.30** Odpowiedzialni za Kościół; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** *Aniol Pański* **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień – program religijny **19.30** Przyjaciele i bohaterowie – serial animowany dla dzieci **20.00** Informacje dnia **20.20** *Różaniec* **20.50** Serce dla Ukrainy – film dokumentalny **21.00** *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja* **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia – program publicystyczny **22.00** Ziemia Obiecana – serial fabularny **22.50** Muzyczne chwile **23.15** Podróż Apostolska Papieża Franciszka **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 28 lipca; **07.00** Lalka (4); **08.30** Historia Polski: Kultura, Giedroyc i inni – film dok.; **09.30** Informacje kulturalne; **09.45** W kotłach historii; **10.15** Sensacje XX wieku: Największy wróg Hitlera; **11.05** Bocznica – film dok.; **12.00** Nie taka prosta historia; **12.30** 1920. Wojna i miłość (4) – serial TVP; **13.25** 300 milionów lat – Wielka kolizja (1) – serial dok.; **14.30** Zagadka 13 szkieletów z Eulau; **15.25** Afganistan – grobowiec Związku Radzieckiego – film dok.; **16.25** Astronomia niepodległa. 100 lat polskiej astronomii (7); **17.00** Lalka (5) – serial TVP; **18.25** Archiwum zimnej wojny; **19.05** Historia Polski: Afryka mojego dzieciństwa – film dok.; **20.10** Studium zbrodni – zagłada sztetla w Łomazach – film dok.; **21.05** Giganci historii; **21.55** Aktorka (portret Elżbiety Czyżewskiej) – film dok.; **23.10** Janos Esterhazy. Niewymazana historia; **00.15** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **00.45** Info Wilno (722); **01.05** Sensacje XX wieku; **01.50** Encyklopedia II wojny światowej; **02.20** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.55** Informacje kulturalne; **08.25** Księga Przestrzeni; **09.05** Mój Nikifor – dramat, reż.: Krzysztof Krauze, wyk.: Krystyna Feldman, Roman Gancarczyk, Jerzy Gudejko, Jowita Miondlukowska, Lucyna Malc, Katarzyna Paczyńska, Karolina Paczyńska, Magda Celówna, Ewa Wencel; **11.00** Polskie drogi (1) – serial TVP; **12.40** Kulig – program rozrywkowy; **13.30** Pożegnanie z Alaską – film dok.; **15.05** Bielszy niż śnieg – film psychologiczny; **15.50** Faraon – dramat, reż.: Jerzy Kawalerowicz; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Dziewczyna i chlopak – serial TVP; **20.00** Teatr Telewizji – Kobra – Znowu łut szczęścia; **21.15** Tamte lata, tamte dni – Józef Wilkoń; **21.55** Złodziejzaski – dramat; **00.05** Berlin Live – Pixies – koncert, Niemcy 2016, reż.: Hannes Rossacher; **01.25** McQueen – film dok.; **03.25** Staniczek – komediodramat, Niemcy 2018, reż.: Veit Helmer; **05.05** Informacje kulturalne; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspólnej 20 (3465); **06.50** Milionerzy (506); **07.20** Bunt (24); **07.55** Tajemnice miłości (37); **09.00** Ten moment (57); **09.35** Kuchenne rewolucje 13 (11); **10.40** Ukryta prawda (1262); **11.40** Doradca smaku 16 (38); **11.50** Ukryta prawda (1094); **12.55** Tajemnice miłości (38); **14.00** Ukryta prawda (1263); **15.05** Ukryta prawda (1056); **16.10** Ten moment (58); **16.45** Kuchenne rewolucje 13 (12); **17.55** Ukryta prawda (1095); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (39); **20.15** Na Wspólnej 20 (3466); **20.55** Milionerzy (507); **21.35** Kuchenne rewolucje 23 (6); **22.45** Błękitna fala – film obyczajowy, USA/Niemcy 2002, reż.: John Stockwell, wyk.: Kate Bosworth, Matthew Davis, Michelle Rodriguez, Sano Lake, Mika Boorem; **00.50** W starym dobrym stylu – komedia, USA 2017, reż.: Zach Braff, wyk.: Morgan Freeman, Michael Caine, Alan Arkin, Matt Dillon, Christopher Lloyd, Ann-Margret; **02.55** Uwaga!; **03.15** Noc Magii; **04.40** Kto was tak urządził; **05.15** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny (213); **10.40** Dlaczego ja? (1081); **11.40** Gliniarze (284); **12.50** Wydarzenia; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (567); **17.40** Sekrety rodziny (273); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Hitch: Najlepszy doradca przeciętnego faceta – komedia romantyczna, USA 2005, reż.: Andy Tennant, wyk.: Will Smith, Eva Mendes, Kevin James, Amber Valletta, Julie Ann Emery, Adam Arkin, Robinne Lee, Nathan Lee Graham, Michael Rapaport, Jeffrey Donovan, Paula Patton; **22.30** Jak stracić chłopaka w 10 dni – film obyczajowy, USA/Niemcy 2003, reż.: Donald Petrie, wyk.: Kate Hudson, Matthew McConaughey, Kathryn Hahn, Annie Parisse, Adam Goldberg, Thomas Lennon; **01.00** Zakończenie programu – przebra techniczna

TVP 1

05.10 Przysięga (689); **06.00** Wspaniałe stulecie (70); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Agape – magazyn; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (8) – serial TVP; **09.40** Komisarz Alex (200) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (264) – serial kryminalny TVP; **11.25** Okrasa łamie przepisy; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedyńce: Białe wilki – duchy Arktyki – film dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (71) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (690) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Wojenne dziewczyny (20) – serial TVP; **18.50** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Tour de Pologne – kroniki – felieton; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn
20.35 Bolivar (41) – serial kostiumowy, Kolumbia 2019, reż.: Luis Alberto Restrepo, wyk.: Luis Gerónimo Abreu, Irene Esser, Rosmeri Marval, Erick Rodríguez Bolívar (42) – serial kostiumowy

21.30 Żyj i pozwól umrzeć – film sensacyjny, Wielka Brytania 1973, reż.: Guy Hamilton, wyk.: Roger Moore, Yaphet Kotto, Jane Seymour

00.40 Whitney – film dokumentalny
02.40 Fatalny skok – film fabularny, USA 2008, reż.: Charles Burmeister, wyk.: Val Kilmer, Marg Helgenberger, Wilmer Valderrama

04.15 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (42) – serial
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (178) – serial fabularzowany TVP; **05.30** M jak miłość (1582) – serial TVP; **06.25** Anna Dymna – spotkajmy się – Mariusz Kędziarski; **06.55** Rodzinka.pl (144) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Smaki świata – pośród mórz (8) – magazyn kulinarny; **11.50** Rodzinka.pl (140) – serial komediowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (90) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque (168) – teleturniej; **14.35** Na sygnale (223) – serial fabularzowany TVP; **15.10** Wydział kryminalny Kitzbühel (1) – serial; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familia da – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (23) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque (169) – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (91) – serial obyczajowy

19.35 Barwy szczęścia (2627) – serial obyczajowy TVP
20.10 Postaw na milion (229)
21.10 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 – Augustów – Hity domówek
22.15 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 – Stalowa Wola – 30 lat disco polo

23.25 Zawsze tylko ty – film obyczajowy, USA 2009, reż.: Richard Loncraine, wyk.: Renee Zellweger, Kevin Bacon, Nick Stahl

01.20 Pokonać siebie – film obyczajowy, Niemcy 2019, reż.: Markus Welter, wyk.: Susanne-Marie Wrage, Sarah Spale

02.55 Lekarka z rajskej wyspy. Maurritius – nowy początek – film obyczajowy
04.25 Siekierozada – dramat
04.55 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** W Kontrze; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.57 Pogoda
01.05 Forum
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.10 O co chodzi
03.42 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.27 Podróże z historią
05.38 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Opowieść o świętym Polikarpie; **07.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.45** Muzyczne chwile; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Jestem Mamą; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończonych; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Serce dla Ukrainy; **11.35** Gospodarcze filary Niepodległości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.10** Muzyczne chwile; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizację; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w Wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy Sakrament; **16.45** Podróż Apostolska Papieża Franciszka; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
19.00 Warto zauważyć... w mijającym tygodniu
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci

20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Serce dla Ukrainy
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja

21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.55 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”
23.00 Podróż Apostolska Papieża Franciszka
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 29 lipca; **07.00** Lalka (5); **08.30** Historia Polski: Afryka młodego dzieciństwa – film dok.; **09.30** Informacje kulturalne; **09.50** Kuchnia dwudziestolecia; **10.10** Sensacje XX wieku: Astrolog – widowisko; **11.00** Studium zbrodni – zagłada sztetla w Łomazach – film dok.; **11.55** Alfabet Andrzeja Dobosza; **12.20** 1920. Wojna i miłość (5); **13.15** Chiny: starodawne królestwo przyrody – Środkowe Chiny, czyli ekwilibrystyka – cykl dok.; **14.15** Tasmania – wyspa dziwna i piękna – film dok.; **15.20** Genusze i marzyciele: Stefan Bryla; **16.20** Ex Libris (496) – magazyn; **16.45** Lalka (6) – serial TVP; **18.20** Zagadka 13 szkieletów z Eulau; **19.10** Historia Polski: Generał Władysław Sikorski – film dok.; **20.00** Strażniczki – film fabularny; **22.15** KGB: tarcza i miecz (3) – cykl dok.; **23.15** Stulecie na taśmie filmowej – Era złudzeń i konspiracji (4); **00.15** Info Wilno (723); **00.40** Od Hallera do Pattona – film dok.; **01.35** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **02.05** Sensacje XX wieku; **02.55** Encyklopedia II wojny światowej; **03.25** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.50** Informacje kulturalne; **08.20** Tamte lata, tamte dni – Jerzy Kisieliński; **09.00** Walkonie – film obyczajowy, reż.: Federico Fellini, wyk.: Leopoldo Trieste, Franco Interlenghi, Riccardo Fellini; **11.00** Polskie drogi (2); **12.40** Pies – film TVP, reż.: Janusz Kondratiuk, wyk.: Ewa Szykulska, Jerzy Bogajewicz, Jan Himilsbach, Jerzy Block, Zbigniew Buczkowski, Zdzisław Maklakiewicz; **13.30** Miasto Smogu – film dok.; **14.35** Sobie król – film TVP, reż.: Janusz Łęski; **15.30** Moja noc u Maud – film obyczajowy; **17.30** Scena muzyczna – Kapela Fedaków; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Reżyserzy: Preston Sturges; **20.00** U Pana Boga w ogródku – komedia, reż.: Jacek Bromski; **22.05** Legendy Rocka: Ray Charles; **22.35** Legendy Rocka: The Band; **23.15** Złodziejaski – dramat; **01.25** Techno – film krótkometrażowy; **01.50** Tango tęsknot – film anim.; **02.10** Informacje kulturalne; **02.35** Djam – dramat, Francja 2017, reż.: Tony Gatlif; **04.20** Teledyski; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspólnej 20 (3466) – serial obyczajowy; **06.50** Milionerzy (507); **07.20** Bunt (25); **07.55** Tajemnice miłości (38); **09.00** Ten moment (58); **09.35** Kuchenne rewolucje 13 (12); **10.40** Ukryta prawda (1263); **11.40** Doradca smaku 16 (39); **11.50** Ukryta prawda (1095); **12.55** Tajemnice miłości (39); **14.00** Ukryta prawda (1264); **15.05** Ukryta prawda (1057); **16.10** Ten moment (59); **16.45** Kuchenne rewolucje 13 (13); **17.55** Ukryta prawda (1096); **19.00** Fakty; **19.30** Sport; **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.00** Szybko i wściekle – film sensacyjny, USA 2009, reż.: Justin Lin, wyk.: Vin Diesel, Paul Walker; **22.15** Starcie Tytanów – film przygodowy, USA 2010, reż.: Louis Leterrier, wyk.: Sam Worthington, Liam Neeson, Ralph Fiennes, Gemma Arterton, Mads Mikkelsen, Alexa Davalos, Jason Flemyng; **00.25** Kuba Wojewódzki 16 (7); **01.35** Uwaga!; **01.55** Noc Magii; **03.20** Kto was tak urządził; **03.50** Kto was tak urządził; **04.20** Kto was tak urządził; **04.50** Kto was tak urządził; **05.20** Kto was tak urządził; **05.50** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny (214); **10.40** Dlaczego ja? (1082); **11.40** Gliniarze (285); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (938); **14.40** Dlaczego ja? (1064); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (568); **17.40** Sekrety rodziny (274); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Ahoj Mazury – plenerowy koncert szant i wakacyjnych hitów gorącego lata w Giżycku w wykonaniu plejady gwiazd: Arthur Andrus, Big Cyc, Dawid Kwiatkowski, Antek Smykiewicz; **22.30** X-Men: Pierwsza klasa – film sensacyjny, USA 2011, reż.: Matthew Vaughn; **01.25** Hitch: Najlepszy doradca przeciętnego faceta – komedia, USA 2005, reż.: Andy Tennant, wyk.: Will Smith, Eva Mendes, Kevin James, Amber Valletta, Julie Ann Emery, Adam Arkin, Robinne Lee; **03.50** Świat według Kiepskich (161); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleszkopy TV Okazje

TVP 1

05.10 Klan (3985) – telenowela TVP; **05.35** Klan (3986); **06.00** Magazyn Ekspresu Reporterów; **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.40** Rok w ogrodzie; **08.05** Rok w ogrodzie Extra – magazyn; **08.20** wojsko-polskie.pl (30); **08.45** Pełnosprawni (460); **09.15** Sprawa dla reportera; **10.10** Fascynujący świat – Karol i Diana: prawda o ślubie – film dokumentalny, Wielka Brytania 2019, reż.: Duncan Singh; **11.20** Rolnik szuka żony – reality show; **12.20** Kosmiczne jaja – komedia, USA 1987, reż.: Mel Brooks; **14.00** Z pamięci: Zbigniew Bienkowski, cz. 2; **14.05** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **14.40** Kolarstwo – Tour de Pologne – 1. etap: Kielce – Lublin (studio); **14.50** Kolarstwo – Tour de Pologne – 1. etap: Kielce – Lublin; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **18.30** Ojciec Mateusz (338) – serial kryminalny TVP; **19.15** Tour de Pologne – kroniki – felieton; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! – magazyn **20.35** Bolivar (43) – serial kostiumowy, Kolumbia 2019, reż.: Luis Alberto Restrepo, wyk.: Luis Gerónimo Abreu, Irene Esser, Rosmeri Marval, Erick Rodríguez **21.30** Hit na sobotę – Whitney – film dokumentalny **23.35** Kolarstwo – Tour de Pologne – Podsumowanie dnia **23.50** Zanim się pojawiłeś – film obyczajowy, USA 2016, reż.: Thea Sharrock, wyk.: Emilia Clarke, Sam Claflin, Janet McTeer **01.45** Immortals. Bogowie i Herosi – film fantasy, USA 2011, reż.: Tarsem Singh, wyk.: Henry Cavill, Mickey Rourke, Stephen Dorff, Freida Pinto, Luke Evans **04.30** Z pamięci: Zbigniew Bienkowski **04.35** Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Barwy szczęścia (2623) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Barwy szczęścia (2624) – serial obyczajowy TVP; **07.00** M jak miłość (1656) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **11.10** Szlakiem Tour de Pologne – reportaż; **11.25** Rodzinny ekspres; **12.00** Kino rodzinne: Aktualny profil – film obyczajowy, Kanada/Chiny/USA 2017, reż.: Scott Speer, wyk.: Ross Lynch, Courtney Eaton, Olivia Holt; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: Arka Noego – widowisko muzyczne; **16.20** Na dobre i na złe (846) – serial TVP, reż.: Jose Iglesias Vigil, wyk.: Mateusz Janicki, Marta Żmuda Trzebiatowska, Michał Żebrowski, Katarzyna Raduszyńska, Emilia Komarnicka-Klynstra, Robert Koszucki, Tomasz Ciachorowski; **17.20** Smaki świata – po iberyjsku (31); **17.45** Słowo na niedzielę – Najbezpieczniejsze spichlerze; **18.00** Panorama; **18.15** Va Banque – teleturniej; **18.40** Postaw na milion – teleturniej **19.35** Lajki! **20.00** Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki – Katowice – koncert **21.05** Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki – Katowice **22.10** Hity wszech czasów **23.15** Podwójna tożsamość – film sensacyjny, USA 2007, reż.: John Herzfeld, wyk.: Laurence Fishbourne, Paul Walker, Olivia Wilde **01.05** Czas zapłaty – film fabularny, Wielka Brytania, USA 2013, reż.: Eran Creevy, wyk.: James McAvoy, Mark Strong, David Morrissey, Andrea Riseborough **02.55** Bezwstydny Mortdecai – film akcji, USA 2015, reż.: David Koepp, wyk.: Johnny Depp, Gwyneth Paltrow, Paul Bettany **04.45** Rodzinka.pl – serial TVP **05.15** Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Info Poranek; **06.24** Pogoda; **06.31** Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.50** Bezpieczna jazda; **08.00** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Info Dzień weekend; **10.23** Pogoda; **10.29** Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda; **10.59** Info Dzień weekend; **11.29** Info Dzień weekend; **11.52** Pogoda; **11.59** Info Dzień weekend; **12.29** Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda; **14.59** Info Dzień weekend; **15.29** Info Dzień; **16.45** Info med – magazyn medyczny; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiecym okiem; **18.52** Info Wieczór weekend; **19.00** Między słowami; **19.20** Serwis Info Wieczór weekend **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.20** Serwis Info Wieczór weekend **21.41** Pogoda **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór weekend **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Magazyn śledczy Anity Gargas **23.25** INFO Wieczór **24.00** Wiadomości **00.28** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda **01.05** Salon dziennikarski **02.00** Minęła 20 **02.52** Pogoda **03.25** Filmy Dokumentalne TVP INFO **04.25** Filmy Dokumentalne TVP INFO **05.28** Magazyn śledczy Anity Gargas

TV TRWAM

05.00 Siódmy Sakrament; **05.30** Święty na każdy dzień; **05.35** Wiara czyni cuda; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Słowo życia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Głos serca; **09.45** Muzyczne chwile; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Bogumiła, czyli opowieść o Warszawskiej Syrenie; **10.40** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć... w mijającym tygodniu; **12.50** Siódmy Sakrament; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”; **14.35** Papieska Madonna Jasnogórska; **15.30** Wierzę w Boga; **15.55** Święty na każdy dzień; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Bp Jan Olszański – „pasterz i twierdza” **17.00** Z Parlamentu Europejskiego **17.25** Święty na każdy dzień **17.30** Wolność Słowa **17.55** Poczet Wielkich Polaków **18.00** Anioł Pański **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Manna z Nieba **19.45** Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec **20.50** Serce dla Ukrainy **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Głos serca **22.45** Ty idź pierwszy! **23.40** Muzyczne chwile **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.35 Był taki dzień – 30 lipca; **06.45** Gwałtownik Boży – rzecz o ks. Franciszku Blachnickim – film dok.; **07.35** Przyrodnik na tropie; **08.05** Wojownicy czasu; **08.40** Janosik (10); **09.30** Informacje kulturalne; **09.50** Okrasa łamie przepisy; **10.25** 300 milionów lat – serial dok.; **11.30** Wszystkie kolory świata: Szwajcaria, bijące serce Alp – serial dok.; **12.35** Esse-quito – Ukryta rzeka, cz. 2 – serial dok.; **13.40** Kuchnia dwudziestolecia; **14.15** Kolumbowie (3); **15.25** Kolumbowie (4); **16.30** Chiny: starodawne królestwo przyrody – Środkowe Chiny, czyli ekwilibristyka – cykl dok.; **17.30** Spór o historię; **18.10** Stawka większa niż życie (16); **19.00** Giganci historii; **19.50** Rok 1982. Kalendarium (30); **20.05** Winnetou (3) – serial przygodowy; **22.10** Historia w postaciach zapisana: Książę Filip – w służbie Jej Królewskiej Mości – cykl dok.; **24.00** 100 lat polskiego sportu – film dok.; **01.10** Nie ma róży bez ognia – komedia; **02.50** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Scena muzyczna – Kapela Fedaków; **08.00** Informacje kulturalne; **08.30** Słobrobranie; **09.05** Chaplin na Bali – film dok.; **10.10** Tamte lata, tamte dni – Jerzy Kisieliwski; **10.55** Czerdziestolatek (14) – serial TVP; **11.55** Czerdziestolatek (15); **13.10** Wydarzenie aktualne; **13.50** U Pana Boga w ogródku – komedia; **16.00** Muzyka Skalnego Podhala; **16.20** Zakazane zabawy – dramat; **18.00** Co dalej?; **18.35** Legendy Rocka: Aretha Franklin; **19.05** Legendy Rocka: Jerry Lee Lewis; **19.30** Informacje kulturalne; **20.00** McImperium – film obyczajowy, USA 2016, reż.: John Lee Hancock; **22.05** Anna Jurkiewicz – koncert; **23.00** Czyta formalność – film fabularny, reż.: Giuseppe Tornatore, wyk.: Gerard Depardieu, Roman Polański, Sergio Rubini; **00.55** Co dalej?; **01.30** Wesele – film obyczajowy, reż.: Wojciech Smarzowski, wyk.: Marian Dziędziel, Tamara Arciuch, Bartłomiej Topa, Maciej Stuh, Iwona Bielska, Paweł Wilczak, Arkadiusz Jakubik; **03.25** Oczy Orsona Wellesa – film dok.; **05.25** Tele-dyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.30 Uwaga!; **06.45** Ukryta prawda (907); **07.35** Kuchenne rewolucje 11 (3); **08.30** Kobieta na krańcu świata 13 (6); **09.00** Dzień Dobry Wakacje (11); **11.30** Na Wspólnej Omnibus 20 (883) – serial; **13.30** MasterChef Junior 7 (5); **15.10** Totalne remonty Szelągowskiej 4 (3); **16.15** Weekendowa metamorfoza 4 (3); **17.20** Kobieta na krańcu świata 13 (7); **17.55** Kuchenne rewolucje 23 (6); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** W starym dobrym stylu – komedia, USA 2017, reż.: Zach Braff, wyk.: Morgan Freeman, Michael Caine, Alan Arkin, Matt Dillon, Christopher Lloyd, Ann-Margret; **22.05** Legendy ringu – komedia, USA 2013, reż.: Peter Segal, wyk.: Robert De Niro, Sylvester Stallone, Kevin Hart, Alan Arkin, Kim Basinger, LL Cool J, Mike Tyson; **00.30** W ukryciu – horror, USA 2016, reż.: Phil Claydon, wyk.: Michael Vartan, Nadine Velazquez, Erin Moriarty, Blake Jenner, Misty Upham; **02.20** Uwaga!; **02.40** Noc Magii; **04.05** Kto was tak urządził; **04.35** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.30** Dragonball: Ewolucja – film sensacyjny, USA/Hongkong/Wielka Brytania 2009, reż.: James Wong; **10.10** Ewa gotuje (360); **10.40** Bogate dzieciaki bez kasy (5); **11.40** Bogaty Dom – Biedny Dom (60); **12.45** Śluby gwiazd (17); **13.10** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (98); **13.40** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (99); **14.10** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (100); **14.40** Rolnicy. Podlasie (15); **15.45** Więzienie (80); **16.15** Więzienie (81); **16.45** Więzienie (82); **17.15** Więzienie (83); **17.45** Chłopaki do wzięcia; **18.15** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.15** Prezydenci i Premierzy; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Kabaret Koszalin; **22.30** Predator – film akcji, USA/Kanada 2018, reż.: Shane Black; **00.45** Zamachowiec – film sensacyjny, Wielka Brytania/USA/Bulgaria 2007, reż.: Josef Rusnak; **02.50** Kochaj – komedia, Polska 2016, reż.: Marta Plucińska; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy” nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 14 VII 2022 r.

Nawet jak masz pracę, to i tak cię oszukają, wykorzystają i zostawią. Szansą dla naszych dzieci jest edukacja, a tę zapewnia szkoła prowadzona przez siostry – mówi Martial Hervé, samotny ojciec z kameruńskiej stolicy Jaunde, gdzie od 2012 r. posługują polskie pallotynki wspierane przez Caritas Polska.

Wysokie bezrobocie, ograniczony dostęp do edukacji, a nawet wody pitnej – to codzienne problemy wielu Kameruńczyków.

– Pracowałem w polu, woziłem pustaki na budowę, radziłem sobie, jak to się mówi w Kamerunie – wspomina Martial. I dodaje, że dopiero dzięki siostrze z Polski, które go przyciągnęły i zatrudniły na stałe, znalazł dach nad głową, a jego dzieci nie muszą chodzić w podartych ubraniach. Martial ma nadzieję, że wiele kameruńskich dzieci skorzysta z nauki w szkole, której budowę planują pallotynki.

W 2018 r. ponad 3,3 mln dorosłych Kameruńczyków było analfabetami (6 proc. społeczeństwa). Niepiśmienni mają małe szanse na znalezienie pracy i są podatni na manipulacje i kłamstwa nieuczciwych osób. Ludzie zdają sobie z tego sprawę, dlatego nawet za cenę niedojadania są gotowi przeznaczyć swoje oszczędności na edukację dzieci. Widzą to misjonarki, dlatego postanowiły przeciwdziałać nie tylko analfabetyzmowi, lecz także niedożywieniu.

Pallotynki budują właśnie pierwsze katolickie przedszkole w Nkolbisson, dzielnicy Jaunde. W promieniu 5 km nie ma podobnej placówki. Po zakończeniu budowy przedszkola rozpoczną się prace przy budowie szkoły podstawowej na działce obok.

Problemem jest dostęp do wody pitnej. Pomóc ma zainstalowanie trzech cystern, z których każda pomieści 2 tys. litrów wody deszczowej. Dzięki temu będzie można utrzymać czystość i higienę oraz zmniejszyć ryzyko chorób. Kolejnym

fot. Caritas Polska

Na pomoc Afryce

wyzwaniem będzie wybudowanie szkoły podstawowej. Oprócz funkcji edukacyjnej szkoła spełni jeszcze jedno ważne zadanie – pozwoli siostrze dłużej czuwać nad dziećmi i utrzymywać kontakt z ich opiekunami.

Prace budowlane trwają, ale jednocześnie zbierane są środki na ich kontynuację.

Jedną trzecią kosztów pokryła już Caritas Polska, część funduszy zapewniło zgromadzenie. Jeśli nie zabraknie wsparcia ze strony darczyńców, jest szansa, że prace zostaną ukończone w terminie.

Caritas Polska wspiera obecnie dwanaście projektów misjonarskich w różnych krajach Afryki, m.in. w Rwandzie, Tanzanii, Zambii i Południowym Sudanie. Pomoc jest odpowiednią na potrzeby sygnalizowane przez misjonarki i misjonarzy.

– Obecnie zgłaszane projekty to głównie pomoc doraźna, na przykład dożywianie. W planach mamy jednak wspieranie projektów rozwojowych w głównych obszarach pomocowych, takich jak edukacja i służba zdrowia – wyjaśnia Anna Lasocka z Caritas Polska.

Czasem o kontynuacji ważnego projektu decyduje pozyskanie drobnej kwoty.

– Ksiądz z Madagaskaru prowadzi projekt dożywiania dzieci. Jest susza, ceny podskoczyły i za chwilę przekroczy budżet. Okazało się, że chodzi o 780 euro, aby to dożywianie na tym samym poziomie podtrzymać – podaje przykład Anna Lasocka. I dodaje, że misjonarze są blisko ludzi, którym pomagają, dobrze ich znają. To inny charakter działania niż przy dużych projektach, mocno ustrukturyzowanych.

– Dlatego warto wspierać dzieła misjonarskie. Pamiętajmy, że w związku z wydarzeniami, które rozgrywają się blisko nas, nie znikły potrzeby w innych częściach świata – przypomina ks. dr Marcin Iżycki, dyrektor Caritas Polska.

JAK POMÓC

- Dokonując wpłaty na stronie caritas.pl/misje
- Wpłacając dowolną kwotę na konto nr 77 1160 2202 0000 0000 3436 4384 (tytuł wpłaty: MISJE)
- Wysyłając SMS o treści MISJE pod numer 72052 (koszt 2,46 zł)

zaraz
ich powołał...

Mk 1, 20a

myślisz
chcesz
czujesz

Wyższe Seminarium Duchowne
Diecezji Warszawsko-Praskiej
pw. Matki Bożej Zwycięskiej

REKRUTACJA DO SEMINARIUM

1 czerwca - 31 sierpnia 2022

www

wsddwp.edu.pl/rekrutacja

/wsddwp

515 232 327

kontakt@wsddwp.edu.pl

KURCZAK SIELSKI

Z CHOWU BEZ ANTYBIOTYKÓW

- 100% Z POLSKICH GOSPODARSTW
- PASZA ROŚLINNA BEZ SUROWCÓW GMO
Z DODATKIEM SKŁADNIKÓW MINERALNYCH I WITAMIN
- 5 POLSKICH ZBÓŻ
KUKURYDZA, PSZENICA, PSZENŻYTO, JECZMIEN, OWIES PLUS MARCHEW
- IDEALNY DO PIECZENIA
WYSMIENITY NA ROSŁ, MIEKKI, SOCZYSTY, AROMATYCZNY
- DELIKATNIE ŻŁOTAWA BARWA
DZIĘKI KUKURYDZY, KTÓRA JEST KARMIONY

KURCZAK SIELSKI
ROŚNIE WOLNIEJ
NIŻ ZWYKŁY
KURCZAK

Kurczak
sielski
Z CHOWU BEZ ANTYBIOTYKÓW

SuperDrob